การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

โดย

นางสาวภูริยา ภู่พัฒนกุล

7822

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

203326

การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

โดย

น.ส.ภูริยา ภู่พัฒนกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

THE APPLICATION TO STAY A RECEIVERSHIP ORDER IN BANKRYPTCY CASE

BY

MS. PURIYA PHOOPATTANAKOOL

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMANTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

GRADUATE SCHOOL OF LAW

ASSUMPTION UNIVERSITY

DECEMBER 2010

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย (THE APPLICATION TO STAY A RECEIVERSHIP ORDER IN BANKRUPTCY CASE)

ชื่อผู้เขียน : นางสาวภูริยา ภู่พัฒนกูล

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขากฎหมายธุรกิจ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. นายชีพ จุลมนต์ ประธานกรรมการ
2. นายวุฒิพงษ์ เวชยานนท์ กรรมการ
3. นายเสถียรภาพ นาหลวง กรรมการ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

..... ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(นายไกรสร บารมีอวยชัย)

..... กรรมการ

(นายวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ)

..... กรรมการ

(นายชีพ จุลมนต์)

..... กรรมการ

(นายวุฒิพงษ์ เวชยานนท์)

..... กรรมการ

(นายเสถียรภาพ นาหลวง)

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย
ชื่อผู้เขียน : น.ส.ภูริยา ภู่พัฒนกูล
ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขากฎหมายธุรกิจ)
ปีการศึกษา : 2553
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. นายชีพ จุลมนต์ ประธานกรรมการ
2. นายวุฒิพงษ์ เวชยานนท์ กรรมการ
3. นายเสถียรภาพ นาหลวง กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ในการศึกษาผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ที่มีต่อลูกหนี้ในคดีล้มละลาย และศึกษาค้นคว้าหลักการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการทุเลาการบังคับตามคำสั่งตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย กล่าวคือในการดำเนินคดีล้มละลาย เมื่อเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องลูกหนี้ต่อศาล และศาลได้มีการไต่สวนจนเป็นที่เชื่อได้ว่าลูกหนี้เข้าข้อสันนิษฐานให้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด โดยผลของคำสั่งเช่นว่านี้ ถือเป็นผลตามกฎหมายที่จะมีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการที่จะเข้าควบคุมดูแลกิจการ และทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ กล่าวคือลูกหนี้จะสิ้นสิทธิ์ในการจัดการใดๆ ต่อทรัพย์สินของตนเองโดยสิ้นเชิง การดำเนินการตามหน้าที่ๆ กฎหมายกำหนดไว้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ย่อมมีผลสมบูรณ์และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แม้ต่อมาภายหลังจะมีคำพิพากษาของศาลฎีกากลับคำสั่งของศาลล้มละลายกลางให้ยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้นก็ตาม

จากการศึกษาพบว่าระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ไม่มีการวางบทบัญญัติที่เกี่ยวเนื่องกับการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้ในระหว่างการยื่นอุทธรณ์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย จึงไม่มีบทบัญญัติใดที่จะสามารถนำมาคุ้มครอง หรือป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างระยะเวลาของการพิจารณาอุทธรณ์ของศาลฎีกาได้ และจากศึกษาระบบกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ เช่น ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย พบว่ามีการวางบรรทัดฐานไว้ในคำตัดสินของศาลที่กำหนดให้ลูกหนี้ในคดีล้มละลายมีสิทธิที่จะร้องขอ

ต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดระหว่างที่ลูกหนี้ใช้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นต่อศาลสูงได้ โดยศาลจะไต่สวนถึงเหตุจำเป็นของการมีคำสั่งให้ทุเลานั้น ประกอบกับให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามมีสิทธิ์ที่จะคัดค้านการขอเช่นว่าของลูกหนี้ด้วย นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่าเป็นไปในทำนองเดียวกันกับระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์อีกด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้มีการวิจัยให้เห็นถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการที่จะกำหนดให้มีมาตรการในการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่ลูกหนี้ในคดีล้มละลายให้ได้มีการใช้สิทธิของตนอย่างถึงที่สุดก่อนการถูกบังคับตามผลของกฎหมายที่ก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิในทางจัดการทรัพย์สินของตน การเสนอให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ มิได้เป็นการส่งเสริมให้ลูกหนี้มีแนวทางในการประวิงการชำระหนี้ หรือก่อให้เกิดผลเสียหายที่เพิ่มขึ้นแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แต่เป็นแนวทางที่มุ่งประสงค์ให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายอย่างถึงที่สุด แต่ทั้งนี้ความเหมาะสมในการนำมาบังคับใช้ หรือการกำหนดเงื่อนไข เงื่อนเวลาของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ ย่อมต้องเป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดีเป็นกรณีๆ ไป

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

Thesis Title	:	The application to stay a receivership order in bankruptcy case
Author Name	:	Ms. Puriya Phoopattanakool
Degree	:	Master of Laws (Business Law)
Academic Year	:	2010
Advisory committee	:	
	1.	Mr. Cheep Jullamon — Chairperson
	2.	Mr.Wuttipong Vechayanon — Member
	3.	Mr. Sthianrapab Naluang — Member

ABSTRACT

The research aims to study the effect of a receivership order to a debtor in bankruptcy case and research for the suitable process to stay the order of Bankruptcy court. In bankruptcy case, creditor (plaintiff) has to prove to the court that debtor is a bankruptcy person according to the legal assumption of the Bankruptcy Act B.E. 1940. The consequence of a receivership order is an act of law to appoint a receiver to attach all assets in possession of a debtor. And a receiver solely has a power to manage, dispose, collect, and receive any asset or money that belong to a debtor and also compromise any settlement that relating to the asset of debtor, too. Any action that already preformed by the court or receiver shall not be effected by the termination of bankruptcy order from High court judgment recall.

The research found that the bankruptcy system of Thailand has never provided a provision to stay a receivership order during the period of appeal by a debtor in bankruptcy case. According to the lawless to stay that order, the debtor is unable to protect or prevent any damage of property that maybe occur in period of appeal. For the searching of a bankruptcy system of other country such as the United Kingdom, the base of Thai's system, has a precedent in many bankruptcy cases that court authorized to stay a receivership order during a period of appeal if a debtor can prove that the staying of order do not in an intention to make a creditor's damages. The creditor still has a right to object before the court dose any order in this staying case. As a similar as the Singapore's bankruptcy system.

This thesis has researched to present both of the problem and suggestion to provide a particularly provision to stay a receivership order of debtor in a bankruptcy case. This suggestion aim to give a fair right to a debtor in contention before has enforced to bankruptcy person by the law. Otherwise, this order should not be a dilatory process for a debtor to against creditor. So the condition or the time to stay a receivership must be considered by the court in fact of an individual case.

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นเนื่องจากความกรุณาและเอาใจใส่จากบุคคลหลายท่าน กล่าวคือ ท่านอาจารย์ไกรสร บารมีอวยชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาในการชี้แนะให้แนวทางในทางวิชาการ เพื่อความสมบูรณ์ถูกต้องแห่งเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ชีพ จุลมนต์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์วุฒิพงษ์ เวชยานนท์ และท่านอาจารย์เสถียรภาพ นาหลวง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านให้ความกรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และสละเวลาในการให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ ในการค้นคว้าหาข้อมูล จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พรชัย สุนทรพันธุ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ รองศาสตราจารย์ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ที่ให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะแนวทางการวิจัย ค้นคว้า และการศึกษาของผู้เขียนมาโดยตลอด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เพื่อนนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน ทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียนดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และครอบครัวของผู้เขียน ผู้เป็นทั้งแรงใจและกำลังผลักดัน ขอกราบขอบพระคุณในความเชื่อมั่นที่ทุกท่านมีให้แก่ผู้เขียนในทุกๆ ขั้นตอนของการศึกษานี้ จนการดำเนินการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ภูริยา ภู่พัฒนกูล

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 สมมติฐานการศึกษา	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายและการขอเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย	6
2.1 แนวความคิดและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย	6
2.2 การฟ้องคดีล้มละลายและการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย	8
2.2.1 มูลเหตุการฟ้องคดีล้มละลาย	9
2.2.2 ศาลที่มีอำนาจพิจารณา	10
2.2.3 หลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีล้มละลาย	10
2.2.4 การพิจารณาพิพากษา	15
2.2.5 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (Receivership Order)	16

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.6 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ 18

2.2.7 หน้าที่และการจำกัดสิทธิของลูกหนี้อันเนื่องมาจากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ 25

2.2.8 สภาวะพักการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ (Automatic Stay หรือ Moratorium) 27

2.2.9 สภาวะพักการชำระหนี้คดีฟื้นฟูกิจการ (Automatic Stay หรือ Moratorium) 30

2.2.10 หลักการอุทธรณ์ในคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการ 44

2.2.11 การขอทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลาย 45

2.2.12 การขอทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่ง 47

บทที่ 3 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ 51

3.1 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายในกฎหมายอังกฤษ 51

3.1.1 กระบวนการของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ 52

3.1.2 การทุเลาการบังคับในคดีล้มละลายของประเทศอังกฤษ 55

3.2 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายในกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา 57

3.2.1 กระบวนการของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา 59

3.2.2 การทุเลาการบังคับในคดีล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา 63

3.3 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายในกฎหมายประเทศสิงคโปร์ 63

3.3.1 กระบวนการของกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ 64

3.3.2 การทุเลาการบังคับในคดีล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ 68

บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย 69

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.1 ปัญหาและผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ที่มีต่อลูกหนี้ในคดีล้มละลาย 69
4.1.1 ปัญหาและผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว..... 69
4.1.2 ปัญหาและผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด..... 72
4.1.3 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสมบูรณ์ของการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมาย..... 75
4.1.4 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ลูกหนี้ตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้ตามมาตรา 61..... 77
4.2 ปัญหาของการไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์..... 80

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ..... 95

5.1 สรุป..... 95
5.1.1 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว..... 96
5.1.2 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด..... 97
5.2 ข้อเสนอแนะในการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย..... 99

บรรณานุกรม..... 101

ประวัติผู้เขียน..... 103

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST. GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE 1989
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงปีพุทธศักราช 2540 ส่งผลให้เกิด "หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้" (NPL) หรืออาจเรียกง่ายๆ ว่า "หนี้เสีย" จากเหตุดังกล่าว ส่งผลให้สถาบันการเงินต่างๆ จำต้องดำเนินการฟ้องร้องเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ การฟ้องคดีล้มละลายจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการที่จะนำมาบังคับชำระหนี้กับลูกหนี้

การฟ้องคดีล้มละลาย คือการที่เจ้าหนี้ต้องสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าลูกหนี้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว คือมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน หนี้นั้นจำต้องกำหนดจำนวนได้แน่นอน และมีไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และไม่น้อยกว่าสองล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล[1] การที่จะพิสูจน์ว่าลูกหนี้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่นั้นเป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ที่ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์สามารถนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าลูกหนี้เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายล้มละลายแล้ว ศาลก็อาจมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ในขณะเดียวกันลูกหนี้ที่ถูกฟ้องคดีล้มละลายก็จะมีหน้าที่นำสืบให้ศาลเห็นว่า ตนเองไม่ใช่ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว โดยการแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเองมีทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากเพียงพอที่จะสามารถนำมาชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้ หรือเรียกได้ว่า มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน แต่ทั้งนี้การที่จะกำหนดว่าบุคคลใดเข้าข้อสันนิษฐานว่าเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายหรือไม่นั้น ย่อมเป็นไปตามดุลพินิจของศาล ประกอบกับพยานหลักฐานที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์และ

---

[1] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

"มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และ

(3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดนแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม".

ลูกหนี้นำเข้าสืบพยานแสดงให้ศาลเห็น อนึ่ง ระหว่างการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล นับตั้งแต่มีการฟ้องคดีล้มละลายต่อศาลแล้วนั้น หากลูกหนี้มีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้แล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์สามารถยื่นคำขอต่อศาลให้ศาลคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างดำเนินกระบวนพิจารณา หรือที่เรียกว่า "พิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว" หากศาลพิจารณาได้ความจริงตามที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์กล่าวอ้าง ศาลก็ชอบที่จะมีคำสั่งเช่นว่านั้นได้ และหากภายหลังจากการดำเนินกระบวนพิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว ศาลเห็นว่าลูกหนี้สมควรเป็นบุคคลล้มละลาย ศาลก็จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด หรือที่เรียกว่า "พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด"

คำว่า "พิทักษ์ทรัพย์" หมายความว่า การควบคุมกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาล ส่วนลูกหนี้หมดอำนาจที่จะจัดการทรัพย์สินได้ด้วยตนเอง[2]

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ไม่ว่าจะเป็นพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จะส่งผลให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าควบคุมกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ คือส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นเพียงบุคคลเดียวที่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ลูกหนี้จำต้องมีการโอนความครอบครองซึ่งทรัพย์สินของตนไปอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และมีหน้าที่ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของตนเองทั้งหมด จะแตกต่างเพียงคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจะส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในส่วนของ การยึดทรัพย์ การอายัดเงินทั้งหมดที่ลูกหนี้มีอยู่ นำมารวมเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อเฉลี่ยชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ อีกทั้งลูกหนี้ที่ถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วยังถูกจำกัดสิทธิ์บางประการ อาทิเช่น การไม่มีอำนาจกระทำการใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินของตนเองเว้นแต่จะได้รับคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ ไม่สามารถดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของตน ไม่สามารถออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้อนุญาตเป็นหนังสือจากศาล หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ หากศาลมีคำสั่งแล้วหากลูกหนี้ผู้ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวของศาล อาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาลได้ โดยการยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไปยังศาลฎีกา ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น แต่การยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่เป็นการกระทบต่อการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าควบคุมและจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ส่งผลให้การดำเนินกระบวนการในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

---

[2] วิชา มหาคุณ, คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2549), หน้า 106.

ยังคงมีอยู่ และมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย แม้ต่อมาภายหลังศาลฎีกามีคำวินิจฉัยกลับคำวินิจฉัยของศาลล้มละลายกลาง มีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือพิพากษายกฟ้องของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ โดยผลของคำพิพากษาดังกล่าวของศาลฎีกาจะมีผลทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช่นว่านั้น แต่ทั้งนี้คำพิพากษาดังกล่าวหามีผลทำให้ความสมบูรณ์ของการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้จัดการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้มีการกระทำไปแล้วเสียไปไม่

เนื่องด้วยตามกฎหมายแล้ว เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจใจการเข้าทำการควบคุมดูแลกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยทันที ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้นไม่มีบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดผลในทำนองที่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าว จึงไม่มีบทบัญญัติใดที่มาระงับหรือชลอการปฏิบัติงานตามกฎหมายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายได้ ดังนี้ หากในระหว่างที่ลูกหนี้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาลล้มละลายกลาง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จำต้องดำเนินการควบคุมและจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมาย ซึ่งในที่นี้หมายรวมถึงผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่ส่งผลให้เกิดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายในการที่จะสามารถเข้าทำการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำออกขายทอดตลาด และนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดนั้นเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ การอายัดเงินเดือน การอายัดเงินในบัญชีเงินฝากของลูกหนี้ทั้งหมดที่ลูกหนี้มีอยู่ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวที่ได้ทำไปแล้วนั้น แม้ต่อมาภายหลังศาลฎีกามีคำพิพากษายกฟ้องของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ก็ไม่ก่อให้เกิดผลที่เปลี่ยนแปลงไปของการกระทำดังกล่าว เพราะเป็นการกระทำที่ถือว่าสมบูรณ์แล้วตามกฎหมาย เป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้ อาทิเช่น การสูญเสียทรัพย์สินของตนไปในการขายทอดตลาด หรือการที่ได้รับเงินจากการขายน้อยกว่ามูลค่าทรัพย์ที่ควรจะเป็นตามราคาตลาด การสูญเสียสิทธิ์ในการจัดการเงินฝากของตนอันเนื่องมาจากการอายัดเงิน หรือการถูกให้ออกจากงานเนื่องจากเป็นบุคคลล้มละลาย เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายและการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

2. เพื่อศึกษาและค้นคว้าถึงหลักการทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ

3. เพื่อวิเคาะห์ปัญหาและผลกระทบของการไม่มีบทบัญญัติในเรื่องของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

4. เพื่อสรุปและเสนอแนะแนวทางในการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในขอบเขตหัวข้อ "การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย" โดยมุ่งวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยการศึกษานี้จะเป็นการศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับลูกหนี้ ในการที่อาจจะถูกจำกัดสิทธิ์ หรือจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมาย ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของศาลฎีกาในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาลล้มละลายกลาง และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษากลับคำสั่งของศาลล้มละลายกลาง โดยเป็นการศึกษาประกอบกับหลักการทุเลาการบังคับคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และสภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay หรือ Moratorium) ในกฎหมายว่าด้วยเรื่องของการฟื้นฟูกิจการ และการศึกษากฎหมายว่าด้วยเรื่องการทุเลาการบังคับตามคำสั่งในกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ

1.4 สมมติฐานในการศึกษา

ในคดีล้มละลาย หากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้ตามกฎหมาย กรณีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินหรือสิทธิบางอย่างของลูกหนี้ในระหว่างที่การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาลฎีกานั้น ประกอบกับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดบทบัญญัติในส่วนของการขอให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลายไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาล เพื่อเป็นการป้องกันผลกระทบอาจเกิดขึ้นกับลูกหนี้อันเกิดจากดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าจากบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย อาทิเช่น ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศ ตำรา บทความ วารสาร ความเห็นของนักกฎหมาย คำพิพากษา และวิทยานิพนธ์ และในส่วนของกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายของประเทศอังกฤษ และกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายและการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย
2. ทราบถึงหลักการทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ
3. เข้าใจถึงปัญหาและผลกระทบของการไม่มีบทบัญญัติในเรื่องของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 2
แนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายและการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

"กฎหมายล้มละลาย" เป็นกระบวนการพิจารณาที่มุ่งเน้นในการดำเนินการเพื่อรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วนำมาจัดสรรแบ่งปันส่วนให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย การดำเนินกระบวนพิจารณาเริ่มต้นตั้งแต่การยื่นฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว และเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้สามารถที่จะเจรจาตกลงกับเจ้าหนี้ทั้งหลายในการขอประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งก่อนและหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย หากที่ประชุมมีมติยอมรับด้วยคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้ และศาลเห็นชอบด้วยแล้ว ส่งผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการล้มละลายและหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงอันจะขอรับชำระหนี้ได้ แต่ทั้งนี้ยังคงผูกพันตามเงื่อนไขของคำขอประนอมหนี้ที่ได้ยื่นไว้ต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ ถ้ากระทำไม่สำเร็จก็จำต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย แต่ทั้งนี้ลูกหนี้อาจหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายได้ โดยการปลดจากล้มละลาย หรือการยกเลิกล้มละลาย

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย[3]

"ระบบล้มละลาย" (Bankruptcy System) เป็นระบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อการแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษกิจ โดยจากการศึกษาประวัติศาสตร์พบว่า ทุกครั้งที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างต่อชีวิตความเป็นอยู่และความสัมพันธ์ของบุคคลและในภาคธุรกิจ อาทิเช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาทางสุขภาพร่างกายและจิตใจ และอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางครอบครัว เป็นต้น

ระบบล้มละลายมีจุดเริ่มต้นมาจากการที่ผู้นำชุมชน หรือผู้อาวุโสของชุมชนมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นลูกหนี้ เพื่อนำมาแบ่งจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมตามข้อเรียกร้องของเจ้าหนี้ โดยตั้งอยู่บนหลักความคิดที่ว่า ธรรมชาติของเจ้าหนี้ย่อมต้องติดตามหนี้สินและพึงได้รับชำระหนี้ และธรรมชาติของลูกหนี้นั้นก็ต้องการพยายามที่จะหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง การพยายามให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินนี้ คือรากฐาน

---

[3] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-2.

ของระบบล้มละลาย แต่เดิมระบบกฎหมายล้มละลายมุ่งที่จะลงโทษลูกหนี้ ด้วยเห็นว่าลูกหนี้เป็นบุคคลที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ จึงได้มีการกำหนดให้มีการเข้ายึดทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้ นำออกจัดสรรแบ่งปันให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แต่ต่อมาระบบกฎหมายล้มละลายได้มีการพัฒนาการให้เกิดการหลุดพ้นจากหนี้สินของลูกหนี้จากการที่ถือว่าเป็นบทลงโทษที่รุนแรงมาสู่การให้อภัย (Forgiveness) กล่าวคือ มีการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายได้มีโอกาสในการเข้าเจรจาไกล่เกลี่ยและหาทางประนีประนอมทางการเงิน และเป็นวิธีการที่ช่วยในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง อาทิเช่น การให้มีการร้องขอฟื้นฟูกิจการ ตาม Chapter 11 ของระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา และนิติบุคคลสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อการหาวิธีการและกำหนดแผนการที่เหมาะสมในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือการกำหนดให้มีการจัดการหนี้สินด้วยความสมัครใจ (Voluntary arrangement) ที่ให้ลูกหนี้สามารถที่จะร้องขอจัดการหนี้สินของตนเองก่อนถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายได้ ตามระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ เป็นต้น

1. วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายตามระบบสากล[4]

1) เมื่อบุคคลนั้นไม่สามารถชำระหนี้ได้ เช่นเมื่อหนี้พ้นกำหนดชำระแล้ว บุคคลนั้นอาจร้องขอให้ตนล้มละลาย เพื่อให้ศาลเข้าดำเนินการจัดการทรัพย์สินแทน อันจะมีผลทำให้บุคคลนั้นเป็นอิสระจากหนี้สิน และเริ่มต้นชีวิตใหม่ ด้วยการพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายด้วยคำสั่งศาล (Free himself from his debts and make a fresh start as soon as he is discharged by the court)

2) การยับยั้งบุคคลจากการก่อหนี้โดยไม่รอบคอบ อันทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถชำระหนี้ได้ เจ้าหนี้สามารถฟ้องคดีล้มละลายต่อลูกหนี้ เพื่อให้ศาลเข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

3) การระบวนการล้มละลายกำหนดให้มีการรวบรวมทรัพย์สิน และจัดแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเสมอภาคทั่วหน้ากัน (pari passu)

2. หลักและทฤษฎีของกฎหมายล้มละลาย[5] มีทฤษฎีที่สำคัญ 3 ทฤษฎี ได้แก่

1) ทฤษฎีที่ว่าด้วยการต่อรองของเจ้าหนี้ (The creditor's bargain theory) ทฤษฎีนี้เห็นว่า กฎหมายล้มละลายควรมีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ และบุคคลอื่นที่อาจได้รับผลกระทบจากการล้มละลายของลูกหนี้ ทั้งที่มิได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายล้มละลาย และไม่ควรปกป้องประโยชน์ของผู้ที่มิใช่เจ้าหนี้

---

[4] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

[5] เรื่องเดียวกัน หน้า 13-14.

2) ทฤษฎีว่าด้วยชุมชน (Communitarian Theory) ทฤษฎีนี้ตรงข้ามกับทฤษฎีแรก โดยถือหลักประโยชน์ของมหาชนเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง ผู้ที่ติดต่อค้าขายกับลูกหนี้ รัฐบาล ผู้บริโภค เพื่อนบ้าน ชุมชนท้องถิ่น ผู้ที่ร่วมอยู่ในสังคมกับลูกหนี้ เพราะการล้มละลายก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจในวงกว้าง มิใช่เป็นปัญหาเฉพาะแต่เจ้าหนี้เท่านั้น

3) ทฤษฎีว่าด้วยการเข้าถึงค่านิยมอันหลากหลาย (Multiple Values Approach) ทฤษฎีนี้เห็นว่า นอกจากประโยชน์ของเจ้าหนี้แล้ว ควรจะพิจารณาถึงสิ่งอื่นที่มีความสำคัญ เช่น การเผยแพร่กระบวนการ การคุ้มครองการลงทุนสาธารณะ การยึดมั่นในจริยธรรมธุรกิจ การคุ้มครองประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ โดยศาลเป็นผู้สร้างความเป็นธรรมและความยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

2.2 การฟ้องคดีล้มละลายและการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย[6]

ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้น ได้มีการรับเอาแนวทางการบัญญัติกฎหมายล้มละลายตั้งแต่เริ่มต้นมาจากระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ แต่ทั้งนี้เป็นการรับมาซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายที่มีลักษณะมุ่งเน้นในการลงโทษลูกหนี้ มากกว่าส่วนของการให้อภัย ดังจะเห็นในบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีลักษณะที่โน้มเอียงไปในทางที่ลงโทษลูกหนี้ มากกว่าการให้อภัย

คำว่า "ล้มละลาย" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสภา พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง "สิ้นเนื้อประดาตัว มีหนี้สินล้นพ้นตัว ทรัพย์สมบัติตกอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์" จากความหมายดังกล่าว ประกอบกับคำว่า "หนี้สินล้นพ้นตัว" เป็นถ้อยคำที่ตกทอดมาที่มีความหมายที่แสดงถึงการมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน และไม่มีความในการที่จะสามารถชำระหนี้ได้ ก่อให้เกิดความรู้สึกว่า การตกเป็นบุคคลล้มละลายนี้ เปรียบเสมือนเป็นตราบาปที่จะติดตัวลูกหนี้ไปตลอด

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปหลายครั้ง แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย คือการที่ลูกหนี้เป็นบุคคลที่มี "หนี้สินล้นพ้นตัว" อย่างไรก็ตามในพุทธศักราช 2541 ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยได้มีการเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ไว้ในหมวด 3/1 ที่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด และมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินมากกว่าสิบล้านบาท

---

[6] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-8.

สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ทั้งจากการยื่นคำร้องโดยลูกหนี้ด้วยความสมัครใจ หรืออาจเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก็ได้ และต่อมาได้มีการเพิ่มเติมหลักการพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยอัตโนมัติ เมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ซึ่งนับว่าเป็นหลักการหลุดพ้นจากหนี้สินที่มีการเปลี่ยนแปลงไปซึ่งหลักการหลุดพ้นจากการล้มละลายจากเดิมอย่างมาก แต่ทั้งนี้ก็แสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายจากเดิมที่มุ่งเน้นให้ลูกหนี้ได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง มาสู่การให้อภัยเพื่อให้ลูกหนี้สามารถที่จะหลุดพ้นจากสภาวะการล้มละลายและหนี้สินต่างๆ ได้ แต่ทั้งนี้หลักการดังกล่าวก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่ายังไม่รัดกุมเพียงพอ ก่อให้เกิดความไม่ใส่ใจการชำระหนี้ของลูกหนี้ เนื่องจากการหลุดพ้นจากการชำระหนี้เมื่อครบกำหนดเวลาเพียงสามปี ต่างจากเดิมที่ลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายเป็นเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

แต่ทั้งนี้นอกเหนือไปจากบทบัญญัติที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว แนวคิดของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยก็ยังคงเป็นแนวคิดตามแบบอนุรักษ์นิยม (Conservative) กล่าวคือมุ่งเน้นในทางที่จะคุ้มครองประโยชน์เจ้าหนี้และมุ่งที่จะลงโทษลูกหนี้เป็นสำคัญ

2.2.1 มูลเหตุการฟ้องคดีล้มละลาย[7]

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดมูลเหตุในนำมาฟ้องหรือร้องให้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ตามมาตรา 7

"มาตรา 7 ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอาจถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายได้ ถ้าลูกหนี้นั้นมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจในราชอาณาจักร ไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น"

จากมาตราดังกล่าว มูลเหตุแห่งการฟ้องคดีล้มละลายประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ

1. ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (An Insolvent debtor) คือลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน และ

2. กรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

1) ลูกหนี้มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร

---

[7] เอื้อน ขุนแก้ว, <u>คู่มือกฎหมายล้มละลาย</u>, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: กรุงสยาม, 2550), หน้า 3-4.

2) ลูกหนี้ประกอบธุรกิจในราชอาณาจักร ไม่ว่าด้วยตนเอง หรือตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้อง หรือคำร้องขอให้ล้มละลาย

3) ลูกหนี้เคยมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

4) ลูกหนี้เคยประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรไม่ว่าด้วยตัวเองหรือตัวแทนภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

2.2.2 ศาลที่มีอำนาจพิจารณา[8]

การจะพิจารณาถึงเขตอำนาจของศาลที่จะพิจารณาคดีล้มละลายนั้น จะต้องนำบทบัญญัติ 2 ส่วนมาพิจารณาประกอบกัน คือ

1. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

"มาตรา 7 ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย"

2. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

"มาตรา 150 การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทน ในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอ หรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น"

ตามบทบัญญัติดังกล่าว ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีล้มละลาย ได้แก่ศาลล้มละลายกลางและศาลล้มละลายภูมิภาคซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตไม่ว่าด้วยตนเองหรือตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอ หรือภายในกำหนด 1 ปีก่อนนั้น เป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณา ในขณะที่ศาลล้มละลายภูมิภาคยังไม่เปิดทำการในท้องที่ใด ให้ศาลล้มละลายกลางมีเขตอำนาจในท้องที่นั้นด้วย[9] ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีการจัดตั้งศาลล้มละลายภูมิภาคเป็นผลให้ศาลล้มละลายกลางมีเขตอำนาจครอบคุมทั่วราชอาณาจักร

2.2.3 หลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีล้มละลาย[10]

กฎหมายล้มละลายได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายไว้ในมาตรา 9 และมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยการพิจารณาว่าจะต้องใช้หลักเกณฑ์

---

[8] เอื้อน ขุนแก้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-7.

[9] พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 30.

[10] เอื้อน ขุนแก้ว, เรื่องเดิม, หน้า 7-29.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

11834 (A-2.

ตามมาตราใดนั้น เป็นไปตามเจ้าหนี้ผู้ฟ้องคดี หรือเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ โดยตามกฎหมายล้มละลายแล้ว ได้มีการแบ่งความเป็นเจ้าหนี้ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. เจ้าหนี้มีประกัน (Secured Creditor)
2. เจ้าหนี้ทั่วไป

เจ้าหนี้มีประกัน (Secured Creditor)

"มาตรา 6 เจ้าหนี้มีประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ"

จากนิยามตามมาตรา 6 สามารถแยกองค์ประกอบของเจ้าหนี้มีประกันได้ดังนี้

1. เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้นั้นมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ก่อนเจ้าหนี้อื่น

2. สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นต้องเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำนำ หรือมีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ

หลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายแยกพิจารณาเป็นการฟ้องคดีของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน (เจ้าหนี้ทั่วไป) และเจ้าหนี้มีประกัน

1) การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน (เจ้าหนี้ทั่วไป)

"มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท[11] และ

(3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม"

จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน (เจ้าหนี้ทั่วไป)ได้ 3 ประการ ดังนี้

(1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน

---

[11] มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 และ (2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542.

การฟ้องคดีล้มละลายต่อศาล เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จำต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน การจะพิสูจน์เช่นว่านั้นกฎหมายได้มีการกำหนดข้อสันนิษฐานไว้ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

"มาตรา 8 ถ้ามีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(1) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินหรือสิทธิจัดการทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แห่งเจ้าหนี้ทั้งหลายของตน ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(2) ถ้าลูกหนี้โอนหรือส่งมอบทรัพย์สินของตนไปโดยการแสดงเจตนาลวง หรือโดยการฉ้อฉล ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(3) ถ้าลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนหรือก่อให้เกิดทรัพยสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเหนือทรัพย์สินนั้น ซึ่งถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะต้องถือว่าเป็นการให้เปรียบ ไม่ว่าได้กระทำการนั้นในหรือนอกราชอาณาจักร

(4) ถ้าลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อประวิงการชำระหนี้หรือมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

ก. ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกราชอาณาจักร

ข. ไปเสียจากเคหะสถานที่เคยอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ในเคหะสถาน หรือหลบไปหรือวิธีอื่น หรือปิดสถานที่ประกอบธุรกิจ

ค. ยักย้ายทรัพย์ไปให้พ้นอำนาจศาล

ง. ยอมตนให้ต้องคำพิพากษาซึ่งบังคับให้ชำระเงินซึ่งตนไม่ควรต้องชำระ

(5) ถ้าลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดี หรือไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้

(6) ถ้าลูกหนี้แถลงต่อศาลในคดีใดๆ ว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(7) ถ้าลูกหนี้แจ้งให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดของตนทราบว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้

(8) ถ้าลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(9) ถ้าลูกหนี้ได้รับหนังสือทวงถามจากเจ้าหนี้ให้ชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้"

ข้อเท็จจริงตามมาตรา 8 นั้น ถ้าได้เกิดขึ้นไม่ว่าในอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งแล้ว หรือโจทก์กล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วเข้าข้อสันนิษฐานของมาตรา 8 ก็สันนิษฐานได้ว่าลูกหนี้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมาย

(2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

(3) หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

หนี้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน หมายความว่า หนี้เงินที่สามารถคำนวณได้ว่าในวันฟ้องนั้น จำเลยเป็นหนี้อยู่เพียงใด แม้ภายหลังจากการฟ้องคดีแล้ว ก็ไม่ทำให้หนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนแล้ว เป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้

หนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน เช่นหนี้ค่าความเสียหาย หนี้ละเมิด หนี้จากการผิดสัญญา แต่ทั้งนี้ หนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนอาจเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนขึ้นมาหากได้มีการตกลงเจรจาประนอมหนี้ ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน หรือเจ้าหนี้นำหนี้มาฟ้องเป็นคดีแพ่งและศาลได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว

หนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ การนำหนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดมาฟ้องเป็นคดีล้มละลายสามารถกระทำได้ หากการฟ้องดังกล่าวเป็นการฟ้องเพื่อให้จัดการทรัพย์สินของบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อนำทรัพย์สินมาแบ่งเฉลี่ยให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย มิใช่กรณีการฟ้องเพื่อบังคับให้ชำระหนี้แก่โจทก์

2) การฟ้องคดีของเจ้าหนี้มีประกัน

"มาตรา 10 ภายใต้บังคับมาตรา 9 เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ ก็ต่อเมื่อ

(1) มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน และ

(2) กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตน

แล้วเงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท"[12]

จากบทบัญญัติของมาตรา 10 ที่ว่า ภายใต้บังคับของมาตรา 9 แสดงให้เห็นว่าการจะฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายตามมาตรา 10 นั้น จำต้องพิสูจน์ให้เข้าองค์ประกอบของกฎหมายตามมาตรา 9 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นก่อน และเมื่อจึงนำมาพิจารณาให้เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 10 อีก 2 ประการ คือ

ก. มิได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน ได้แก่ เจ้าหนี้ที่ได้รับข้อยกเว้นตามมาตรา 773 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในอันที่จะบังคับชำระหนี้เกินกว่าทรัพย์หลักประกัน คำว่าต้องห้ามมิให้บังคับเกินกว่าทรัพย์หลักประกัน หมายความว่า เจ้าหนี้มีประกันรายนั้นมีทรัพย์หลักประกันอยู่เท่าไร ก็มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้เท่านั้น จะฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายไม่ได้

ข. กล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

หลักเกณฑ์ตามข้อ 2 นี้ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จำต้องเลือกมาในคำฟ้องอย่างใดอย่างหนึ่ง

ก) สละหลักประกัน คือ การยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย คือกล่าวในฟ้องว่าหากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้จะคืนหลักประกันเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อนำหลักประกันดังกล่าวไปขายเพื่อนำเงินที่ได้มาแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จะยื่นคำขอรับชำระหนี้อย่างเจ้าหนี้สามัญ (เจ้าหนี้ไม่มีประกัน)

ข) ตีราคาหลักประกัน คือ การประเมินราคาทรัพย์หลักประกันดังกล่าวว่ามีราคาเท่าไร และเมื่อหักกลบลบหนี้แล้วเหลือหนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และมากกว่าสองล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล แล้วแต่กรณี

---

[12] มาตรา 10 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 และ (2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

2.2.4 การพิจารณาพิพากษา[13]

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 13 และมาตรา 14

"มาตรา 13 เมื่อศาลสั่งรับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว ให้กำหนดวันนั่งพิจารณาเป็นการด่วน และให้ออกหมายเรียกและส่งสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า 7 วัน"

"มาตรา 14 ในการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของเจ้าหนี้นั้น ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริง ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริงหรือลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง"

การที่โจทก์ยื่นคำฟ้องต่อศาลล้มละลายตามมาตรา 150 นั้น ถ้าฟ้องนั้นถูกต้อง ศาลก็จะมีคำสั่งรับไว้พิจารณา แต่ถ้าไม่ถูกต้องศาลก็จะสั่งไม่รับ หรือสั่งให้แก้ไข หรืออาจจะยกเสีย หากศาลมีคำสั่งรับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว ก็กำหนดให้ต้องนั่งพิจารณาเป็นการด่วน และกำหนดให้ออกหมายเรียก พร้อมทั้งส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่ลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนัดพิจารณาไม่น้อยกว่า 7 วัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการให้มีการดำเนินกระบวนพิจารณาเป็นการด่วน

คดีล้มละลายกำหนดให้มีการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้แก่ลูกหนี้เท่านั้น ไม่ได้มีการกำหนดให้ลูกหนี้ต้องยื่นคำให้การหรือไม่ ดังนี้ลูกหนี้จะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ แต่หากลูกหนี้ประสงค์จะยื่นคำให้การ ก็จำต้องยื่นก่อนมีการสืบพยานเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ เพื่อให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้มีโอกาสหักล้างข้อเท็จจริงตามที่ลูกหนี้กล่าวอ้างในคำให้การ

การพิจารณาคดีล้มละลายกำหนดให้ศาลมีการพิจารณาคดีเป็นการเร่งด่วนเมื่อได้มีคำสั่งรับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว การพิจารณาคดีเป็นไปตามวิธีพิจารณาคดีของศาลล้มละลายกลาง ตามความในมาตรา 14 แม้จำเลยไม่ได้มีการยื่นคำให้การต่อสู้คดี หรือไม่มาศาลในวันนัดพิจารณา ตามกฎหมายแล้วก็กำหนดให้ศาลจำต้องพิจารณาให้ได้ความเป็นจริงว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายทั้งมาตรา 9 และมาตรา 10 ประกอบกันจึงจะสามารถมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดได้

ทั้งนี้ หากลูกหนี้ยื่นคำให้การ และประสงค์จะต่อสู้คดี โดยอ้างพยานหลักฐานสนับสนุนคำให้การของตน ศาลก็จะทำการสืบพยานลูกหนี้ด้วย ทั้งนี้ ลูกหนี้อาจนำสืบให้ได้ความว่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ทั้งหมดได้ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งหากได้ความปรากฏโดยชัดแจ้งต่อศาล ศาลอาจยกฟ้องโจทก์ได้ เหตุที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลมีอำนาจใช้

---

[13] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดิม, หน้า 58-60.

ดุลยพินิจได้อย่างกว้างขวาง ก็เพราะประสงค์ให้ศาลพิจารณาอย่างรอบคอบ และให้มีเหตุอันสมควรอย่างแท้จริงก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด

2.2.5 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (Receivership Order)

คำว่า "พิทักษ์ทรัพย์" เป็นคำรวม หมายความถึงการพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวและพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว พิทักษ์ทรัพย์ หมายความว่า การควบคุมกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาล ส่งผลให้ลูกหนี้หมดอำนาจในการจัดการกับทรัพย์สินต่างๆ ด้วยตนเอง[14]

1. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว[15]

ภายหลังจากที่มีคำสั่งรับฟ้อง และในระหว่างการพิจารณาคดีล้มละลาย ก่อนศาลจะมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาด ไม่ว่าจะก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำพิพากษายกฟ้อง หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีการยักย้าย จำหน่ายทรัพย์สิน เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์สามารถขอให้ศาลคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดีล้มละลาย โดยขอศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กฎหมายล้มละลายได้มีการบัญญัติบทบัญญัติที่ใช้สำหรับคุ้มครองชั่วคราวไว้โดยพิเศษสำหรับคดีล้มละลายแล้ว ดังนี้จึงไม่นำเอาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องของการยึด อายัด มาใช้ในการพิจารณาคดีล้มละลาย

"มาตรา 17 ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวก็ได้ เมื่อศาลได้รับคำร้องนี้แล้วให้ดำเนินการไต่สวนต่อไปโดยทันทีถ้าศาลเห็นว่าคดีมีมูล ก็ให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว แต่ก่อนจะสั่งดังว่านี้ จะให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ให้ประกันค่าเสียหายของลูกหนี้ตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้"

การขอศาลให้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ต้องทำเป็นคำขอฝ่ายเดียวในรูปแบบของคำร้อง ลักษณะของคำขอฝ่ายเดียวนี้เป็นคำขอฝ่ายเดียวโดยเคร่งครัด คือศาลจะรับฟังพยานหลักฐานของจำเลยก่อนมิได้ ทั้งนี้เทียบเคียงได้กับการคุ้มครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 (1) ที่จะได้มีการกล่าวถึงต่อไป

---

[14] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 106.

[15] เอื้อน ขุนแก้ว, เรื่องเดิม, หน้า 32-35.

การขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้ เป็นการขอให้ศาลล้มละลายมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีของศาลล้มละลายกลาง ดังนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จำต้องยื่นคำร้องระหว่างการพิจารณาของศาลล้มละลายกลางและก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีตามมาตรา 14 เท่านั้น หากศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์อุทธรณ์ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จะไม่สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวตามมาตรา 17 นี้ไม่ได้[16]

การที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวได้นั้น เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าคดีมีมูลตามมาตรา 14 ศาลจะมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด การที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวมีผลเช่นเดียวกับการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด คือมีผลให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มาเก็บไว้ และเป็นการจำกัดสิทธิ หน้าที่ และหรืออำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่มีความแตกต่างจากการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตรงที่ยังไม่มีการประกาศให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การขอพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น หากต่อมาภายหลังศาลเห็นว่าไม่จำต้องมีคำสั่งเช่นว่า หรือหากลูกหนี้สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าไม่จำต้องมีคำสั่งเช่นว่านั้น หรือลูกหนี้ได้มีการนำเงินมาวางประกันจนเป็นที่พอใจแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งยกเลิกการคุ้มครองชั่วคราวตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น

"มาตรา 18 ถ้าคำสั่งตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 นั้น มีเหตุอันสมควรจะเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยศาลเห็นเองก็ดีหรือลูกหนี้ได้มีคำขอขึ้นมาก็ดีศาลมีอำนาจถอนคำสั่งนั้นหรือมีคำสั่งอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรได้"

และหากลูกหนี้สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าการขอคุ้มครองชั่วคราวเช่นว่านั้นเป็นไปโดยเจตนาจะกลั่นแกล้งของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ลูกหนี้อาจทำเป็นคำร้องเสนอต่อศาลและหากศาลไต่สวนแล้วมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ใช้สิทธิไม่สุจริต ศาลก็อาจมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ลูกหนี้ตามกฎหมาย

"มาตรา 29 ถ้าปรากฏภายหลังว่า เจ้าหนี้แกล้งให้ศาลใช้อำนาจดังกล่าวไว้ในมาตรา 16 หรือมาตรา 17 เมื่อลูกหนี้มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหนี้ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ในกรณีเช่นนี้หากเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับเจ้าหนี้นั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา"

---

[16] คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 567/2504, คำพิพากษาฎีกาที่ 2142/2517.

2. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด (Absolute Receivership Order)[17]

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลล้มละลายว่าคดีมีมูลเป็นไปตามที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้หากเทียบเคียงกับคดีแพ่งแล้ว ก็ถือเสมือนหนึ่งเป็นคำพิพากษาของศาลให้โจทก์ชนะคดี แต่ทั้งนี้ โดยกฎหมายแล้วคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดมุ่งประสงค์ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ในการที่จะให้โอกาสลูกหนี้ในอันที่จะประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ทั้งนี้เพราะการล้มละลายทำให้บุคคลต้องเสียชื่อเสียง และถูกจำกัดสิทธิในการจัดการกับทรัพย์สินของตนเองในหลายๆ ประการ ดังนั้นหากลูกหนี้ประสงค์ที่จะประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายก็จะยังคงมีเวลาพอที่จะยื่นคำขอประนอมหนี้ได้ และหากที่ประชุมเจ้าหนี้ยอมรับคำขอประนอมหนี้นั้นลูกหนี้ก็ไม่จำต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

2.2.6 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด[18]

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วไม่ว่าจะเป็นพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จะมีผลทำให้ความครอบครองในทรัพย์สินของลูกหนี้จะถูกโอนไปอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กล่าวคือ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เป็นเสมือนกับหมายของศาลในอันที่จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการเข้ายึดดวงตรา สมุดบัญชี เอกสาร และบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือสิ่งของของบุคคลอื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

"มาตรา 19 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ให้ถือเสมือนว่า เป็นหมายของศาลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ายึดดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารของลูกหนี้ และบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือของผู้อื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย

ในการยึดทรัพย์นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ใด ๆ อันเป็นของลูกหนี้ หรือที่ลูกหนี้ได้ครอบครองอยู่ และมีอำนาจหักพังเพื่อเข้าไปในสถานที่นั้น ๆ รวมทั้งเปิดตู้นิรภัย ตู้หรือที่เก็บของอื่นๆ ตามที่จำเป็น

ทรัพย์สินต่างๆ ที่ยึดไว้ตามมาตรานี้ ห้ามมิให้ขายจนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เว้นแต่เป็นของเสียง่าย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น"

---

[17] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 106.

[18] เรื่องเดียวกัน หน้า 107-108.

และทั้งนี้ศาลมีอำนาจในการออกหมายค้นในแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเจ้าพนักงานอื่นของศาล ในกรณีที่เชื่อ หรือควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินซุกซ่อนในโรงเรือน เคหสถาน หรือสถานที่อื่นอันมิใช่เป็นของลูกหนี้

"มาตรา 20 เมื่อศาลเห็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีทรัพย์สินของลูกหนี้ซุกซ่อนอยู่ในเรือนโรง เคหะสถาน หรือสถานที่อื่นอันมิใช่เป็นของลูกหนี้ศาลมีอำนาจออกหมายค้นให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือเจ้าพนักงานอื่นของศาล ให้มีอำนาจดำเนินการตามข้อความในหมายนั้น" เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจจัดการในเรื่องกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้ อนึ่งในคดีแพ่งที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแทนลูกหนี้ต่อไปจนถึงที่สุด หรือจะมีคำขอให้ศาลงดการพิจารณาไว้ ให้เจ้าหนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ได้ ซึ่งศาลจะได้มีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

"มาตรา 22 เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ของลูกหนี้แล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป

(2) เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิ์จะได้รับจากผู้อื่น

(3) ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้"

"**มาตรา 25** ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแพ่งทั้งปวงอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องศาลมีอำนาจงดการพิจารณาคดีแพ่งนั้นไว้ หรือจะสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้"

อนึ่ง ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์มีผลกระทบทั้งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้และลูกหนี้ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่มีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์[19]

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 ได้มีการให้คำนิยาม "เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์" ไว้ว่า "หมายความตลอดถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ปฏิบัติหน้าที่แทน"

---

[19] เอื้อน ขุนแก้ว, เรื่องเดิม, หน้า 61-79.

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้

1) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป

(1) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าทำการยึดทรัพย์ รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วนำมาเพื่อจำหน่าย โดยอาศัยอำนาจตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าทำการยึดดวงตรา สมุดบัญชี เอกสาร และทรัพย์สินต่างๆ ที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือของผู้อื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย

การจำหน่ายทรัพย์ที่ได้มีการรวบรวมมานั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการขายทรัพย์ตามวิธีที่สะดวกและเป็นผลดีที่สุด แต่หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขายด้วยวิธีอื่นนอกเหนือจากการขายทอดตลาดนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้เสียก่อน

"มาตรา 123 ทรัพย์สินซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมได้มาเมื่อลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขายตามวิธีที่สะดวกและเป็นผลดีที่สุด

การขายโดยวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาดนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบของกรรมการเจ้าหนี้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่เป็นของเสียง่ายหรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้น

ผู้ได้รับโอนทรัพย์สินจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการขายหรือการแบ่ง ไม่ต้องรับผิดในค่าภาษีอากรหรือจังกอบสำหรับปีก่อนที่ได้รับโอน"

(2) กระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป กล่าวคือมีลักษณะของการชำระบัญชี มุ่งในการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยเร็ว ต่างจากเรื่องของการฟื้นฟูกิจการที่มุ่งเน้นในการรักษากิจการให้ดำเนินต่อไปเพื่อการชำระหนี้ แต่ทั้งนี้ หากการดำเนินกิจการต่อไป เป็นทางที่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้สูงสุด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็น่าจะมีอำนาจในการดำเนินกิจการของลูกหนี้[20]

2. เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น

ในการรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินที่จะตกแก่ลูกหนี้ หรือลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่นมีวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมทรัพย์สิน ในการที่จำใช้เรียกร้องที่ลูกหนี้

---

[20] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 22 (1) ประกอบมาตรา 120.

มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 118 และมาตรา 119 ซึ่งอาจเรียกได้ว่า การทวงหนี้

"มาตรา 118 เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอ ศาลมีอำนาจบังคับให้บุคคลที่รับว่าเป็นหนี้ลูกหนี้หรือรับว่ามีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในครอบครองชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา"

"มาตรา 119 เมื่อปรากฏว่าลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งความเป็นหนังสือไปยังบุคคลนั้นให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่ได้แจ้งไปและให้แจ้งไปด้วยว่าถ้าจะปฏิเสธ ให้แสดงเหตุผลประกอบข้อปฏิเสธเป็นหนังสือมายังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาสิบสี่วันนับแต่วันได้รับแจ้งความมิฉะนั้นจะถือว่าเป็นหนี้กองทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ตามจำนวนที่แจ้งไปเป็นการเด็ดขาด

ถ้าบุคคลที่ได้รับแจ้งความนั้นปฏิเสธหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคก่อน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวน เมื่อเห็นว่าบุคคลนั้นไม่ได้เป็นหนี้ ให้จำหน่ายชื่อจากบัญชีลูกหนี้ และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบ ถ้าเห็นว่าบุคคลนั้นเป็นหนี้เท่าใด ให้แจ้งจำนวนเป็นหนังสือยืนยันไปยังบุคคลที่จะต้องรับผิดนั้น และให้แจ้งไปด้วยว่าถ้าจะคัดค้านประการใดให้ร้องคัดค้านต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบสี่วันนับแต่วันได้รับแจ้งความยืนยัน

ถ้าบุคคลที่ได้รับแจ้งความยืนยันคัดค้านต่อศาลโดยทำเป็นคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคก่อน ให้ศาลพิจารณาถ้าพอใจว่าเป็นหนี้ ให้มีคำบังคับให้บุคคลนั้นชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ถ้าเห็นว่าไม่ได้เป็นหนี้ ให้มีคำสั่งให้จำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้

ถ้าบุคคลที่ได้รับแจ้งความจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มิได้ปฏิเสธต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือมิได้ร้องคัดค้านต่อศาลตามกำหนดเวลาที่กล่าวข้างต้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอต่อศาลให้บังคับให้บุคคลนั้นชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร

ถ้าบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ในกรณีที่ผู้ถูกทวงหนี้ร้องคัดค้านต่อศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลให้สั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องคัดค้านไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งในเรื่องหนี้นั้นได้"

การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะใช้วิธีการตามมาตรา 118 และมาตรา 119 ได้นั้น จะต้องเป็นสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้มีอยู่แล้วก่อนที่จะถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เช่น สิทธิตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีต่อบุคคลภายนอก ที่มีมาก่อนก่อนการพิทักษ์ทรัพย์

สิทธิเรียกร้องต้องเป็นของลูกหนี้ อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในส่วนของวิธีการทวงหนี้ มีข้อสังเกตว่า สิทธิเรียกร้องนั้นต้องเป็นสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ แต่ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องของบุคคลอื่น หรือถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นอีกทอดหนึ่ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจในการเช่นว่านั้น[21]

การจำหน่ายสิทธิเรียกร้อง ในการรวบรวมสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้มีต่อบุคคลภายนอก เช่น ลูกหนี้ให้บุคคลภายนอกกู้ยืมเงินนั้น เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เพื่อให้การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เสร็จไปโดยเร็ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจนำสิทธิเรียกร้องดังกล่าวออกขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 123 ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

สิทธิเรียกร้องภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ อาทิเช่น สิทธิเรียกร้องที่ได้มาโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะใช้วิธีการทวงหนี้ไม่ได้[22]

3. ประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้อง หรือสู้คดีใด ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวนี้ หมายความถึงคดีที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือการที่อาจต้องเสียไปซึ่งทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วของลูกหนี้ และเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในการเข้าทำการต่อสู้ ฟ้องร้อง และดำเนินกระบวนพิจารณาต่างๆ ในชั้นศาลตลอดจนชั้นบังคับคดี

อนึ่ง การดำเนินการนี้ จำต้องเป็นการดำเนินการในคดีอื่นที่ไม่ใช่คดีล้มละลาย ถ้ามีการโต้แย้งกระบวนการพิจารณาใดๆ ในคดีล้มละลายที่ลูกหนี้ถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือลูกหนี้ถูกคำพิพากษาล้มละลาย ลูกหนี้ย่อมมีอำนาจในการเข้าต่อสู้คดีด้วยตนเอง อาทิเช่น การ

---

[21] คำพิพากษาฎีกาที่ 1911/2523 และคำพิพากษาฎีกาที่ 2572/2519.

[22] คำพิพากษาฎีกาที่ 2215/2536.

ร้องคัดค้านการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือการต่อสู้ในส่วนของการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ หรือการต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์

ผลของการเข้าจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถูกฟ้องให้นำเงินมาชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้เต็มจำนวน โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ อาทิเช่น ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ตกอยู่ภายใต้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว อำนาจการจัดการทรัพย์สินย่อมตกอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ การฟ้องบังคับชำระหนี้จึงมิใช่การฟ้องตัวลูกหนี้ แต่เป็นการฟ้องกองทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้นำเงินจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้มาชำระหนี้[23]

1) การเข้าว่าคดีแพ่งที่ค้างพิจารณา

"มาตรา 25 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแพ่งทั้งปวงอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องศาลมีอำนาจงดการพิจารณาคดีแพ่งนั้นไว้ หรือจะสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้"

จากบทบัญญัติตามมาตราดังกล่าวจะเห็นว่า กฎหมายกำหนดให้คดีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปว่าคดีแทนลูกหนี้นั้น จำต้องเป็นเฉพาะคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ กล่าวคือ เป็นคดีแพ่งที่มีการแพ้คดีแล้วต้องมีการบังคับต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนี้หากคดีแพ่งที่แม้แพ้คดีก็ไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ อาทิเช่น การฟ้องหย่า หรือคดีที่เกี่ยวกับครอบครัวอย่างเดียว ไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่นนี้ไม่อยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจของตนเท่านั้น

อนึ่ง การเข้าว่าคดีแพ่งแทนลูกหนี้เช่นว่านั้น กฎหมายถือว่าเป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

คำพิพากษาฎีกาที่ 5440/2537 พระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา 25 มิใช่บทบังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องเข้าว่าคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ค้างพิจารณาในศาล ขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทุกเรื่องไป การจะเข้าว่าคดีหรือไม่เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอประการใด ศาลก็มีอำนาจพิจารณาสั่งได้ตามที่เห็นสมควร การที่โจทก์ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายภายในกำหนด โจทก์

---

[23] คำพิพากษาฎีกาที่ 5219/2534 และคำพิพากษาฎีกาที่ 4114/25328.

ย่อมหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ขอเข้าว่าคดีแพ่งแทนจำเลยโดยขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี จึงชอบที่ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีของโจทก์ออกจากสารบบความ

2) ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ที่มีต่อเจ้าหนี้

ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ที่มีต่อเจ้าหนี้ จำต้องแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี คือ

(1) ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราว เจ้าหนี้สามารถฟ้องคดีแพ่งในมูลที่อาจนำมาขอรับชำระหนี้ได้ โดยต้องฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นจำเลย เนื่องจากอำนาจในการต่อสู้คดีของลูกหนี้ได้ตกแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้เดียว โดยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้นแล้ว หากคดีแพ่งค้างพิจารณาอยู่ในขณะที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวก็ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแทน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้

(2) ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว โจทก์จะฟ้องร้องคดีแพ่งต่อลูกหนี้ได้ก็เฉพาะแต่คดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หรือเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ ส่วนหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้นั้น เจ้าหนี้จำต้องยื่นขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาของกฎหมาย หากไม่ยื่นภายในกำหนดถือว่าไม่ติดใจขอรับชำระหนี้นั้น

ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น เป็นอำนาจแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ในคดีล้มละลายไม่มีอำนาจในการไปรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อตามกฎมายแล้วจะได้มีการให้อำนาจเจ้าหนี้ในการระวังประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สิน และรับผิดในบรรดาค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย และค่าใช่จ่ายในคดีล้มละลาย แต่ก็หาได้ให้อำนาจเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้เองไม่

"**มาตรา 155** เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีหน้าที่ระวังประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้และรับผิดในบรรดาค่าธรรมเนียม ค่าเสียหาย และค่าใช้จ่ายในคดีล้มละลายนั้นเพื่อประกันการรับผิดนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเรียกประกันจากเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ตามจำนวนที่เห็นว่าจำเป็น"

3) ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่มีต่อลูกหนี้

"มาตรา 24 เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน เว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้"

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว ส่งผลให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ารวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นผลให้ลูกหนี้หมดอำนาจในการจัดการซึ่งทรัพย์สินของตนเองโดยสิ้นเชิง รวมทั้งการฟ้องร้อง หรือเข้าต่อสู้คดีที่เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินของตน แต่ทั้งนี้ กฎหมายมิได้กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปกระทำการแทนลูกหนี้ในกรณีที่มิใช่เรื่องของทรัพย์สินของลูกหนี้ อาทิเช่น การต่อสู้คดีในฐานะทายาทโดยธรรมของกองมรดกของผู้อื่น เป็นต้น

2.2.7 หน้าที่และการจำกัดสิทธิของลูกหนี้อันเนื่องมาจากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์[24]

กฎหมายได้มีการบัญญัติถึงหน้าที่ของลูกหนี้ และได้วางบทบัญญัติจำกัดสิทธิของลูกหนี้ไว้บางประการดังต่อไปนี้

1. ลูกหนี้ต้องไปในการประชุมเจ้าหนี้ทุกครั้ง และตอบคำถามของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และต้องกระทำการอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่ง

"มาตรา 64 ลูกหนี้ซึ่งถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ต้องไปในการประชุมเจ้าหนี้ทุกครั้ง และตอบคำถามของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรรมการเจ้าหนี้ หรือเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินหรือหุ้นส่วนของตน และต้องกระทำการอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินหรือการที่จะแบ่งทรัพย์สินในระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลาย ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์จะสั่งโดยมีเหตุอันสมควร หรือตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ศาลจะได้มีคำสั่งให้กระทำ แล้วแต่กรณี"

คำว่า "พิทักษ์ทรัพย์" ในที่นี้ หมายความรวมถึงทั้งการพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวและการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ทั้งนี้เฉพาะการประชุมเจ้าหนี้เท่านั้นที่เป็นหน้าที่ที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว เพราะการประชุมเจ้าหนี้จะมีขึ้นก็ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วเท่านั้น

2. ลูกหนี้ต้องเป็นธุระช่วยจำหน่ายทรัพย์สิน และแบ่งทรัพย์สินระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเต็มความสามารถ และต้องทำสัญญาประกันชีวิต ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการให้ทำ

"มาตรา 65 เมื่อศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ต้องเป็นธุระช่วยโดยเต็มความสามารถในการจำหน่ายทรัพย์สินและในการแบ่งทรัพย์สินในระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลาย และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการให้ทำสัญญาประกันชีวิตลูกหนี้ต้องให้แพทย์ตรวจ และต้องตอบข้อซักถาม และกระทำการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อการนั้น"

---

[24] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดิม, หน้า 169-172

3. หากลูกหนี้หลีกเลี่ยงประวิง หรือทำให้ขัดข้องแก่กระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย และฉ้อโกงเจ้าหนี้ ศาลมีอำนาจออกหมายจับลูกหนี้มาขังไว้ได้

"มาตรา 66 เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้วถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานหรือเจ้าหนี้คนใดมีคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้อง และศาลพอใจจากรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือพยานที่เจ้าหนี้นำมาสืบว่าลูกหนี้ได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ออกไปหรือกำลังจะออกไปนอกเขตอำนาจศาลหรือได้ออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกเขตอำนาจศาลโดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยง ประวิงหรือกระทำให้ขัดข้องแก่กระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย

(2) กระทำหรือกำลังจะกระทำการฉ้อโกงเจ้าหนี้ หรือกระทำหรือกำลังจะกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีโทษตามพระราชบัญญัตินี้

ศาลมีอำนาจออกหมายจับลูกหนี้มาขังไว้จนกว่าลูกหนี้จะได้ให้ประกันจนพอใจ แต่ไม่ให้เกินกว่าหกเดือน"

4. ลูกหนี้ต้องขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดค่าเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวตามสมควรแก่ฐานานุรูป และเมื่อลูกหนี้มีสิทธิได้รับทรัพย์สินอื่นใดก็ตามจะต้องทำรายงานเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบทุกครั้ง และถ้าย้ายที่อยู่ก็จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ

"มาตรา 67 เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้หรือพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว และยังไม่ได้สั่งปลดจากล้มละลาย

(1) ลูกหนี้จะต้องขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดจำนวนเงินเพื่อใช้จ่ายเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวตามสมควรแก่ฐานานุรูป โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้อนุญาตให้ลูกหนี้จ่ายจากเงินที่ลูกหนี้ได้มาในระหว่างล้มละลายและลูกหนี้จะต้องส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือนั้นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดพร้อมด้วยบัญชีรับจ่าย

(2) ทุกครั้งที่ลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับทรัพย์สินอย่างใดลูกหนี้จะต้องรายงานเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ โดยแสดงรายละเอียดเท่าที่สามารถจะทำได้ภายในเวลาอันสมควร และไม่ว่าในกรณีใด ลูกหนี้จะต้องแสดงบัญชีรับจ่ายเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทุกระยะหกเดือน

(3) ลูกหนี้จะออกไปนอกราชอาณาจักรไม่ได้ เว้นแต่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะอนุญาตเป็นหนังสือและถ้าจะย้ายที่อยู่ ต้องแจ้งตำบลที่อยู่ใหม่เป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร"

ตามมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่าลูกหนี้จำต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายจนกว่าศาลจะมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย อย่างไรก็ดีมีกรณีอื่น ๆ อีกหลายประการที่จะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการล้มละลาย เช่น การยกเลิกล้มละลาย การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายหรือการประนอมหนี้หลังล้มละลายที่ศาลเห็นชอบแล้ว เป็นต้น ในกรณีเหล่านั้นส่งผลให้หน้าที่ของลูกหนี้ตามมาตราดังกล่าวนี้ยุติลงเช่นกัน

2.2.8 สภาวะพักการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ (Automatic Stay หรือ Moratorium)

1. วัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์การขอฟื้นฟูกิจการ[25]

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายดั้งเดิมเป็นกระบวนพิจารณาคดีเพื่อให้ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ทำให้ลูกหนี้หมดอำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนเอง ต้องมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ใช้อำนาจในการจัดการทรัพย์สินแทน ด้วยเหตุนี้การฟ้องคดีล้มละลายมุ่งเน้นในการให้ลูกหนี้ล้มละลายเพื่อจะหมดอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตน ซึ่งถือเป็นปัญหาค่อนข้างมากสำหรับสังคมปัจจุบัน เพราะกระทบต่อประชาชนส่วนรวม เศรษฐกิจหยุดชะงัก หรือเสื่อมถอย เนื่องด้วยบริษัทต่างๆ ต้องปิดตัวลง ลูกจ้างไม่สามารถทำงานต่อไปได้ ส่งผลกระทบต่อนายจ้าง ลูกจ้าง และประชาชน จึงมีการหาทางเลือกใหม่นอกเหนือจากการล้มละลาย ซึ่งการฟื้นฟูกิจการก็เป็นทางเลือกหนึ่งในหลายๆ ทางเลือกที่จะเป็นผลให้ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งได้ถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในด้านการพาณิชย์หรือด้านเศรษฐกิจของประเทศ

ระบบการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทย มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะในส่วนของบริษัทขนาดใหญ่ ที่มีหนี้สินตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป จึงเป็นกรณีฟื้นฟูกิจการเฉพาะองค์กรบริษัทขนาดใหญ่ ส่วนบริษัทขนาดเล็ก ตลอดจนห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบุคคลธรรมดาไม่ได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายดังกล่าว

การฟื้นฟูกิจการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาหนี้สินในลักษณะของการคงไว้ซึ่งการดำเนินกิจการของลูกหนี้ ดังนี้ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้สามารถที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ โดยการแก้ปัญหาอาศัยการทำแผนและการบริหารแผนที่ดีก็อาจทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากสภาวะหนี้สินทั้งปวงได้ โดยหลักการณ์ของการฟื้นฟูกิจการตามระบบสากลจะประกอบด้วยกระบวนการ

---

[25] วิชา มหาคุณ <u>คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยล้มละลายเรื่องกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้</u>, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550), หน้า 30-31.

2 ส่วน คือ การปรับโครงสร้างหนี้และการจัดองค์กรของลูกหนี้ใหม่ ฉะนั้น การฟื้นฟูกิจการในบางประเทศจึงเรียกว่า Reorganization คือมุ่งที่จะปรับองค์กร แต่ในความเป็นจริงแล้วมิได้ปรับแต่เพียงอย่างเดียว หากต้องดำเนินการในเรื่องของการปรับโครงสร้างหนี้ ลดจำนวนหนี้ ลดทุน เพิ่มทุน แปลงหนี้เป็นทุน อันเป็นกระบวนการเบ็ดเสร็จที่มีบทกฎหมายยกเว้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดเอาไว้อีกส่วนหนึ่งด้วย เพื่อให้การจัดทำแผนดำเนินไปได้อย่างกว้างขวางมากกว่าการปรับองค์กรเท่านั้น

คดีฟื้นฟูกิจการมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากคดีล้มละลาย คดีฟื้นฟูกิจการมีการสร้างสภาวะการพักชำระหนี้ (Automatic Stay) เพื่อให้ลูกหนี้ยังคงดำเนินกิจการของตนเองต่อไปได้ในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการ แต่คุ้มครองลูกหนี้ตามคดีล้มละลายมิให้ถูกฟ้องเป็นคดีอื่น ๆ อีกนั้นจะมีขึ้นภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว แต่ทั้งนี้ก็เพื่อให้เจ้าหนี้เข้ามาขอรับชำระหนี้เอากับกองทรัพย์สินโดยมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ ดังนี้จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูกิจการแตกต่างจากวัตถุประสงค์ของการฟ้องคดีล้มละลายอย่างมาก คดีฟื้นฟูกิจการมุ่งคุ้มครองกิจการของลูกหนี้ให้ยังคงประกอบกิจการได้ เพื่อผลกำไรที่ได้รับมาจัดการชำระหนี้ หาใช่การเข้าสู่คดีเพื่อเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการจัดการทรัพย์สินดังเช่นคดีล้มละลาย

2. มูลเหตุแห่งการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ[26]

"มาตรา 90/3 เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา 90/4 อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้"

จากบทบัญญัติดังกล่าวอาจแยกหลักเกณฑ์ในการร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการได้ดังนี้

ประการแรก มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งอาจใช้ข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8 ว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวดังเช่นคดีล้มละลาย หรืออาจมีพฤติการณ์นอกเหนือจากมาตรา 8 ก็ได้ การพิสูจน์ว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวในคดีฟื้นฟูกิจการนี้ ต้องมองให้กว้างกว่าข้อสันนิฐานตามบทบัญญัติของมาตรา 8

---

[26] วิชา มหาคุณ, <u>คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยล้มละลายเรื่องกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้</u>, หน้า 50-52.

คำพิพากษาฎีกาที่ 6858/2546 การที่จะพิจารณาว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงสถานะทางการเงินของลูกหนี้ว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรือไม่ ในการพิจารณาดังกล่าวจะต้องพิจารณาหลักฐานดังกล่าวประกอบกัน อาจเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐานในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 8 หรืออาจเป็นข้อเท็จจริงใดๆ ที่แสดงให้เห็นว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ในการพิจารณาถึงสถานะที่แท้จริงของลูกหนี้ บัญชีงบดุลของลูกหนี้เป็นพยานหลักฐานสำคัญประการหนึ่งที่แสดงถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวถ้าหากว่าการจัดทำบัญชีงบดุลนั้น ได้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด หรือมาตรฐานบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมวิชาชีพนั้นย่อมมีน้ำหนักในการรับฟัง

คำพิพากษาฎีกานี้วางหลักไว้ว่า ควรมองให้กว้างกว่าข้อสันนิษฐานตามหลักล้มละลายเพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นข้อเท็จจริงใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน เช่น การพิจารณาจากบัญชีงบดุล (Balance sheet) บัญชีทรัพย์ (Asset test) หรือการขาดสภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity test)

ประการที่สอง ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ในส่วนนี้เป็นการกำหนดจำนวนหนี้ขั้นต่ำตามกฎหมายว่าลูกหนี้ที่จะสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้นั้นต้องเป็นหนี้ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท และหนี้นั้นต้องเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอนตามที่กฎหมายกำหนด

หนี้ที่สามารถคำนวณเพื่อการร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการได้นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นหนี้ตามคำพิพากษาเท่านั้น อาจเป็นหนี้ตามสัญญา หรือจากนิติกรรมสัญญาต่างๆ ที่คำนวณถึงวันร้องขอแล้วมีมากกว่าสิบล้านบาท

ประการที่สาม มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่เชื่อได้ว่าจะสามารถฟื้นฟูกิจการได้ เป็นการพิจารณาถึงเหตุผลที่ว่าทำไมจึงได้รับความเสียหายเป็นหนี้สินจำนวนมาก และจะแก้ไขอย่างไร กรณีที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ หรือปรับลดค่าเงิน หรือมีอุบัติเหตุ ก็มีมูลเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการได้ แต่ต้องไม่ใช่เกิดจากการประพฤติที่เหลวไหลหรือการทำตัวไม่ดีของบรรดาผู้บริหารของลูกหนี้ ถ้าได้ความว่าผู้บริหารของลูกหนี้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของบริษัท หรือไม่สนใจดูแลกิจการของบริษัททำให้กิจการของบริษัททรุดลง ถือได้ว่าไม่มีเหตุที่จะฟื้นฟูกิจการได้

ในส่วนของช่องทางที่จะสามารถฟื้นฟูกิจการได้ จำต้องระบุไว้โดยชัดเจน นอกเหนือจากเหตุที่สมควรที่จะฟื้นฟูกิจการ คือจำร้องระบุถึงแนวทางให้เห็นว่าจะจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเช่นไร ให้ลูกหนี้สามารถกลับคืนสู่ภาพดีดังเดิม เช่น มีแผนที่จะกู้ยืมเงินมาใช้ในการลงทุนเพิ่มเติม ขยายกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้เดิม นอกจากนี้อาจจะมีการขายทรัพย์สินบางส่วน

ให้เช่าทรัพย์สิน หรือมีการร่วมทุน เป็นต้น โดยในคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต้องระบุถึงแผนในการฟื้นฟูกิจการที่จะดำเนินการต่อไปด้วย

การได้รับอนุญาตให้มีการฟื้นฟูกิจการนั้น ย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อกิจการของบริษัท กล่าวคือทำให้บริษัทสามารถคงอยู่และดำเนินกิจการต่อไปได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือทำให้ศาลได้เข้าไปดูแลการปรับโครงสร้างหนี้ และจะทำให้มีผู้บริหารแผนในระดับมืออาชีพ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการลูกหนี้เพื่อให้ยังคงดำเนินกิจการต่อไปได้ ก่อให้เกิดผลดีต่อสาธารณชน และส่งผลให้เศรษฐกิจของชาติดีขึ้นตามไปด้วย และที่สำคัญที่สุดการฟื้นฟูกิจการจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากกว่าการที่ขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

2.2.9 สภาวะพักการชำระหนี้คดีฟื้นฟูกิจการ (Automatic Stay หรือ Moratorium)[27]

1. วัตถุประสงค์ของสภาวะพักการชำระหนี้

กฎหมายฟื้นฟูกิจการมีวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการดูแลรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้ให้คงอยู่ในสภาพเดิมหรือตามสภาพเดิมไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงให้ลดน้อยลง ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้มีระยะเวลาที่จะปรับโครงสร้างทั้งองค์กรและโครงสร้างหนี้ของตนเองได้ มิฉะนั้นลูกหนี้จะมากังวลเรื่องการฟ้องร้องการต่อสู้คดีเรื่องการถูกบังคับให้ต้องชำระหนี้หรือถูกยึดทรัพย์

สภาพของลูกหนี้ในขณะนั้นไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้แล้วเพราะมีหนี้สินล้นพ้นตัวและต้องการให้โอกาสลูกหนี้ในการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับสภาพของตัวเอง อันเป็นช่วงระยะเวลาที่จะต้องคุ้มครองทั้งฝ่ายลูกหนี้และฝ่ายเจ้าหนี้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ และจัดระบบให้เกิดสภาพที่จะฟื้นฟูกิจการของตนเองได้

อนึ่ง ภายหลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ส่งผลดังนี้

ประการที่หนึ่ง ผู้ร้องจะขอถอนคำร้องไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ตามมาตาม 90/8 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ผู้ร้องทิ้งคำขอ ขาดนัดพิจารณาหรือศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องก่อนที่จะมีการจำหน่ายคดีต้องมีการโฆษณา

"มาตรา 90/8 ผู้ร้องขอจะถอนคำร้องขอไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตแต่ถ้าศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ถอนคำร้องขอไม่ได้

---

[27] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 65-83.

ในกรณีที่ผู้ร้องขอทิ้งคำร้องขอ หรือขาดนัดพิจารณา หรือศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องขอ ก่อนที่ศาลจะสั่งจำหน่ายคดี ให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายและลูกหนี้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน"

ประการที่สอง ตามมาตรา 90/12 เป็นมาตรการคุ้มครองลูกหนี้หรือที่เรียกว่าสภาวะพันการชำระหนี้ (Automatic Stay หรือ Moratorium) ซึ่งมีผลกระทบอย่างสำคัญและกว้างขวางไม่เฉพาะแต่กับตัวลูกหนี้เท่านั้น หากแต่ยังกระทบถึงเจ้าหนี้ทั้งหลายด้วย

"มาตรา 90/12 ภายใต้บังคับของมาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามความในหมวดนี้

(1) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

(2) ห้ามมิให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ และห้ามมิให้นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น

(3) ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 90/4 (6) แล้วแต่กรณี สั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

(4) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้นั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(5) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ในกรณีที่ได้ดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือการบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอ หรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันดังกล่าวนั้น

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียง่าย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงาน

บังคับคดีขายได้โดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควรแล้วให้กักเงินไว้ ถ้าศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมอบเงินนั้นแก่ผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถ้าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดและยังเหลือเงินอยู่ ให้ส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไป

(6) ห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

(7) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมาย ยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้

(8) ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์ดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว ถ้ามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์ หรือค่าเช่าตามสัญญา สองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

(9) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(10) คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ยึด อายัด ห้ามจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณานั้น ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผลบังคับไว้ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ถ้าต่อมาศาลนั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้มีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควรต่อไป

(11) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือ

ผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณีไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ สองคราวติดต่อกัน

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ไม่ห้ามผู้ประกอบการสาธารณูปโภคที่จะมีคำร้องให้ศาลที่รับคำร้องขอมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตามที่ศาลเห็นสมควร

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหรือคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดของวรรคหนึ่ง ไม่มีผลผูกพันลูกหนี้

การออกคำสั่งของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท นายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับนิติบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ การทำนิติกรรมหรือการชำระหนี้ใดๆ ที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดของวรรคหนึ่ง การนั้นเป็นโมฆะ”

จากบทบัญญัติตามมาตรา 90/12 ดังกล่าว ที่บัญญัติว่า ...นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณา... จะเห็นได้ว่ายังไม่ทันที่ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เพียงแต่มีคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาเท่านั้น สภาวะพักการชำระหนี้ก็เกิดขึ้นแล้ว โดยการเกิดขึ้นนี้เป็นการเกิดขึ้นโดยพลันมิต้องมีการร้องขออีก ทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าหนี้หรือผู้เกี่ยวข้องไม่อาจที่จะมาร้องคัดค้านได้ว่าตนยังไม่ทราบเรื่องเพราะไม่มีกระบวนการรับทราบ กฎหมายบัญญัติไว้โดยเด็ดขาดว่า เมื่อศาลรับคำร้องขอไว้พิจารณา สภาวะพันการชำระหนี้ก็เกิดขึ้นแล้ว มิได้มีบทบัญญัติในส่วนของการประกาศแจ้งหรือโฆษณาคำสั่งก่อน จึงจะก่อให้เกิดสภาวะพันการชำระหนี้ กล่าวคือ ตามมาตรา 90/12 เมื่อศาลรับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาเมื่อใด กฎหมายในส่วนของสภาวะพักการชำระหนี้ก็มีผลทันที

คำว่า “ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอ” หมายความว่า ศาลที่มีเขตอำนาจและผู้พิพากษาของศาลนั้นเป็นผู้ตรวจและรับคำร้องขอแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องขอไว้พิจารณาต่อไป สภาวะพันการชำระหนี้ก็จะเกิดขึ้นในทันที ศาลที่มีเขตอำนาจในที่นี้คือศาลล้มละลายกลาง และผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางเท่านั้น หากอยู่ในส่วนของกรณีที่เจ้าหน้าที่ศาลหรือในกรณีที่ศาลจังหวัดรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามบทเฉพาะการแล้ว สภาวะพักการชำระหนี้ก็ยังไม่เกิดขึ้น เพราะเหตุที่ว่าศาลผู้มีอำนาจในการสั่งรับคำร้องเช่นว่านี้ มีเฉพาะแต่ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางเท่านั้น ศาลจังหวัดมีเพียงอำนาจในการรับคำร้องไว้ แต่ไม่มีอำนาจในการทำคำสั่งตามคำร้องขอฟื้นฟูกิจการดังกล่าว

2. รายการและเงื่อนไขในการคุ้มครองตามมาตรา 90/12

(1) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

(2) ห้ามมิให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ และห้ามมิให้นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น

(3) ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 90/4 (6) แล้วแต่กรณี สั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

(4) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้นั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เป็นกรณีพื้นฐานที่มาจากสภาวะพักการชำระหนี้ของคดีล้มละลายนั่นเอง หากแต่มีรายละเอียดปลีกย่อยมากขึ้น คือนอกจากการห้ามฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วยังรวมถึงการเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดหรือได้รับความความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด แต่มีเงื่อนไขว่ามูลหนี้นั้นต้องเกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เพราะฉะนั้น ข้อจำกัดสิทธิในกรณีนี้ต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ

ก. ต้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้าไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่อยู่ในข้อห้ามนี้

ข. มูลแห่งหนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนด้วย ซึ่งต่างจากการยื่นคำขอรับชำระหนี้ ที่มูลแห่งหนี้ต้องเกิดก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/27

ค. เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลด้วย คืออาจมีการดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา 90/13 ยื่นคำร้องขอมาแล้ว ศาลที่รับคำร้องอาจจะมีคำสั่งอนุญาตหรือหรือไม่อนุญาต

นอกเหนือจากการฟ้องคดีแพ่งแล้ว ยังห้ามมิให้ฟ้องเป็นคดีล้มละลายด้วย ถ้ามีการฟ้องหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้วให้งดการพิจาณาไว้ เช่นเดียวกับศาลในทางแพ่ง หรือศาลที่พิจาณาคดีล้มละลายด้วย ต้องหยุดจนกว่าการพิจารณาคดีฟื้นฟูกิจการจะสิ้นสุดไม่ว่าด้วยประการใด ๆ หรือสิ้นสุดลงโดยกระบวนการที่จะกล่าวต่อไป

(5) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ในกรณีที่ได้ดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

กล่าวคืออาจมีคำร้องขอต่อศาลให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้บังคับคดีต่อไป หรือขออนุญาตให้ดำเนินการต่อไปได้ หรือการบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอ หรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันดังกล่าวนั้น กล่าวคือการบังคับคดีนั้นได้เสร็จสิ้นไปแล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบถึงการยื่นคำร้องขอ

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียง่าย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขายได้โดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควรแล้วให้กักเงินไว้ ถ้าศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมอบเงินนั้นแก่ผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถ้าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดและยังเหลือเงินอยู่ ให้ส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไป

เป็นกรณีการแก้ไขสถานการณ์ซึ่งจำเป็นต้องมีการขายทรัพย์สินเนื่องจากเป็นของเสียง่ายหรือหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายเกินส่วน เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนต้องเป็นหนี้ที่ของผู้บริหารแผนที่จะเข้ามาดำเนินการตามแผน ผู้บริหารแผนก็นำเงินดังกล่าวไปใช้ได้

อย่างไรก็ตาม เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินได้อาจจะไม่ตกถึงมือผู้บริหารแผนก็ได้ หากศาลมีคำสั่งยกคำร้อง หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ในกรณีเหล่านี้ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินในแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับสิทธิที่เคยมีอยู่แต่เดิมนั่นเอง โดยกลับไปสู่สถานะเดิมตั้งแต่เริ่มต้น อย่างไรก็ตาม คดีฟื้นฟูกิจการอาจสิ้นสุดลงด้วยคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดก็ได้ กล่าวคือ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วยังเหลือเงินอยู่เท่าใดต้องเข้าสู่ระบบล้มละลาย โดยเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วนำไปแบ่งให้เจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเท่าเทียมกัน

(6) ห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ ซึ่งเป็นข้อแตกต่างสำคัญระหว่างคดีล้มละลายกับคดีฟื้นฟูกิจการ เพราะในคดีล้มละลายนั้นไม่ได้ห้ามเจ้าหนี้มีประกันที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันตามมาตรา 95 ในคดีฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้มีประกันดูประหนึ่งว่าได้รับสิทธิเช่นกัน คือไม่ห้ามการบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันตามมาตรา 90/28

"มาตรา 90/28 ภายใต้บังคับมาตรา 90/12 (6) มาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 เจ้าหนี้มีประกันจะใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยไม่ต้อง

ขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ได้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผนตรวจดูทรัพย์สินนั้น”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีการกำหนดว่า ภายใต้บังคับมาตรา 90/12 (6) มาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 เจ้าหนี้มีประกันจะใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันโดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก็ได้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผนตรวจดูทรัพย์สินนั้น ซึ่งวางหลักไว้เหมือนกับมาตรา 95 แต่มีความแตกต่างกันตรงข้อความมราว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 90/12 (6) มาตรา 90/13 และ 90/14” เมื่อมีคำว่า “ภายใต้บังคับ” ก็แสดงให้เห็นว่าเจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์หลักประกันไม่ได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา 90/12 (6) หมายความว่าเจ้าหนี้มีประกันจะใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันตามมาตรา 90/28 ได้ก็ต่อเมื่อมีการยกเลิกข้อจำกัดสิทธิเรียบร้อยแล้วตามมาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 ซึ่งศาลไม่จำเป็นต้องอนุญาตให้บังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์หลักประกัน

“มาตรา 90/13 เจ้าหนี้และบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12 อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอเพื่อให้มีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของตนตามมาตรา 90/12 ได้ หากการจำกัดสิทธิของผู้ร้องนั้น

(1) ไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ หรือ

(2) มิได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลดำเนินการพิจารณาเป็นการด่วน หากปรากฏเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้อง และหากเป็นกรณีตาม (2) ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอก็ได้”

“มาตรา 90/14 การดำเนินการดังต่อไปนี้ถือเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอแล้ว

(1) มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนเท่ากับมูลค่าที่ลดลงไปของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12 (6) เพราะเหตุของการจำกัดสิทธินั้น

(2) มีการให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้มีประกันเพื่อชดเชยหลักประกันเดิมในจำนวนเท่ากับมูลค่าที่ลดลงไปของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12 (6) เพราะเหตุการจำกัดสิทธินั้น หรือ

(3) มีการดำเนินการอื่นใดที่เจ้าหนี้มีประกันนั้นยินยอม หรือที่ศาลเห็นว่าจะทำให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถได้รับชำระหนี้ของตนตามมูลค่าของทรัพย์สินอันเป็น

หลักประกันในเวลาที่มีการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ตามสัญญา เมื่อการดำเนินการตามความในหมวดนี้สิ้นสุดลง”

เนื่องจากในมาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 เป็นกรณีที่จะขอแก้ไขเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองประโยชน์โดยมาตรา 90/13 ต้องเข้ากรณีที่การจำกัดสิทธิของผู้นั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการตาม (1) หรือมิได้ให้มีความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอตาม (2) โดยแสดงพยานหลักฐานให้เห็นชัดเจนว่าตนเองไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาเป็นการด่วน และถ้าปรากฏเหตุดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร เพื่อคุ้มครองประโยชน์ผู้ร้อง หากเป็นกรณีตาม (2) ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอก็ได้ ซึ่งลักษณะของการให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอต้องเป็นไปตามมาตรา 90/14 ซึ่งเป็นการขยายความของการคุ้มความอย่างเพียงพอตามมาตรา 90/13 (2)

ศาลอาจจะมีคำสั่งให้แก้ไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอโดยไม่อนุญาตให้มีการบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันโดยวิธีการดังนี้

(1) มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนเท่ากับมูลค่าที่ลดลงไปของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12 (6) เพราะเหตุของการจำกัดสิทธินั้น

(2) มีการให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้มีประกันเพื่อชดเชยหลักประกันเดิมในจำนวนเท่ากับมูลค่าที่ลดลงไปของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12 (6) เพราะเหตุการจำกัดสิทธินั้น หรือ

(3) มีการดำเนินการอื่นใดที่เจ้าหนี้มีประกันนั้นยินยอม หรือที่ศาลเห็นว่าจะทำให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถได้รับชำระหนี้ของตนตามมูลค่าของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในเวลาที่มีการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ตามสัญญา เมื่อการดำเนินการตามความในหมวดนี้สิ้นสุดลง

การให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอตามมาตรา 90/13 (2) ต้องสอดรับกับมาตรา 90/14 ถ้าให้ความคุ้มครองเพียงพอแล้ว เจ้าหนี้มีประกันก็บังคับเอาแก่หลักประกันไม่ได้ เป็นกรณีกฎหมายปิดปาก ทั้งที่เจ้าหนี้มีประกันเองก็อยากจะบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันตามสิทธิของตนเองแต่ไม่อาจทำได้อีกต่อไปแล้ว และกรณีเจ้าหนี้มีประกันที่มิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ทั้งผู้ทำแผนก็มิได้กำหนดเรื่องการชำระหนี้ไว้ในแผน เจ้าหนี้มีประกันย่อมไม่อาจที่จะบังคับเอาแก่หลักประกันได้ คงได้แต่ความคุ้มครองตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

เจ้าหนี้มีประกันในคดีฟื้นฟูกิจการจะถูกบีบให้เข้ามาสู่ระบบการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งต่างจากคดีล้มละลาย คดีล้มละลายเป็นสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิเลือกอยู่นอกระบบล้มละลายได้โดยใช้มาตรา 95 ถ้าจะเข้ามาอยู่ในระบบล้มละลายก็ใช้มาตรา 96 เป็นสิทธิที่มีหนทางเลือก แต่ในระบบฟื้นฟูกิจการนั้น ในกฎหมายที่กำหนดไว้ดูเหมือนเป็นแบบเดียวกัน แต่ที่จริงแล้วซ่อนเงื่อนไขไว้ว่าเจ้าหนี้มีประกันจะบังคับชำระหนี้เอาแก่หลักประกันไม่ได้ เพราะบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ซึ่งถ้าปล่อยให้มีการบังคับเอาแก่ทรัพย์หลักประกันแล้ว ทรัพย์สินของลูกหนี้ก็จะกระจัดกระจายและลดน้อยลง ผลสำเร็จของการฟื้นฟูกิจการจะเกิดขึ้นไม่ได้ จึงได้กำหนดให้มีการชดเชยค่าเสียหายไว้ตามหลักของมาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 ดังกล่าว

(7) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมาย ยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้เองในการยึดทรัพย์ หรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล ได้แก่ เจ้าหนี้ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร หรือเจ้าหนี้ทางปกครอง นับเป็นครั้งแรกที่กรมสรรพากรถูกห้ามบังคับชำระหนี้ ซึ่งเป็นการห้ามโดยกฎหมายฉบับเดียว คือ เรื่องการฟื้นฟูกิจการ เพราะต้องเข้ามาสู่ในระบบของการฟื้นฟูกิจการเหมือนเจ้าหนี้รายอื่น ในคดีล้มละลายเจ้าหนี้ภาษีอากรจะได้รับความคุ้มครองมากที่สุด แต่ในคดีฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ภาษีอากรจะไม่ได้รับความคุ้มครองพิเศษ จึงมีความแตกต่างกัน ทั้งไม่เปิดโอกาสให้ศาลมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น จึงไม่น่าจะเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ที่เป็นหน่วยงานราชการ

(8) ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์ดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว ถ้ามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์ หรือค่าเช่าตามสัญญา สองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

อนุมาตรานี้ เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย สัญญาอื่นๆ ที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ สัญญาเช่า สัญญาเช่าซื้อเหล่านี้จะไม่สิ้นสุดลงยังคงมีผลผูกพันต่อไป แต่ห้ามเจ้าของทรัพย์ที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญา

เหล่านี้ไปติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ เช่นลูกหนี้เช่าซื้อรถยนต์ไว้จะเอาคืนไม่ได้ ส่วนใหญ่แล้วบริษัทลูกหนี้ที่ต้องฟื้นฟูกิจการจะทำสัญญาประเภทเช่าซื้อที่มีเงื่อนไขมีระยะเวลาไว้ ครั้นถึงเวลาที่จะฟื้นฟูกิจการไม่มีเงินที่จะจ่ายให้ผู้ให้เช่าซื้อ โดยปกติผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิเรียกคืนได้ตามสัญญา ถ้าทรัพย์สินถูกเอาคืนไปก็จะฟื้นฟูกิจการไม่ได้ เช่นรถยนต์ที่ใช้ขนคนงานในการดำเนินกิจการย่อมมีความจำเป็นในการฟื้นฟูกิจการ ดังนั้นจึงต้องมีสภาวะพักการชำระหนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกจำกัดสิทธิอาจขออนุญาตต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยการขอให้ศาลเปลี่ยนแปลงได้ หรือภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์ หรือค่าเช่าตามสัญญา สองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ แสดงให้เห็นว่าหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ต้องปฏิบัติตามสัญญาเพราะว่าสัญญายังคงอยู่ หากไม่ปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวแล้ว ผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถที่จะเรียกคืนซึ่งทรัพย์นั้นได้

(9) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น กรณีเป็นการที่กำหนดให้ลูกหนี้สามารถที่จะจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือการการทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระกับทรัพย์สินต่อไปได้ หากเป็นการการะทำที่จะเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ แต่แม้เป็นกรณีไม่ได้เข้าเหตุจำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติต่อไปได้ ก็ยังอาจขอให้ศาลรับคำร้องขอให้มีคำสั่งเปลี่ยนแปลงได้

การดำเนินการค้าหรือธุรกิจตามปกติของลูกหนี้ที่จำเป็นจะต้องดำเนินต่อไป โดยทั่วไป ต้องดูถึงลักษณะของกิจการของลูกหนี้เป็นสำคัญ ว่าการกระทำนั้นสอดคล้องกับกิจการที่จะดำเนินต่อไปหรือไม่ หากยังคงมีสัญญาที่จะต้องผูกพัน เช่น จะต้องมีการจ่ายเงินที่ยังค้างอยู่ ก็เป็นเรื่องของการปฏิบัติตามสัญญาเพื่อให้กิจการนั้นดำเนินต่อไป อันเป็นหัวใจสำคัญของการฟื้นฟูกิจการ

บทบัญญัตินี้ใช้คำว่า จำหน่าย จ่าย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือโอน หรือให้เช่าก็ได้ ชำระหนี้ที่ยังติดค้างอยู่ก็ได้ หรือก่อหนี้ใหม่ก็ได้ ถ้าเป็นการกระทำที่จำเป็น แต่แม้ไม่เข้ากรณี จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ ก็อาจเข้าลักษณะ การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน กรณีใดก็ตามที่จะก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินหากเป็นความจำเป็น เช่น การจดทะเบียนจำนองที่ดิน หรือจำนำเครื่องจักร หากมีความจำเป็นต้องกระทำ เพื่อที่จะได้มาซึ่งเงินในการดำเนินกิจการ ดังนั้นหากลูกหนี้เห็นว่ามีความจำเป็นซึ่งมิใช่การดำเนินการค้าปกติ เช่น ต้องเอาเงินมาเพื่อใช้จ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างในโรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการผลิต ก็อาจทำได้

โดยยื่นคำร้องต่อศาล ในกระบวนการไม่ว่าจะจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ถ้าเห็นว่ามีความจำเป็นแม้ไม่ใช่การดำเนินทางการค้าปกติก็อาจทำได้ โดยการขออนุญาตต่อศาล

กรณีที่ศาลจะพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามมาตรา 90/12 (9) นั้น ถ้าไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนศาลจะมีการนัดไต่สวน เพื่อฟังคู่ความ เจ้าหนี้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อนว่าเป็นเรื่องที่จำเป็นตามที่ได้มีการร้องขอหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดีก็เป็นอำนาจของศาลที่จะพิจารณาว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องเร่งด่วนหรือไม่ ตามกฎหมายไม่ต้องการให้ลูกหนี้กระทำการสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตนเอง เว้นแต่จะเป็นการดำเนินธุรกิจที่ตนเองได้กระทำมาตามปกติ เพราะไม่ต้องการให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสที่จะปิดบังซ่อนเร้น หรือกระทำการใดๆ โดยอ้างว่ากระทำการตามปกติ กฎหมายจึงได้มีการบัญญัติข้อยกเว้นไว้ให้จำต้องมีการขออนุญาตกระทำการใดๆ จากศาลก่อนการดำเนินการดังกล่าวได้ตามมาตรา 90/12 (9)

(10) คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ยึด อายัด ห้ามจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณานั้น ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผลบังคับไว้ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ถ้าต่อมาศาลนั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้มีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควรต่อไป การถูกฟ้องเป็นคดีแพ่งก็อาจจะมีการห้ามชั่วคราวไว้ก่อน หรือฟ้องเป็นคดีล้มละลายก็อาจจะมีกรณีของการพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว เมื่อมีคำสั่งให้รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้ศาลที่จะรับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผลบังคับไว้หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้ กล่าวคือที่เคยให้ยึดอายัดทรัพย์ไว้จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็นอย่างอื่นอย่างใดตามที่เห็นสมควร เช่น อาจให้ขายก็ได้ หรือจะต้องมีการยึดทรัพย์บางอย่างเอาไว้ก่อนก็กระทำได้ตามที่เห็นสมควร จะมีการเปลี่ยนแปลงคำสั่งก็ต่อเมื่อศาลนั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ คำสั่งที่ให้ใช้วิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราวจึงจะกลับมาตามที่เห็นสมควรด้วย ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลเท่านั้นไม่ใช่มีผลโดยอัตโนมัติ

ในอนุมาตรา 10 ดังกล่าวนี้ มิใช่เป็นผลให้ระงับโดยตัวคำสั่งตั้งแต่แรก กฎหมายกำหนดให้ศาลที่รับคำร้องมีอำนาจสั่งให้ระงับ ศาลที่รับคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการจะเป็นศาลที่มีอำนาจเหนือกว่า แต่ต่อมาปรากฏว่าศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอก็ดี หรือจำหน่ายคดีก็ดี หรือยกเลิกคำสั่งในการฟื้นฟูกิจการก็ดี ก็ให้ศาลที่รับคำร้องขอไว้ตั้งแต่แรกนั่นเองมีอำนาจอีกครั้งว่าจะให้ใช้วิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวมีผลต่อไปอีกเหรอไม่

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

(11) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณีไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ สองคราวติดต่อกัน

ตามอนุมาตรา 11 นี้ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการงดให้บริการในทันที การห้ามตามอนุมาตรานี้จะเห็นได้ว่ามี 2 ช่วง ช่วงแรกหลังจากที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ จนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ จะงดให้บริการแก่ลูกหนี้ไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ แต่เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ถ้าไม่ชำระค่าบริการสองคราวติดต่อกัน ก็ให้งดให้บริการได้ เพราะเมื่อเข้าระบบการฟื้นฟูกิจการแล้วจะต้องมีการชำระหนี้ตามปกติ

3. ผลของการฝ่าฝืนสภาวะพักการชำระหนี้[28]

บทบัญญัติของมาตรา 90/12 วรรคสาม และวรรคท้าย ได้กำหนดผลตามกฎหมายของการฝ่าฝืนสภาวะพักการชำระหนี้ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

ประการแรก คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลหรือคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งจะไม่มีผลผูกพันลูกหนี้แต่อย่างใด

ประการที่สอง กรณีที่มีการออกคำสั่งโดยนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทก็ดี นายทะเบียนนิติบุคคลก็ดี หรือผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ หรือการกระทำนิติกรรมหรือการชำระหนี้ใดๆ ที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติในอนุมาตราหนึ่ง หรืออนุมาตราใดตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การนั้นเป็นโมฆะ

4. ผลของสภาวะพักการชำระหนี้[29]

ผลกระทบต่อเจ้าหนี้จะมีผลเฉพาะกรณีที่เจ้าเหนี้ต้องการที่จะดำเนินการต่อไป ส่วนที่เจ้าหนี้ได้กระทำมาแล้วนั้นไม่อยู่ในขอบเขตของสภาวะพักการชำระหนี้ แต่หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จก็อยู่ในข่ายของสภาวะพักการชำระหนี้ เช่น การบังคับคดีทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เจ้าหนี้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วบางส่วน ทรัพย์สินบางอย่างได้มี

---

[28] วิชา มหาคุณ, <u>คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยล้มละลายเรื่องกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้</u>, หน้า 83.

[29] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 67.

การขายแล้ว กรณีเช่นนี้การดำเนินการขายทอดตลาดส่วนใดที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ได้รับเงินไปตามที่ขายนั้นได้โดยสมบูรณ์ แต่ทรัพย์สินส่วนใดที่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการขายทอดตลาดในระหว่างที่เกิดสภาวะพักการชำระหนี้ ทรัพย์ในส่วนนั้นก็ตกอยู่ภายใต้สภาวะการพักชำระหนี้ตามกฎหมาย

5. การสิ้นสุดสภาวะพักการชำระหนี้[30]

จุดสิ้นสุดสภาวะพักการชำระหนี้มีอยู่ด้วยกัน 7 กรณี ได้แก่

1) วันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน ในแผนฟื้นฟูกิจการแต่ละแผนจะมีการกำหนดระยะเวลา ซึ่งผู้ทำแผนกำหนดได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องไม่เกิน 5 ปี ผู้บริหารแผนจะขอขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่กรณีที่เห็นสมควรว่าแผนดำเนินมาใกล้จะสำเร็จแล้ว ผู้บริหารแผนอาจจะขอขยายระยะเวลาออกไปได้อีกตามสมควรแก่กรณีตามมาตรา 90/63 วรรคสอง[31]

2) วันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน แผนฟื้นฟูกิจการอาจกำหนดเงื่อนไขแผนว่าถ้ามีกรณีใดกรณีหนึ่งเกิดขึ้น หรือเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นตามที่กำหนดไว้ตามแผนแล้ว ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการสำเร็จตามแผน เช่น กำหนดไว้ว่าจะแปลงหนี้เป็นทุนร้อยละเท่าใด หรือกำหนดว่าถ้ามีผู้ซื้อกิจการของบริษัทบางส่วน ซื้อโรงงานบางแห่งที่ขาดทุนอยู่แล้วเห็นชัดเจนว่าถ้ามีการผ่อนคลายสิ่งเหล่านี้ไปได้ ถือได้ว่ากรณีดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนที่เกิดขึ้นแล้ว

3) วันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ กรณีไต่สวนไม่ได้ความจริงตามมาตรา 90/3 หรือไม่มีเหตุสมควรให้มีการฟื้นฟูกิจการหรือผู้ร้องยื่นคำร้องขอโดยไม่สุจริต ตามมาตรา 90/10 วรรคหนึ่ง หรืออาจเป็นกรณีที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ อีกทั้งปรากฏต่อศาลว่าลูกหนี้ถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายไว้ก่อนแล้ว และศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ และให้ดำเนินคดีล้มละลายต่อไป ตามมาตรา 90/48 วรรคสี่ เป็นการสั่งอย่างเดียวกับการณมาตรา 90/10 วรรคหนึ่ง แต่กรณีของมาตรา 90/48 วรรคสี่ เป็นผลมาจากที่ประชุมเจ้าหนี้ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการของศาล ตั้งแต่การที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ การตั้งผู้ทำแผน ปรากฏว่าสิ้นสุดลงเมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ ผลเท่ากับกรณีที่ศาลไต่

---

[30] วิชา มหาคุณ, เรื่องเดียวกัน หน้า 68-71.

[31] มาตรา 90/63 วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542.

สวนแล้วไม่ได้ความจริง แต่ลูกหนี้ถูกฟ้องคดีล้มละลายไว้ก่อนแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการที่ต้องยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ เท่ากับว่าคดีฟื้นฟูกิจการไม่เริ่มตั้งแต่แรก

4) วันที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี ตามมาตรา 90/8 วรรคสอง กรณีผู้ร้องขอทิ้งคำร้องขอหรือขาดนัดพิจารณา หรือศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องขอ เมื่อศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีแล้ว สภาวะพันการชำระหนี้ย่อมสิ้นสุดลง

5) วันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการในกรณีที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/46 หรือไม่มีมติประการใดหรือไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุม ทั้งนี้เป็นไปตามหลักของมาตรา 90/48 วรรคสามและวรรคสี่ หรือกรณีที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการและศาลไม่เห็นชอบด้วยแผนตามมาตรา 90/58 วรรคท้าย หรือกรณีที่ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ยังมีกิจการตามแผนที่ต้องดำเนินการต่อไป มีการจัดประชุมเจ้าหนี้แล้วถึงสองครั้งแต่ไม่สามารถมีมติเลือกผู้บริหารแผนได้ตามมาตรา 90/46 หากเกิดกรณีเช่นว่านี้ หากศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา 90/68 วรรคสาม

ดังนี้ หากเหตุการสิ้นสุดเกิดขึ้นเนื่องจากการล้มเหลวในการจัดการเรื่องความเห็นชอบในแผนของที่ประชุมเจ้าหนี้ หรือในกรณีไม่สามารถตั้งผู้บริหารแผนได้ อีกทั้งลูกหนี้มิได้ถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายก่อนที่จะมีการร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการ และศาลยังไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลก็ชอบที่จะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

6) วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ การยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการนั้น มีด้วยกัน 2 กรณี คือ

กรณีแรก เนื่องจากการฟื้นฟูได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนแล้ว ตามมาตรา 90/70 วรรคหนึ่ง เป็นการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเพื่อให้กลับเข้าสู่สถานะเดิม

กรณีที่สอง เนื่องจากระยะเวลาการดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลง ตามมาตรา 90/70 วรรคสอง แต่ทั้งนี้หากการฟื้นฟูกิจการยังไม่สำเร็จตามแผน จำต้องรายงานศาลและขอให้ศาลพิจารณาเป็นการเร่งด่วน ศาลต้องนั่งพิจารณา แล้วฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้ และคำคัดค้านของลูกหนี้ ถ้าศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด หากไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ให้มีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ

7) วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดทำให้สภาวะพักการชำระหนี้สิ้นสุดลง คือสิ้นสุดลงตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการ แต่ไปเข้าสู่สภาวะพักการชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งมีกว้างเท่ากับสภาวะพักการชำระหนี้ตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการ กล่าวคือสภาวะพักการชำระหนี้จตามกฎหมายล้มละลายมีบัญญัติไว้แต่เพียงส่วนมาตรา 27

"มาตรา 27 เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม"

กล่าวคือเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้ที่ประสงค์จะขอรับชำระหนี้ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในเวลาที่กำหนดไว้ ไม่สามารถที่จะยื่นฟ้องลูกหนี้ในคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ได้อีก แต่ไม่มีเงื่อนไขอื่นๆ ตามมาตรา 90/12

วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าเป็นจุดสิ้นสุดของสภาวะพักการชำระหนี้ ตามมาตรา 90/12 มีอยู่ 2 กรณี ได้แก่

กรณีแรก ในมาตรา 90/68 วรรคสาม ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดในกรณีที่ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งแล้วมีกิจการตามแผนที่ต้องดำเนินการ ประกอบกับประชุมเจ้าหนี้แล้วสองครั้ง แต่ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่อาจมีมติตามมาตรา 90/46 ได้ ทั้งศาลเห็นว่าสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตามมาตรา 68 วรรคสาม จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

กรณีที่สอง ในกรณีที่ระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลงตามมาตรา 90/70 วรรคสอง แต่ปรากฏว่าการฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จตามแผนและศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ทั้งสองกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดในกระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้น เมื่อหลุดพ้นจากสภาวะพักการชำระหนี้ตามมาตรา 90/12 แล้ว ย่อมเกิดสภาวะพักการชำระหนี้ตามมาตรา 27 ในทันที โดยผลของกฎหมายล้มละลายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

2.2.10 หลักการอุทธรณ์ในคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการ[32]

การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายกลางได้มีการแก้ไขกฎหมายเมื่อปี 2547 โดยไม่ว่าจะเป็นคดีล้มละลาย หรือคดีฟื้นฟูกิจการก็ต้องใช้หลักให้การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 รวมทั้งคดีแพ่งที่เกี่ยวพันพันคดีดังกล่าวด้วย คดีแพ่งที่เกี่ยวกับคดีล้มละลายก็ดี คดีแพ่งที่เกี่ยวกับคดีฟื้นฟูกิจการก็ดี ก็ต้องใช้หลักการณ์ในส่วนของการอุทธรณ์ตามกฎหมายนี้ ซึ่งตามมาตรา 24 วรรคหนึ่ง ในกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายกลางไปยังศาลฎีกา โดยให้อุทธรณ์ในกำหนดระยะเวลา 1 เดือน นับแต่วันที่ศาล

---

[32] วิชา มหาคุณ, <u>คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยล้มละลายเรื่องกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้</u>, หน้า 218-223.

ล้มละลายกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าว ซึ่งหลักในการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะมีอยู่ 2 ประการ คือ

1. คดีที่มีสิทธิที่อุทธรณ์ได้
2. คดีที่ศาลฎีกาอนุญาตให้อุทธรณ์

คดีที่มีสิทธิอุทธรณ์ได้นั้น เป็นไปตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542[33]

"มาตรา 24 ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลาย เว้นแต่

(1) คำพิพากษายกฟ้อง หรือคำสั่งยกคำร้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย

(2) คำสั่งยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ

(3) คำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

(4) คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด

(5) คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งที่เกี่ยวพันกับคดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย"

การที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือพิพากษายกฟ้องตามมาตรา 14 ถือว่าเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีแล้ว คู่ความสามารถอุทธรณ์ได้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง พ.ศ. 2542 มาตรา 24 วรรคสอง (1) หรือ (4)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1065/2499 ในคดีล้มละลายนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 14 แล้ว จำเลยย่อมอุทธรณ์ต่อไปได้

2.2.11 การขอทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลาย[34]

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจะขอทุเลาการบังคับไม่ได้ หมายความว่า เมื่อศาลล้มละลายกลางได้มีการพิจารณาคดีล้มละลายแล้วได้ความจริงว่าลูกหนี้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ประกอบกับหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่แน่นอนและบังคับได้ตามกฎหมาย อีกทั้งการฟ้องคดีของ

---

[33] มาตรา 24 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547.

[34] เอื้อน ขุนแก้ว, เรื่องเดิม, หน้า 34-36.

เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์เป็นการใช้สิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ถือได้ว่าเงื่อนไขเป็นไปตามกฎหมายอันที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดได้ ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายกลาง พ.ศ. 2483

อนึ่ง เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เป็นผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าดำเนินการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ อาทิเช่น การเข้าทำการยึดทรัพย์ หรืออายัดทรัพย์ของลูกหนี้ เช่นนี้ลูกหนี้จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ศาลทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดดังกล่าว เพราะเหตุว่าลูกหนี้ได้ดำเนินการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาลล้มละลายกลางไปยังศาลฎีกา ตามบทบัญญัติว่าด้วยการขอให้ทุเลาการบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231 ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 28[35] ไม่ได้ เนื่องจากผลของคำสั่งดังกล่าวกระทบถึงบุคคลหลายฝ่าย

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 112/2518 (ประชุมใหญ่) ในคดีล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จำเลยจะขอทุเลาการบังคับคดีตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาหาได้ไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 760/2530 ในคดีล้มละลาย เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของจำเลยแล้ว เป็นอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะเข้าไปจัดการทรัพย์สินของจำเลยตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จำเลยจะมาขอทุเลาการบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231 ดังเช่นคดีธรรมดาหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5016/2547 ในทำนองเดียวกัน)

โดยหลักเกณฑ์ของการบัญญัติกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายในอันที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายที่มากขึ้นจากการไม่ชำระหนี้ของลูกหนี้ และเนื่องด้วยกระบวนการพิจารณาที่แตกต่างจากคดีแพ่งสามัญ การนำมาใช้ซึ่งการขอทุเลาการบังคับคดีตามวิธีพิจารณาความแพ่งจึงไม่อาจนำมาใช้ได้ในวิธีพิจารณาคดีล้มละลายในปัจจุบัน เนื่องด้วยกฎหมายเห็นว่าการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ ไม่ใช่มีผลเฉพาะแต่ลูกหนี้กับเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายเท่านั้น แต่ยังคงมีผลต่อเจ้าหนี้รายอื่นๆ ของลูกหนี้ และผลของคำสั่งพิทักษ์

---

[35] พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542.

มาตรา 28 ให้นำบทบัญญัติของส่วนที่ 1 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ในหมวด 3 วิธีพิจารณาคดีล้มละลาย และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีที่มีการอุทธรณ์ตามมาตรา 24 ในศาลฎีกาโดยอนุโลม".

ทรัพย์เด็ดขาดยังก่อให้เกิดหน้าที่ในการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย และหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้ารวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย ด้วยลักษณะของคดีล้มละลายนี้แตกต่างไปจากคดีแพ่งทั่วไป

2.2.12 การขอทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่ง

การยื่นอุทธรณ์มิได้เป็นการทุเลาการบังคับคดี หากคู่ความที่แพ้คดีต้องการที่จะทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาจำต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาอุทธรณ์ หรือฎีกานั้น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีไว้เพื่อรอคำวินิจฉัยของศาล

1. การบังคับคดีในคดีแพ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271

"มาตรา 271 ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น"

ดังนี้ หลักการของการบังคับคดี คือ หากภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวของศาล ไม่ว่าจะทั้งหมด หรือส่วนหนึ่งส่วนใด เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็มีสิทธิ์ที่จะยื่นคำขอต่อศาลให้มีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น การบังคับคดีนี้จะมีผลต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือคำสั่ง หรือก็คือคู่ความฝ่ายที่แพ้คดีนั่นเอง การบังคับคดีจะมีขึ้นต่อเมื่อคู่ความฝ่ายที่แพ้คดี หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำสั่งดังกล่าวของศาล ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งส่งผลให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือคำสั่งดังกล่าวได้รับความเสียหาย ในคดีแพ่ง การร้องขอให้มีการบังคับคดีนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ในอันที่จะดำเนินการให้ครบถ้วนตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด ในอันที่จะบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

2. การทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231

"มาตรา 231 การยื่นอุทธรณ์ย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น แต่คู่ความที่ยื่นอุทธรณ์อาจยื่นคำขอต่อศาลอุทธรณ์ไม่ว่าเวลาใดๆ ก่อนพิพากษาโดยทำเป็นคำร้องชี้แจงเหตุผลอันสมควรแห่งการขอให้ศาลอุทธรณ์ทุเลาการบังคับไว้

คำขอเช่นว่านั้น ให้ผู้อุทธรณ์ยื่นต่อศาลชั้นต้นได้จนถึงเวลาที่ศาลมีคำสั่งอณุญาตให้อุทธรณ์ ถ้าภายหลังศาลได้มีคำสั่งเช่นว่านี้แล้วให้ยื่นตรงต่อศาลอุทธรณ์ ถ้าได้ยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นก็ให้ศาลรีบส่งคำขอนั้นไปยังศาลอุทธรณ์ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อศาลชั้นต้นได้รับคำขอไว้ ก็ให้มีอำนาจทำคำสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้รอคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลอุทธรณ์ในคำขอเช่นว่านั้น

ถ้าผู้อุทธรณ์วางเงินต่อศาลชั้นต้นเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษารวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องร้องและการบังคับคดี หรือได้หาประกันให้สำหรับเงินจำนวนเช่นว่านี้จนเป็นที่พอใจของศาล ให้ศาลที่กล่าวมาแล้วงดการบังคับคดีไว้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 (6)

เมื่อได้รับคำขอเช่นว่านี้ ศาลอุทธรณ์จะอนุญาตให้ทุเลาการบังคับไว้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินก็ได้โดยมิต้องฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ในกรณีเช่นว่านี้ให้ถือว่าคำสั่งนี้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้ฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งในภายหลัง ถ้าศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีไว้ตามที่ขอ คำสั่งนี้อาจอยู่ภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือไม่ก็ได้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ยักย้ายจำหน่ายทรัพย์สินของตนในระหว่างอุทธรณ์ หรือให้หาประกันมาให้ศาลให้พอกับเงินที่ต้องใช้ตามคำพิพากษาหรือจะให้วางเงินจำนวนนั้นต่อศาลก็ได้ ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นศาลจะสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้อุทธรณ์นั้นก็ได้ และถ้าทรัพย์สินเช่นว่านั้นหรือส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ ศาลอาจมีคำสั่งให้เอาออกขายทอดตลาดก็ได้ ถ้าปรากฏว่าการขายนั้นเป็นการจำเป็นและสมควร เพราะทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของเสียได้ง่ายหรือการเก็บรักษาไว้ในระหว่างอุทธรณ์น่าจะนำไปสู่ความยุ่งยากหรือจะต้องเสียค่าใช้จ่านเป็นจำนวนมาก”

การทุเลาการบังคับคดี เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา[36] มีคำสั่งอนุญาตให้ยังไม่จำต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษา คือเมื่อฝ่ายที่แพ้คดีและจำต้องถูกบังคับตามคำพิพากานั้นยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาคำพิพากษา และยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ระงับการบังคับตามคำพิพากษาของศาลไว้ชั่วคราว เพื่อรอฟังคำวินิจฉัยของศาลอทุธรณ์ หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี

หลักเกณฑ์และองค์ประกอบของการขอทุเลาการบังคับคดี

1) การขอศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีต้องทำเป็นคำร้อง

การยื่นอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการบังคับคดี (ฎ.655/2521) ผู้อุทธรณ์ต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาล หากประสงค์ที่จะให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับคดีระหว่างการรอผลคำ

---

[36] การยื่นคำขอขอทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาในชั้นฎีกา เป็นไปตามมาตรา 247 ประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง.

วินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ การที่ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ มีผลทำให้คำร้องขอทุเลาการบังคับคดีย่อมตกไปด้วย หรือศาลอาจมีคำสั่งให้ยกคำร้องนั้น

การยื่นขอทุเลาการบังคับคดีกระทำได้เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดแห่งคดีแล้ว แต่จะต้องยื่นก่อนที่ศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ได้ยื่นนั้น และจะต้องก่อนที่จะมีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้าได้มีการบังคับไปแล้ว ก็ไม่ใช่กรณีที่จะขอทุเลาการบังคับคดีได้ (ฎ.2672/2525, ฎ.331/2538)

2) เหตุแห่งการขอทุเลาการบังคับคดี

การขอทุเลาการบังคับคดีได้นั้น จำต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษา ถ้าไม่มีการบังคับ ก็ไม่อาจมีเหตุให้มีการขอทุเลาการบังคับคดี (คร.52/2549)ต้องแสดงให้เห็นเหตุสมควรในการที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดี

3) เขตอำนาจศาลที่จะรับและพิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี

การยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี ผู้อุทธรณ์อาจยื่นต่อศาลชั้นต้นได้จนกว่าจะถึงเวลาที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ แต่ถ้าภายหลังศาลได้มีคำสั่งรับอุทธรณ์แล้วให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์

กรณีมีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง ศาลชั้นต้นอาจมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีไว้ชั่วคราวได้ โดยอาจจะกำหนดให้มีการวางหลักประกันตามสมควร

การพิจารณาคำขอทุเลาการบังคับคดีเป็นการพิจารณาไม่สามารถกระทำได้ฝ่ายเดียว ศาลจำต้องให้มีการจัดส่งสำเนาให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ไม่มีโอกาสในการคัดค้าน แต่ทั้งนี้หากเห็นว่าไม่สมควรอาจยกคำร้องได้โดยมิต้องฟังอีกฝ่ายหนึ่งก่อน

การขอทุเลาการบังคับคดีระหว่างอุทธรณ์เป็นเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ หากได้มีการยื่นฎีกาการขอทุเลาการบังคับคดีระหว่างฎีกาย่อมอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกา

4) ผลของคำสั่งอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับคดี

คำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดี เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ไม่สามารฎีกาได้

ศาลอุทธรณ์อาจกำหนดเงื่อนไขใดๆ ในการอนุญาต หรืออาจจะกำหนดให้ผู้ขอทุเลาการบังคับคดีทำทัณฑ์บนในการที่จะไม่ยักย้ายจำหน่ายทรัพย์ หรือให้มีการวางเงินต่อศาล ผลของการไม่ปฏิบัติตามทำให้ศาลอาจมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์ได้

การขอทุเลาการบังคับคดี หากศาลได้มีการยกคำร้องดังกล่าว คู่ความสามารถที่จะยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีได้ใหม่อีก

อนึ่งเมื่อจำเลยถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำเลยยื่นอุทธรณ์ จำเลยจะขอทุเลาการบังคับโดยขอให้ศาลอุทธรณ์พึ่งงดการพิทักษ์ทรัพย์ไว้ในระหว่างอุทธรณ์หาได้ไม่ (คำสั่งคำร้องที่ 112/2518 ประชุมใหญ่)

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 3
การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ

ระบบกฎหมายล้มละลาย ถือได้ว่าเป็นระบบกฎหมายที่มีความเป็นสากล และมีความรู้จักกันดีและมีการปฏิบัติในหมู่ชุมชนมายาวนานกว่า 3,000 ปี ระบบกฎหมายล้มละลายได้มีรูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างออกไปในแต่ละประเทศ ทั้งนี้เป็นไปตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นๆ กฎหมายล้มละลายแม้จะมีรากฐานมาจากแนวคิดเดียวกัน กล่าวคือเป็นระบบที่มุ่งในการจัดการหนี้สินของลูกหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเหมาะสม แต่ทั้งนี้เนื่องด้วยการบัญญัติกฎหมายล้มละลายนั้นเป็นอำนาจของแต่ละประเทศที่จะบัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ในฐานะเป็นกฎหมายภายในของประเทศ ดังนั้นในปัจจุบันนี้ ระบบกฎหมายล้มละลายของแต่ละประเทศจึงได้มีการพัฒนารูปแบบการดำเนินกระบวนพิจารณาคำพิพากษาคดี หรือคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการในการขอทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือวิธีการคุ้มครองซึ่งกองทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ ที่แตกต่างกันออกไปด้วย

3.1 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพ์ในคดีล้มละลายในกฎหมายอังกฤษ

ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษมีขึ้นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ. 1542 ในสมัยของพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 แต่ในยุคเริ่มต้นของระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนั้น กฎหมายมิได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อเป็นการปลดเปลื้องหนี้สินในแก่ลูกหนี้ แต่หากมีลักษณะเป็นกฎหมายกึ่งกฎหมายอาญา การประกาศใช้ในช่วงแรกนี้ เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายเป็นหลัก มิใช่มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะช่วยเหลือลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากภาระหนี้สิน อนึ่งต่อมาเมื่อปี ค.ศ.1750 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายล้มละลายฉบับแรกที่มีบทบัญญัติที่ช่วยปลดเปลื้องภาระหนี้สินของลูกหนี้ โดยได้มีการบัญญัติให้มีการชำระบัญชีล้มละลายและให้นำทรัพย์สินของลูกหนี้มาแบ่งกันระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายเพื่อการชำระหนี้ แต่ทั้งนี้ ลูกหนี้ที่จะสามารถถูกฟ้องล้มละลายได้ตามกฎหมายนี้ มีเฉพาะเพียงแต่พ่อค้าเท่านั้น ซึ่งในต่อมาภายหลัง

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษได้มีการขยายมาสู่บุคคลธรรดาที่มิใช่เฉพาะแต่พ่อค้า และนิติบุคคลด้วย[37]

กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายไว้ใน "Bankruptcy Act 1914" และมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนมาเป็น "Insolvency Act 1986" ซึ่งมีผลบังคับอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดวิธีการดำเนินกระบวนพิจารณา สิทธิและหน้าที่ต่างๆ ของคู่ความในคดีล้มละลาย รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย

แนวความคิดเรื่องของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนั้น มีแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการนำระบบล้มละลาย (Bankruptcy System) มาเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการกับปัญหาหนี้สินที่ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้ ด้วยการเลือกที่จะนำเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย คือ

1. เพื่อการปลดภาระหนี้ทั้งปวง และให้ลูกหนี้สามารถที่จะเริ่มต้นใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ลูกหนี้จำต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของข้อจำกัดบางประการ

2. เพื่อความมั่นใจที่ว่าทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่นั่นสามารถนำมาเฉลี่ยให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเท่าเทียมกัน

ในขณะที่ประเทศไทยมีความพยายามที่จะแก้ไข เปลี่ยนแปลงกฎหมายล้มละลายนั้น ประเทศไทยได้มีการเลือกที่จะนำระบบกฎหมายล้มละลายและ "Insolvency Act 1986" ของประเทศอังกฤษมาเป็นต้นแบบในการบัญญัติกฎหมายล้มละลายที่บังคับใช้ในประเทศไทย ซึ่งก็คือ "พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483" ที่ยังคงมีการบังคับใช้จนถึงปัจจุบันนั่นเอง แต่ทั้งนี้แล้วประเทศไทยมิได้นำมาซึ่งวิธีดำเนินกระบวนพิจารณาทั้งหมดของ "Insolvency Act 1986" มาบังคับใช้ แต่หากเป็นการนำมาบางส่วน ดังที่จะกล่าวต่อไป

3.1.1 กระบวนการของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ[38]

ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนั้น บุคคลจะตกออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นสามารถถูกดำเนินคดีล้มละลายในศาลของประเทศอังกฤษได้ ไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำร้องของล้มละลายด้วยตนเอง หรือถูกฟ้องคดีล้มละลายโดยเจ้าหนี้ก็ตาม

---

[37] สุดเขต อยู่เจริญ, "วิธีการคุ้มครองชั่วคราวในคดีล้มละลาย," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 59-60.

[38] เรื่องเดียวกัน หน้า 60-64.

คดีล้มละลายของประเทศอังกฤษเริ่มต้นขึ้น เมื่อมีการยื่นคำขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย (A Petition for Bankruptcy) เพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ (Receiving Order) โดยคำขอนี้จะยื่นโดยฝ่ายเจ้าหนี้ไม่ว่าจะคนเดียว หรือเจ้าหนี้หลายคนร่วมกัน หรือโดยตัวของลูกหนี้เองก็ได้[39] ซึ่งศาลที่มีอำนาจรับพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายนั้นคือ High Court หรือ County Court ที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่หรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตอำนาจของศาลนั้นแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เจ้าหนี้เป็นผู้ยื่นคำขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้ผู้นำคดีมาฟ้องเป็นคดีล้มละลายนั้นต้องสามารถพิสูจน์ภาระหนี้ของลูกหนี้ได้ดังนี้[40]

1. เจ้าหนี้ต้องแสดงให้เห็นว่ามีจำนวนหนี้ หรือสิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ เป็นจำนวนเท่ากับหรือมากกว่า Bankruptcy level ปัจจุบันเท่ากับ 750 ปอนด์[41] และ

2. หนี้ดังกล่าวต้องเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้แน่นอน และถึงกำหนดชำระโดยพลัน หรือเป็นหนี้มีกำหนดระยะเวลา และเป็นหนี้ไม่มีหลักประกัน และ

3. หนี้ดังกล่าวต้องสามารถพิสูจน์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นหนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ หรือไม่มีเหตุให้ที่จะเลื่อนการชำระหนี้ดังกล่าว และ

4. หนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย และไม่อาจเพิกถอนได้ตามกฎหมาย

อนึ่ง ในการพิจารณาของศาลนั้น ศาลจะยังคงไม่มีคำสั่ง (Bankruptcy Order) จนกว่าผู้กล่าวอ้างจะสามารถพิสูจน์จนเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า ภาระหนี้ตามที่ได้ยื่นคำขอมานั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้[42]

1) ลูกหนี้มีภาระหนี้ที่ไม่สามารถจะชำระได้ หรือไม่สามารถหาหลักประกันในหนี้นั้นได้ หรือไม่สามารถประนอมหนี้นั้นได้ หรือ

2) หนี้ที่ถึงกำหนดชำระในอนาคตที่ลูกหนี้ไม่มีโอกาสที่จะหาทางชำระได้เมื่อครบกำหนดชำระ

ในการพิจารณาคำขอให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้น ศาลจะมีคำสั่งเพียง 2 ประการตามกฎหมาย คือ ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ (Bankruptcy Order) หรือมีคำสั่งยกคำขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย (Dismiss) แต่ทั้งนี้ การที่ศาลจะไม่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (Bankruptcy Order) และยกคำขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย (dismiss) ได้นั้น ก็ต่อเมื่อลูกหนี้สามารถที่แสดงต่อศาลว่าสามารถที่จะชำระหนี้ได้ หรือสามารถพิสูจน์จนเป็นที่พอใจได้ว่า

---

[39] Insolvency Act 1986, section 264.

[40] Insolvency Act 1986, section 267(2).

[41] Insolvency Act 1986, section 267(4).

[42] Insolvency Act 1986, section 271(1).

(1) ลูกหนี้ได้มีการเสนอหลักประกัน หรือได้ทำการประนอมหนี้สำหรับภาระหนี้ที่ได้มีการยื่นคำขอต่อศาล และ

(2) ข้อเสนอดังกล่าวของลูกหนี้จะต้องมีการยอมรับตามข้อเสนอดังกล่าว และ

(3) ข้อเสนอดังกล่าวต้องปราศจากเหตุผลที่จะปฏิเสธได้

การพิจารณาว่าลูกหนี้มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้หรือไม่ของศาลนั้นไม่ได้มีการกำหนดไว้ตามบทบัญญัติ หรือกฎใดๆ ของกฎหมาย เป็นดุลยพินิจของศาลในอันที่จะพิจารณาตามสภาพและความสัมพันธ์ที่จะพิจารณาจนเป็นที่พอใจว่าลูกหนี้สามารถที่จะชำระหนี้ได้ โดยลูกหนี้ต้องแสดงให้เห็นถึงทรัพย์สินและภาระที่ตนต้องรับผิด ถ้าอยู่ในระดับที่เหมาะสมและลูกหนี้มีความสามารถที่จะชำระหนี้ คำขอให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้นก็อาจถูกยกได้ ในขณะเดียวกันบทบัญญัติดังกล่าว ก็เป็นการวางหลักเพื่อให้เจ้าหนี้จะได้รับประโยชน์ในการที่จะได้รับซึ่งข้อมูลที่มีประสิทธิภาพที่จะนำมาใช้บังคับชำระหนี้ให้กับลูกหนี้อย่างเหมาะสม แม้ศาลจะมีคำสั่งยกคำขอดังกล่าวแล้ว และยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าหนี้ว่าจะได้รับชำระหนี้

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ (Bankruptcy Order) แล้ว คำสั่งดังกล่าวมิใช่คำสั่งให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย แต่เป็นคำสั่งที่มีผลให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ตกอยู่ภายใต้บังคับของเจ้าพนักงานที่ศาลตั้งขึ้น ให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ที่เรียกว่า “Official Receiver” ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั่นเอง ซึ่งโดยผลของคำสั่งดังกล่าวยังกำหนดหน้าที่ให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ ในการที่จะมีการกำหนดนัดพบกับ Official Receiver ตามวันและเวลาที่กำหนด เพื่อเริ่มกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมาย

ทั้งนี้ ในกรณีที่ Official Receiver เห็นว่า การประกอบกิจการของลูกหนี้บางประเภทจำต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการที่จะบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว Official Receiver อาจทำคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งแต่งตั้ง “Special Manager” เพื่อดำเนินการบริหารจัดการกับธุรกิจ หรือทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นการชั่วคราวได้ ภายใต้อำนาจตามคำสั่งของศาลในขณะแต่งตั้ง โดยคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าวจำต้องมีการระบุเวลาที่แน่นอน[43] แต่ทั้งนี้ศาลอาจมีการแต่งตั้ง Special Manager ใหม่ได้[44] และศาลอาจจะมีการกำหนดค่าตอบแทนแก่ Special Manager ได้[45] แต่ทั้งนี้การแต่งตั้งจะยังคงไม่มีผลจนกว่า Special Manager จะได้มีการวาง

---

[43] Insolvency Rule 1986 r.6.167(2).

[44] Insolvency Rule 1986 r.6.167(3).

[45] Insolvency Rule 1986 r.6.167(4).

หลักประกันไม่เกินมูลค่าทรัพย์สินที่เข้าไปรับผิดชอบหรือตามจำนวนที่ศาลกำหนด[46] ศาลอาจมีคำสั่งยกเลิกการแต่งตั้งก่อนวันครบกำหนดที่ได้กำหนดไว้ก็ได้ ถ้า Official Receiver มีคำร้องให้ยกเลิกเพราะเห็นกว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่มีความจำเป็นแก่การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว ทั้งนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะยังคงมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ไปกระทั่งศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย และมีการแต่งตั้ง "Trustee" หรือผู้จัดการทรัพย์ ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ยังคงสามารถที่จะเป็น Trustee ได้

เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว Official Receiver จำต้องจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก (First-meeting of Creditors) เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ (Composition) หรือเงื่อนไขอื่นๆ ในกรณีที่ลูกหนี้ได้ยื่นมา และเพื่อเป็นการพิจารณาร่วมกันในอันที่จะลงมติว่าลูกหนี้สมควรเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาถึงวิธีการในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือครั้งอื่นๆ ที่ประชุมเจ้าหนี้อาจมีการแต่งตั้ง Committee of Inspection ขึ้นเพื่อควบคุมดูแลการทำงานของ Trustee ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และ ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย ศาลต้องกำหนดให้การไต่สวนลูกหนี้เปิดเผย (Public examination of Debtor) เพื่อให้ทราบถึงพฤติการณ์ ข้อตกลง และทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ อนึ่งภายใน 14 วันภายหลังจากที่ศาลมีการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย หรือภายในกำหนดที่ศาลให้เลื่อนออกไปเพื่อรอฟังผลการประชุมเจ้าหนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย (Adjudication of Bankruptcy) ซึ่งมีผลให้ความครอบครองในทรัพย์สินของลูกหนี้โอนไปสู่ Trustee เพื่อรวบรวมจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

3.1.2 การทุเลาการบังคับในคดีล้มละลายของประเทศอังกฤษ

ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เมื่อมีเหตุบางประการเกิดขึ้นหรือมีข้อเท็จจริงที่สำคัญแห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป คู่ความสามารถที่จะนำเสนอข้อมูลต่อศาลของให้ศาลมีการพิจารณาคดีใหม่ได้ และกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ ยังมีกำหนดให้คู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของศาลก็สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาลได้ การยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวไม่เป็นการทุเลาการบังคับคดีตามคำสั่งของศาล หากจำเลยประสงค์จะขอทุเลาการบังคับจำต้องยื่นขอต่อศาลที่พิจารณาอุทธรณ์เป็นกรณีไป

ดังกรณีตัวอย่าง (Case Law) ที่ขอนำมาประกอบ ดังนี้

---

[46] Insolvency Rule 1986 r.6.168.

Emap Active Ltd. v Hill[47]

Hill ผู้ถูกขอให้เป็นบุคคลล้มละลาย ยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาล ซึ่งในชั้นพิจารณา County Court รับฟังได้ว่า Hill เข้าองค์ประกอบของกฎหมายในอันที่ศาลจะสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ ควรเชื่อได้ว่าธุรกิจของ Hill อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ ดังนี้ ศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (Bankruptcy Order Stayed) โดยภายใต้ PD Insolvency Proceeding para.17.14 ศาลมีอำนาจโดยตรงต่อคำขอของ Hill ในการที่จะทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ศาลมีอำนาจในการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ถ้าพบว่าจะเกิดความเสียหายขึ้น หากคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมีอยู่และมีผลต่อลูกหนี้ และประกอบกับเมื่อพิจารณาแล้วว่าพบว่าอาจมีเหตุให้ยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยผลความสำเร็จในการอุทธรณ์ของลูกหนี้ แต่ทั้งนี้การประกอบธุรกิจของ Hill จะอยู่ภายใต้การดูแลของ Trustee และภายใต้เงื่อนไขของศาลประกอบคำสั่งอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

จะเห็นได้ว่าจากคดีดังกล่าว เมื่อศาลเห็นว่ามีข้อเท็จจริงบางประการที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งคำสั่ง หรืออาจเป็นกรณีที่ลูกหนี้ยังคงมีข้อต่อสู้ว่าตนยังมิได้เป็นบุคคลที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ศาลอาจพิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้ก่อนเพื่อให้โอกาสลูกหนี้ในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลสูง เพื่อให้ศาลสูงพิจารณาและมีคำสั่งหรือคำพิพากษา แต่ทั้งนี้ ในบางกรณี ศาลอาจเห็นว่าไม่มีเหตุจำเป็นที่ หรือไม่มีข้อเท็จจริงใดที่อาจยื่นอุทธรณ์ได้ ก็ทำให้คำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวตกไป ไม่อาจร้องขอศาลให้มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับเช่นว่านั้นได้ ดังกรณีตัวอย่าง (Case Law) ที่ขอนำมาประกอบดังนี้

Rehman v Boardman (No.2)[48]

Rehman ยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายจาก Boardman ซึ่งเป็นบริษัทรับประกันภัย County Court พิจารณาแล้ว เห็นฟ้องด้วยกับข้อต่อสู้ของ Boardman จึงมีคำสั่งยกคำร้องของ Rehman และมีคำสั่งให้ Rehman ชดใช้แก่ Boardman แทนในกรณีของค่าเสียหายที่ Boardman ได้จ่ายให้กับ Rehman ไปก่อนแล้ว ตามคำร้องที่ Boardman ฟ้องกลับ Rehman อีกทั้งยังมีการฟ้องให้

---

[47] Emap Active Ltd. V. Hill. [2007] EWHC 1592 (Ch); [2007] B.P.I.R. 1228. (Chancery Division, 2007), at www.westlaw.co.uk, (last visited August 9, 2007)

[48] Rehman V. Boardman (No.2). [2004] EWHC 065; [2004] B.P.I.R. 1020. (Chancery Division, 2004), at www.westlaw.co.uk, (last visited August 9, 2007)

Rehman ล้มละลายด้วย ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ Rehman เด็ดขาดแล้ว ต่อมา Rehman ยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของตนเองต่อศาล และยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้น แต่ทั้งนี้ พิจารณาแล้วพบว่าการยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวของ Rehman นั้นเกินกว่าระยะเวลาที่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ อุทธรณ์ของ Rehman จึงตกไป ส่งผลให้คำร้องขอทุเลาที่ยื่นมานั้นตกไปด้วย

แต่ทั้งนี้ การอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาลนั้น เมื่อศาลเห็นว่าการกระทำเช่นว่านั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้ หรืออาจเป็นการประวิงการชำระหนี้ให้ล่าช้าลง หรือการอนุญาตให้ทุเลาดังกล่าวอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น ศาลผู้พิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวที่ยื่นมาก็ได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับเช่นว่านี้ ถือได้ว่าเป็นดุลยพินิจของศาลในการพิจารณาและทำคำสั่งตามสภาวะและข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ปรากฏต่อศาล

ดังกรณีตัวอย่าง (Case Law) ที่ขอนำมาประกอบ ดังนี้

Vooght v Hoath[49]

Court of Appeal (Civil Division) มีคำสั่งปฏิเสธตามคำร้องขอทุเลาการบังคับเอากับทรัพย์ ในการต้องส่งมอบการครอบครองในทรัพย์ของ Hoath เพื่อการขายทรัพย์ดังกล่าวโดยเร็ว และเมื่อปรากฏตามความจริงว่า ความล่าช้าอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น

3.2 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพ์ในคดีล้มละลายในกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกามีเป้าหมายและหลักการดังนี้[50]

1. Fresh Start อันหมายถึง การกำหนดเป้าหมายของกฎหมายล้มละลายไว้อย่างชัดเจน คือ การให้โอกาสลูกหนี้ได้ตั้งต้นใหม่ หรือเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยการปลดพันธะหรือลดหนี้ ที่จ่ายไม่ไหวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
2. ป้องกันลูกหนี้จากเจ้าหนี้ที่ใช้วิธีการที่ไม่ชอบในการทวงหนี้
3. ปกป้องเจ้าหนี้จากลูกหนี้ที่นำทรัพย์สินไปถ่ายโอน หรือ ทำให้เสื่อมค่า
4. ดำเนินการแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทุกคนอย่างยุติธรรมและรวดเร็ว
5. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ต่อไป

---

[49] Vooght V. Hoath. [2002] EWCA Civ 1318. (Court of Appeal (Civil Division), 2002), at www.westlaw.co.uk, (last visited August 9, 2007)

[50] กมล กมลตระกูล, "ภูมิคุ้มกันคอร์รัปชั่น," กรุงเทพธุรกิจ (13 สิงหาคม 2550).

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและหลักการข้างต้น ในระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดกระบวนการไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกฎหมาย โดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า สภาวะพักการชำระหนี้ หรือ Automatic Stay ซึ่งหมายถึง การหยุดดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทวงหนี้ การยึดทรัพย์ การคิดดอกเบี้ย การขายทรัพย์สินทุกอย่างจากทุกฝ่ายโดยเจ้าหนี้และลูกหนี้ ต้องหยุดดำเนินการทั้งหมดเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการ หรือขายทรัพย์สินเพื่อแบ่งเฉลี่ยชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายจะเริ่มต้นได้

การจัดแบ่งประเภทของการล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้แบ่งประเภทการล้มละลายออกเป็น 3 ประเภท โดยแต่ละประเภทมีมาตรากำกับไว้ คือ มาตรา 7 มาตรา 11 และมาตรา 13 (Chapter 7, 11, 13)

มาตรา 7 (Chapter 7) คือ การล้มละลายสมบูรณ์ ซึ่งลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลโดยสมัครใจ หรืออาจเป็นกรณีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้ยื่นคำร้องโดยลูกหนี้ไม่สมัครใจ แต่ลูกหนี้ไม่คัดค้าน กระบวนการของมาตรานี้ง่ายที่สุด คือ ขายทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ ที่นอกเหนือจากบ้านที่อยู่อาศัย และนำมาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมดอย่างเท่าเทียมกัน การที่จะมีการบังคับให้ลูกหนี้ขายบ้านได้นั้นก็ต่อเมื่อได้นำบ้านนั้นไปจำนอง แต่ทั้งนี้ลูกหนี้ก็มีสิทธิหักเงินจำนวนหนึ่งไว้เป็นค่าดำรงชีพ หรือเมื่อการขายดังกล่าวได้รับเงินเกินกว่าจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ เงินจำนวนนั้นก็จำต้องคืนให้แก่ลูกหนี้

มาตรา 11 (Chapter 11) การฟื้นฟูกิจการ (Reorganization) มาตรานี้สำคัญที่สุดและผู้ประกอบธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ นิยมที่จะยื่นคำร้องขอตามมาตรานี้มากที่สุด เพื่อสกัดเจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้เอาแก่กิจการที่กำลังประสบปัญหาของลูกหนี้ โดยการเข้าสู่กระบวนการหยุดพักโดยอัตโนมัติ หรือที่เรียกว่า "สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay)" ดังที่จะอธิบายในรายละเอียดต่อไป เป้าหมายของมาตรานี้ คือการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ให้สามารถฟื้นตัวและสามารถกลับมาประกอบธุรกิจได้อย่างมีศักยภาพดำเนินการต่อไปได้

มาตรา 13 (Chapter 13) ใช้สำหรับบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ไม่เกิน 1 แสนเหรียญ หรือ 3 แสน 5 หมื่นเหรียญ ในกรณีที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่น บ้าน มาตรานี้ ลูกหนี้มีเวลา 3-5 ปี ในการขอผ่อนโดยใช้รายได้ในปัจจุบัน ที่ได้รับจนครบเวลาที่ยื่นเรื่องร้องขอต่อศาล ซึ่งมักจะไม่เกิน 5 ปี หลังจากนั้น กฎหมายนี้ก็ถือว่าหนี้ที่เหลือนั้นเป็นอันยกเลิกกันไป เป้าหมายของมาตรานี้ คือ เปิดช่องให้ปัจเจกบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวได้มีโอกาส ตั้งต้นชีวิตใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดของศาสนาคริสต์ ที่กำหนดให้มีทศวรรษการปลดหนี้ทุกๆ 20 ปี เรียกว่า Jubilee เพื่อให้ลูกหนี้ทุกคนได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่เป็นอิสระเสรี

3.2.1 กระบวนการของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา[51]

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้ Chapter 11 แห่งบทบัญญัติของ Bankruptcy เป็นระบบล้มละลายอยู่อยู่ภายใต้กระบวนการที่เรียกว่า "Reorganization" หรือการฟื้นฟูกิจการ โดยกระบวนการตามกฎหมายดังกล่าวของประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถนำมาบังคับใช้กับลูกหนี้ทั้งที่เป็น บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วน และบริษัทจำกัด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงธนาคาร สถาบันการเงิน และบริษัทประกันภัย ซึ่งตกอยู่ภายใต้กฎหมายของแต่ละรัฐ

กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเริ่มต้นด้วยการยื่นคำร้องเพื่อขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต่อศาล คำร้องนี้จะยื่นโดยลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ก็ได้ หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของตนเอง จะเรียกว่า "การยื่นคำร้องโดยสมัครใจ (Voluntary petition)" ส่วนกรณีเป็นการยื่นคำร้องโดยฝ่ายเจ้าหนี้ที่ต้องการให้มีการฟื้นฟูกิจการของของลูกหนี้นั้น จะเรียกว่า "การยื่นคำร้องโดยลูกหนี้ไม่สมัครใจ (Involuntary petition)"

1. การยื่นคำร้องโดยความสมัครใจของลูกหนี้ (Voluntary Petition)

กรณีการยื่นคำร้องด้วยความสมัครใจของลูกหนี้ เพื่อการปรับปรุง หรือฟื้นฟูกิจการของตนที่กำลังประสบกับปัญหาในการดำเนินการ ลูกหนี้ที่สามารถร้องขอฟื้นฟูกิจการได้นั้น คือลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริษัทประกันภัย สถาบันการเงิน ธนาคาร นายหน้าค้าหุ้น และนายหน้าคอมโมดิตี้ (Commodity Broker) ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอฟื้นฟูกิจการของตนเองได้ โดยอาศัยมติของคณะกรรมการลูกหนี้ ทั้งนี้แม้ว่าลูกหนี้จะมิได้ตกอยู่ในสภาวะมีหนี้สินล้นพ้นตัวก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว การยื่นคำร้องด้วยความสมัครใจของลูกหนี้นั้น ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้มีการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายได้ทันที

อนึ่ง ข้อตกลงใดๆ ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ที่กำหนดห้ามมิให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการนั้นมีผลเป็นโมฆะ โดยถือว่าเป็นข้อตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย

2. การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยไม่สมัครใจ (Involuntary Petition)

การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยไม่สมัครใจ เป็นการยื่นคำร้องโดยเจ้าหนี้ เพื่อเป็นการบังคับให้ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้ลูกหนี้ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อการฟื้นฟูเกี่ยวกับกิจการของลูกหนี้ อันจะส่งผลทำให้ลูกหนี้สามารถที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้มีอยู่ได้ อย่างไรก็ตามกฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้สามารถที่จะยื่นคำให้การต่อสู้คำร้องของเจ้าหนี้ได้ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และภายในระยะเวลาดังกล่าว

---

[51] สุดเขต อยู่เจริญ, เรื่องเดิม, หน้า 86-100.

ลูกหนี้ก็ยังคงมีอำนาจในการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองได้ เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

การที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรือไม่นั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ในอันที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ามีเหตุอันควรให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น โดยศาลอาจมีคำสั่งให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้[52]

1) ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้เมื่อถึงกำหนดชำระ โดยการพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ ศาลจำต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงในขณะที่มีการยื่นคำร้องเท่านั้น และหนี้ที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระได้นั้น มิใช่หนี้ที่ลูกหนี้มีเหตุอันควรโต้แย้งได้ หรือ

2) ในช่วง 120 วันก่อนการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้น ลูกหนี้ถูกยึดทรัพย์ทั้งหมด หรือมีการแต่งตั้งบุคคลเข้าควบคุมดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้

อย่างไรก็ดี หากปรากฏต่อศาลว่าคำร้องขอฟื้นฟูกิจการที่เจ้าหนี้ยื่นมานั้นไม่มีเหตุสมควร ศาลก็ชอบที่จะยกคำร้องดังกล่าวของเจ้าหนี้เสีย ทั้งนี้เจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องเช่นว่านั้นจำต้องรับผิดในค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการต่างๆ และแม้เจ้าหนี้จะยื่นคำร้องดังกล่าวด้วยความสุจริต แต่หากปรากฏว่าคำร้องดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหาย เจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้องเช่นว่าก็ต้องรับผิดในความเสียหายนั้นด้วย[53] ทั้งนี้เนื่องจากการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นี้ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือของลูกหนี้ในทางการค้า และการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้มากกว่าการยื่นคำร้องด้วยความสมัครใจของลูกหนี้

ผลการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการภายใต้ภายใต้ Bankruptcy Code จะทำให้เกิดกองทรัพย์สินของลูกหนี้ (Property of Estate) และเกิดสภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) โดยอนุมัติตามผลของกฎหมาย

(1) กองทรัพย์สินของลูกหนี้ (Property of Estate)

ผลจากการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ส่งผลให้เกิดการแยกกองทรัพย์สินของลูกหนี้ออกต่างหากจากตัวลูกหนี้ โดยอาจมีการตั้งตัวลูกหนี้เอง หรือ Trustee เข้าดำเนินการควบคุมดูแลกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และเป็นตัวแทนของกองทรัพย์สินนั้น เพื่อให้กองทรัพย์สินนั้นเกิดผลประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ และการชำระหนี้ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย[54]

(2) สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay)

---

[52] 11 U.S.C. S.303 (h).

[53] 11 U.S.C. S.303 (i).

[54] 11 U.S.C. S.541 (a) และ 1107 (a).

เมื่อมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ไม่ว่าการยื่นคำร้องดังกล่าวนั้นจะเป็นการยื่นคำร้องโดยตัวลูกหนี้ด้วยความสมัครใจ หรือการยื่นโดยฝ่ายเจ้าหนี้ก็ตาม ก่อให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า "สภาวะพักการชำระหนี้" หรือ "Automatic Stay" ซึ่งสภาวะดังกล่าวมีผลให้หยุดการกระทำใด ๆ ทางกฎหมายที่กระทำต่อตัวลูกหนี้ และต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้โดยทันที สภาวะดังกล่าว มีเพื่อให้ลูกหนี้ได้ตระเตรียมการเพื่อการเข้าสู่การดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการ และเพื่อให้เวลาแก่ลูกหนี้ในการเสนอคำให้การโต้แย้งข้อกล่าวหาของเจ้าหนี้ อีกทั้งยังมีไว้เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้เข้ามาสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย สภาวะพักการชำระหนี้นี้เป็นมาตรการที่เกิดขึ้นทันทีโดยผลของกฎหมายนับแต่วันยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ การกระทำใดๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในส่วนของสภาวะพักชำระหนี้ ส่งผลให้การกระทำดังกล่าวมีผลเป็นโมฆะ

ภายหลังจากที่มีการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตาม Chapter 11 แล้ว ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดให้เป็นการก่อให้เกิดสภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ด้วยเห็นว่าลูกหนี้มีความจำเป็นในอันที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เพื่อไม่ให้มีการฟ้องร้อง หรือบังคับคดี หรือการใช้สิทธิเรียกร้องใด ๆ เอากับลูกหนี้ หรือกองทรัพย์สินของลูกหนี้จากเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ และในทางกลับกันก็คุ้มครองเจ้าหนี้ในอันที่จะก่อให้เกิดสภาพบังคับต่อลูกหนี้ไม่ให้มีการยักย้าย ถ่ายโอนทรัพย์สินของตนไปเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ โดยผลของการหยุดพักการชำระหนี้ดังกล่าวนี้ ส่งผลให้คู่สัญญาซึ่งมีหลักประกัน หรือผลประโยชน์อื่นใดเหนือตัวทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่สามารถบังคับเอากับหลักประกันนั้นได้ จนกว่าจะมีคำสั่งจากศาลให้มีการยกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสภาวะพักการชำระหนี้ดังกล่าว

สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) นี้จะส่งผลให้มีการระงับซึ่งการดำเนินคดีใดๆ ทางกฎหมาย ที่อาจมีขึ้นแล้ว หรือกำลังจะมีขึ้น ของผู้ทรงสิทธิ์ใดๆ เหนือตัวลูกหนี้และกองทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยได้มีการกำหนดเป็นข้อห้ามในส่วนต่างๆ ดังนี้[55]

ก. การยื่นฟ้องลูกหนี้ หรือดำเนินกระบวนพิจารณาคดีต่อลูกหนี้ ทั้งนี้ให้รวมถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ทางศาล ซึ่งเกิดขึ้นก่อนหรืออาจจะเกิดขึ้นภายหลังการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

ข. การบังคับใช้สิทธิ์ตามคำพิพากษาที่มีต่อลูกหนี้ หรือกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้มีมาก่อนการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

---

[55] 11 U.S.C. S.362(a).

ค. การกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมทั้งการใช้อำนาจใดๆ ควบคุมเหนือกองทรัพย์สินของลูกหนี้

ง. การกระทำใด ที่ก่อให้เกิดซึ่งภาระผูกพัน หรือสิทธิใดๆ เหนือทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้

จ. การก่อให้เกิด หรือการทำให้สมบูรณ์ซึ่งการบังคับต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ ที่ได้มีการก่อให้เกิดขึ้นก่อนการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

ฉ. การกระทำใดๆ เพื่อเป็นการได้รับการชดใช้ตามสิทธิเรียกร้องที่มีต่อลูกหนี้ก่อนการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

ช. การหักกลบลบหนี้ สำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

ซ. การเริ่มคดี หรือการดำเนินการใด ๆ ซึ่งกระบวนทางภาษีต่อลูกหนี้

ภายใต้บทบัญญัติทั้ง 8 ข้อดังกล่าวนั้น มิได้ยกเว้นมิให้นำมาใช้ซึ่งสภาวะพักการชำระหนี้มาบังคับใช้ ในบางกรณี อาทิเช่น การฟ้องร้องคดีอาญาต่อลูกหนี้ การฟ้องร้องในคดีที่เกี่ยวกับการกระทำของหน่วยราชการที่จะมีการบังคับตามอำนาจของหน่วยราชการ เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าวยังคงสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องระงับ หรือหยุดลงด้วยสภาพบังคับของสภาวะพักการชำระหนี้ เมื่อได้มีการยื่นคำร้องของฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

อนึ่ง ข้อห้ามตามสภาวะพักการชำระหนี้ที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ จะมีผลเฉพาะแต่ตัวลูกหนี้และกองทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น หาได้มีผลรวมไปถึงบุคคลอื่น อาทิเช่น ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง เป็นต้น แต่ทั้งนี้ศาลอาจมีคำสั่งเป็นอย่างใด ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองต่อบุคคลอื่น ๆ ดังกล่าวได้ แต่จะเป็นความคุ้มครองตามคำสั่งของศาลเท่านั้น หาใช่สภาวะพักการชำระหนี้ตามระบบฟื้นฟูกิจการไม่

สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) จะมีผลอยู่จนกระทั่งศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หรือมีคำสั่งให้ปิดคดีแล้ว หรือลูกหนี้ได้รับการปลดเปลื้องหนี้ในส่วนของทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้กองทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น หากปรากฏต่อมาว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้ตกอยู่ภายใต้กองทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว ก็ไม่อยู่ภายใต้สภาวะพักการชำระหนี้ด้วย

แต่ทั้งนี้ ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินของลูกหนี้อาจร้องต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งยกเลิก เพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลง หรือกำหนดเงื่อนไขใดๆ เกี่ยวกับสภาวะพักการชำระหนี้ได้ ซึ่งหากศาลพิจารณาแล้วปรากฏข้อเท็จจริงดังต่อไปแล้ว ศาลมีคำสั่งเช่นว่าได้

ก) เจ้าหนี้มีประกัน หรือผู้รับจำนอง สามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวที่ได้มีการร้องขอนั้นมิใช่ของลูกหนี้ และหรือทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่สาระสำคัญแห่งคดี หรือไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

ข) เจ้าหนี้ที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันดังกล่าวนั้น สามารถแสดงให้ศาลเห็นว่าผลประโยชน์เหนือทรัพย์สินที่ได้ยึดถือไว้เป็นหลักประกันนั้นไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ (Adequate Protection)[56] จากการเข้าสู่ภาวะพักการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยได้มีการกำหนดวิธีการเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ให้ได้รับอย่างเพียงพอ ซึ่งอาจกระทำได้ดังนี้

(ก) ลูกหนี้หรือ Trustee จะต้องทำการชำระหนี้ หรือการผ่อนชำระหนี้ด้วยเงินสดให้แก่เจ้าหนี้ดังกล่าว เพื่อเป็นค่าชดเชย เนื่องจากการขาดผลประโยชน์จากสภาวะพักการชำระหนี้ได้

(ข) เจ้าหนี้ดังกล่าวนั้นอาจได้รับสิทธิยึดหน่วงเหนือทรัพย์สินอื่น หรือได้รับเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันกับผลประโยชน์ของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้น หรือ

(ค) เจ้าหนี้ดังกล่าว อาจได้รับสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันกับทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าว ตามที่เจ้าหนี้ดังกล่าวเห็นชอบ

3.2.2 การทุเลาการบังคับในคดีล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

การทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มิได้มีการบัญญัติไว้เป็นพิเศษ เนื่องด้วยระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้กระบวนการที่เรียกว่า “Reorganization” หรือเสมือนกับการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลายในส่วนของการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย กล่าวคือ เป็นระบบกฎหมายล้มละลายที่มีบทกำหนดในเรื่องของสภาวะพักการชำระหนี้ “Automatic Stay” ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่มีการยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยผลของการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้น เป็นผลให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ได้รับคุ้มครองตามกฎหมาย การทุเลาการบังคับตามคำสั่งศาลในอันที่จะทุเลาการบังคับตามคำสั่งศาลก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย จึงอาจมิใช่บทบัญญัติที่จำต้องนำมาใช้ในกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.3 การทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายในกฎหมายประเทศสิงค์โปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ที่ได้รับการพัฒนามาจากระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ กฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องของการค้า และวิธีปฏิบัติทางการค้า

---

[56] 11 U.S.C. S.362(d).

ของประเทศสิงคโปร์จึงมีคล้ายคลึงกับระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์อื่นๆ อาทิเช่น ประเทศออสเตเรีย แคนนาดา และมาเลเซีย

การร่างกฎหมายในส่วนของกฎหมายล้มละลายและวิธีการดำเนินคดีล้มละลายในสิงคโปร์ได้มีการนำระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษและของประเทศออสเตเรียมาปรับใช้

ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ได้มีการแบ่งจำพวกของคดีล้มละลายตามลักษณะของบุคคล คือ สำหรับบุคคลธรรมดาการบังคับตามกฎหมายล้มละลาย เป็นไปตาม The Bankruptcy Act, Chapter 20 และ The Companies Act, Chapter 50 ใช้สำหรับบริษัท

ระบบกฎหมายล้มละลายของบุคคลธรรมดาของสิงคโปร์เป็นไปตาม The Bankruptcy Act of 1999 ที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและบังคับใช้แทน The Bankruptcy Ordinance of 1988 โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการประกาศใช้บทบัญญัติดังกล่าว คือ

1. เพื่อปรับปรุงระบบกฎหมายล้มละลายให้มีระบบการดำเนินการที่เคยยุ่งยากและล่าช้าให้เกิดความรัดกุมและรวดเร็ว

2. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และสังคม

3. เพื่อสร้างความมั่นใจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ที่ดีที่สุด

4. เพื่อแสดงในเห็นถึงความรวดเร็วในการดำเนินการบังคับตามกฎหมายล้มละลาย

The Companies Act, Chapter 50 ได้เริ่มต้นนำมาใช้ในประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี 1967 โดยมีการบังคับใช้ในส่วนของการล้มละลายในรูปแบบของบริษัท กฎหมายดังกล่าวได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาแล้วหลายต่อหลายครั้งในรอบ 38 ปี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ

1) เพื่อเยียวยาลูกหนี้ให้สามารถที่จะได้รับประโยชน์ทางการค้าที่เหมาะสม

2) เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้มากที่สุด

3) เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันในการจัดสรรทรัพย์สินระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลาย

4) เพื่อสร้างวิธีการในการตรวจสอบความผิดพลาดและหาผู้รับผิดชอบผลของการกระทำนั้น

3.3.1 กระบวนการของกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์

กฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ตาม Bankruptcy Act, Chapter 20 กำหนดให้ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายได้นั้น คือ ศาลสูง (High Court) เท่านั้น

โดยกำหนดให้ศาลสูงเป็นศาลเดียวที่มีอำนาจในการทำคำสั่งอย่างใดๆ ในกระบวนการล้มละลาย และกำหนดให้สามารถที่จะทบทวน ยกเลิก หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใดๆ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวของศาลได้ด้วย[57] คำสั่งของศาลสูงนี้ หากคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งเช่นว่านั้น สามารถที่จะยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลสูงได้ตามวิธีการทางกฎหมายภายในอายุความที่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้[58]

การยื่นคำร้องต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายนี้ สามารถยื่นได้ทั้งด้วยความสมัครใจของลูกหนี้ หรือโดยเจ้าหนี้ของลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้เพียงรายเดียว หรือโดยเจ้าหนี้รายคนของลูกหนี้ร่วมกันยื่นคำร้องขอเช่นว่านั้นก็ได้ อนึ่ง การยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลล้มละลายนั้น มีผลให้ผู้ถือหุ้น (Partners) ของนิติบุคคลนั้นตกอยู่ภายใต้กฎหมายในอันที่จะมีผลให้เป็นบุคคลล้มละลายกับบริษัทด้วย เมื่อศาลพิจารณาตามคำร้องเช่นว่านั้นแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ (Bankruptcy Order)[59]

การที่ศาลสูงจะพิจารณาว่าลูกหนี้ดังกล่าวสมควรที่จะตกอยู่ภายใต้สภาวะล้มละลายหรือไม่นั้น มีข้อเท็จจริงที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณา คือ

1. สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา จะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสิงคโปร์ หรือมีทรัพย์สินในประเทศสิงคโปร์ หรือเคยมีถิ่นที่อยู่ หรือประกอบธุรกิจในประเทศสิงคโปร์ภายในเวลา 1 ปี ก่อนการยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ดังกล่าวเป็นบุคคลล้มละลาย[60]

2. สำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล จะต้องมีหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งเป็นคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสิงคโปร์ หรือเคยมีถิ่นที่อยู่ในประเทศสิงคโปร์ภายในเวลา 1 ปี ก่อนการยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ดังกล่าวเป็นบุคคลล้มละลาย หรือนิติบุคคลดังกล่าวประกอบกิจการอยู่ในประเทศสิงคโปร์[61]

คำร้องขอให้บุคคลตกเป็นบุคคลล้มละลายที่จะยื่นต่อศาลนี้ จำต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่า[62]

1) ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้รายเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 เหรียญสิงคโปร์ และ

---

[57] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 7.

[58] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 8.

[59] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 57.

[60] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 60(1).

[61] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 60(2).

[62] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 61.

2) หนี้ดังกล่าวต้องเป็นหนี้ที่ถึงกำหนดชำระโดยพลัน และ

3) ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ดังกล่าวได้ และ

4) สำหรับภาระหนี้ที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ หนี้ดังกล่าวต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าสามารถที่จะนำมาบังคับชำระหนี้ได้ในประเทศ

กฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ กำหนดให้ศาลมีอำนาจที่จะทุเลากระบวนพิจารณาที่ได้ยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ โดยการให้ทุเลานั้นอาจเป็นการให้ทุเลาทั้งหมดหรือมีการกำหนดเงื่อนไขอย่างใดๆ ตามที่ศาลจะเห็นสมควรได้ การทุเลาเช่นว่านั้น จะมีขึ้นก็ต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาลว่าบุคคลที่ยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายนี้ได้กระทำการอย่างใดๆ ที่เป็นการละเมิดบทบัญญัติใดๆ ของพระราชบัญญัติล้มละลาย (Bankruptcy Act) หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการล้มละลายหรือการคำร้องขอให้ล้มละลาย ทั้งนี้โดยปราศจากความสงสัยใดๆ ศาลอาจมีคำสั่งยกคำร้องขอดังกล่าว หรือให้มีการทุเลากระบวนการดังกล่าวได้ในทันที[63]

อนึ่ง หากระหว่างการพิจารณาของศาล ลูกหนี้ผู้ถูกร้องได้ปฏิเสธต่อศาลว่าตนมิได้มีหนี้ หรือสามารถพิสูจน์ได้ว่าสามารถที่จะชำระหนี้ได้ ศาลจำต้องมีคำสั่งให้ทุเลากระบวนการในส่วนของคำร้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ก่อนเพื่อการพิจารณาข้อต่อสู้ของลูกหนี้[64]

ในส่วนของการขอให้ตนเองล้มละลายของลูกหนี้นั้น ศาลจะยังไม่มีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายจนกว่าจะมีการพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าลูกหนี้ไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ ในส่วนของการขอให้นิติบุคคลล้มละลาย ศาลจะมีมีคำสั่งจนกว่าจะได้มีการให้โอกาสแก่ผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้ลงชื่อในคำร้องขอให้ล้มละลายได้ได้ใช้สิทธิของตนเสียก่อน[65]

ภายหลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใดในระหว่างการพิจารณาคำร้องเช่นว่านั้นศาลมีอำนาจในการทำคำสั่งให้หยุดดำเนินการหรือดำเนินกระบวนพิจารณาต่างๆ ตามกฎหมายที่กระทำต่อลูกหนี้ หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองทรัพย์สินหรือกิจการของลูกหนี้ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลสูงนั่นเอง[66]

ภายใต้ผลของคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย (Bankruptcy Order) ส่งผลให้ทรัพย์สินต่างๆ ของผู้ถูกร้องตกอยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมาย (Official Assignee) ใน

---

[63] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 64.

[64] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 65(5).

[65] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 67.

[66] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 74.

อันที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินต่าง ๆ ให้อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานดังกล่าว แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิ์เจ้าหนี้มีประกันในการที่จะบังคับเอากับทรัพย์หลักประกันตามกฎหมาย ผลของคำสั่งดังกล่าวก่อให้เกิดหน้าที่ของลูกหนี้ในการที่จะต้องเข้าทำการชี้แจงทรัพย์สินของตนต่อเจ้าพนักงานด้วย [67]

ภายหลังจากศาลมีคำสั่ง Bankruptcy Order แล้ว เจ้าพนักงาน (Official Assignee) จำต้องจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้ขึ้นตามคำสั่งของศาล หรือโดยการร้องขอของเจ้าหนี้อย่างน้อยหนึ่งในสี่ของเจ้าหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้[68]

ศาลสูงอาจมีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งล้มละลาย (Bankruptcy Order) ได้ หากปรากฏต่อศาลว่ามีเหตุอันควรที่ไม่สมควรที่ลูกหนี้จะต้องตกอยู่ภายใต้คำสั่งล้มละลาย หรือหนี้ดังกล่าวที่นำมายื่นคำร้องนี้ได้รับการชำระหรือหาหลักประกันจนเป็นที่พอใจแล้ว ภายหลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งล้มละลายภายใต้เหตุแห่งมาตรานี้แล้วแล้ว การใดๆ ของเจ้าพนักงาน (Official Assignee) ที่ได้กระทำไปแล้วเกี่ยวกับการจัดการกับทรัพย์สินภายใต้คำสั่งของศาลนั้นถือได้ว่ามีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ส่วนทรัพย์สินทั้งหมดที่เหลืออยู่ให้คืนแก่ลูกหนี้[69]

การปลดลูกหนี้จากการล้มละลายนี้ สามารถกระทำได้โดยคำสั่งของศาลภายหลังจากที่ได้มีการไต่สวนคำร้องขอปลดจากล้มละลายตามกฎหมายแล้ว[70] และการปลดลกหนี้จากการล้มละลายตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน (Official Assignee) การปลดจากล้มละลายตามความเห็นของเจ้าพนักงานนี้จะไม่ดำเนินการปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลาย หากไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายตามกฎหมาย ครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่เริ่มต้นตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว และเป็นหนี้ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไม่เกิน 500,000 เหรียญ การปลดจากล้มละลายนี้กำหนดให้เจ้าพนักงาน (Official Assignee) ต้องประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นด้วย[71] หรืออาจเป็น การปลดจากการล้มละลายนี้เป็นการปลดลูกหนี้จากหนี้สินทั้งปวง แต่ทั้งนี้ลูกหนี้ยังคงมีหน้าที่กระทำการใด ๆ ตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานได้กำหนดไว้ก่อนหน้าการปลดจากคำสั่ง และไม่ปลดลูกหนี้จากหนี้สินที่เกิดแก่รัฐ อาทิเช่น หนี้ภาษีอากร เป็นต้น[72]

---

[67] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 76.

[68] Bankruptcy Act (Chapter 20) section 79.

[69] Bankruptcy Act (Chapter 20), section 123.

[70] Bankruptcy Act (Chapter 20), section 124.

[71] Bankruptcy Act (Chapter 20), section 125.

[72] Bankruptcy Act (Chapter 20), section 126.

3.3.2 การทุเลาการบังคับในคดีล้มละลายของประเทศสิงคโปร์

คำสั่งของศาลสูงนี้ หากคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งเช่นว่านั้น สามารถที่จะยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลสูงได้ตามวิธีการทางกฎหมายภายในอายุความที่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้[73] อนึ่งภายใต้ Bankruptcy Act (Chapter 20, section 166) Bankruptcy Rules ที่ว่าด้วย Procedure on appeal ข้อ 42 กำหนดว่าการยื่นอุทธรณ์คำสั่งของศาลสูงดังกล่าวนั้น มิเป็นการทุเลาการดำเนินกระบวนการอย่างใดๆ ภายใต้อำนาจของศาล หรือคำสั่งนั่นๆ เว้นแต่ศาลจะได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ประกอบกับกฎล้มละลายข้อ 132 และ 145 ในเรื่อง Stay of bankruptcy order ที่กำหนดว่า คำสั่งล้มละลายที่เป็นผลมาจากคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายไม่ว่าจะยื่นมาโดยตัวลูกหนี้เอง หรือโดยเจ้าหนี้นั้น สามารถขอทุเลาได้

ดังนี้จะเห็นได้จากบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์นั้น หากคู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งล้มละลาย (Bankruptcy Order) ของศาลนั้น สามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาล พร้อมทั้งสามารถขอใช้สิทธิในการขอให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งไว้ระหว่างการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

[73] Bankruptcy Act (Chapter 20), section 8.

บทที่ 4
วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย

การควบคุมกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อลูกหนี้ในอันที่จะหมดอำนาจในการจัดการกับกิจการและทรัพย์สินต่างๆ ของตนเอง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวที่เป็นผลมาจากคำสั่งของศาลระหว่างพิจารณาที่เจ้าหนี้ร้องขอในกรณีที่ลูกหนี้มีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จากการกระทำบางอย่างต่อทรัพย์สินในครอบครองของตน หรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่เป็นผลมาจากคำสั่งของศาล ภายหลังจากการพิจารณารับฟังพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงแห่งคดี และโดยผลของวินิจฉัยตามกฎหมายของศาลล้มละลายในอันที่จะเชื่อได้ว่าลูกหนี้เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน และไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ การตกอยู่ภายใต้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช่นว่านี้ ย่อมเกิดผลกระทบต่อลูกหนี้ และแม้ลูกหนี้ที่ไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช่นว่านั้น จะใช้สิทธิ์ในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาลต่อศาลฎีกา แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ก็มิได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายไว้ จึงทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบหลายประการ ดังที่จะได้วิเคราะห์ในบทนี้

4.1 ปัญหาและผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ที่มีต่อลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

4.1.1 ปัญหาและผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

ภายหลังจากที่มีคำสั่งรับฟ้อง หรือระหว่างการพิจารณาคดีล้มละลาย ก่อนศาลจะมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาด หากเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีการยักย้าย จำหน่ายทรัพย์สิน เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์สามารถขอให้ศาลคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดีล้มละลาย โดยขอศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว ตามมาตรา 17 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กฎหมายล้มละลายได้มีการบัญญัติบทบัญญัติที่ใช้สำหรับคุ้มครองชั่วคราวไว้โดยพิเศษสำหรับคดีล้มละลายแล้ว ดังที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 17

"มาตรา 17 ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวก็ได้ เมื่อศาลได้รับคำร้องนี้แล้วให้ดำเนินการไต่สวนต่อไปโดยทันทีถ้าศาลเห็นว่าคดีมีมูล ก็ให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ

ลูกหนี้ชั่วคราว แต่ก่อนจะสั่งดังว่านี้ จะให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ให้ประกันค่าเสียหายของลูกหนี้ตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้"

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวของศาลนั้นมีผลเช่นเดียวกับการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด คือมีผลให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มาเก็บไว้ และเป็นการจำกัดสิทธิ หน้าที่ และหรืออำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่มีความแตกต่างจากการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตรงที่ยังไม่มีการประกาศให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การขอให้ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น หากต่อมาภายหลังศาลเห็นว่าไม่จำต้องมีคำสั่งเช่นว่า หรือหากลูกหนี้สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าไม่จำต้องมีคำสั่งเช่นว่านั้น หรือลูกหนี้ได้มีการนำเงินมาวางประกันจนเป็นที่พอใจแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งยกเลิกการคุ้มครองชั่วคราวตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น

"มาตรา 18 ถ้าคำสั่งตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 นั้น มีเหตุอันสมควรจะเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยศาลเห็นเองก็ดีหรือลูกหนี้ได้มีคำขอขึ้นมาก็ดีศาลมีอำนาจถอนคำสั่งนั้นหรือมีคำสั่งอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรได้"

และหากลูกหนี้สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าการขอคุ้มครองชั่วคราวเช่นว่านั้นเป็นไปโดยเจตนาจะกลั่นแกล้งของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ลูกหนี้อาจทำเป็นคำร้องเสนอต่อศาล และหากศาลไต่สวนแล้วมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ใช้สิทธิไม่สุจริต ศาลก็อาจมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ลูกหนี้ตามกฎหมาย

"มาตรา 29 ถ้าปรากฏภายหลังว่า เจ้าหนี้แกล้งให้ศาลใช้อำนาจดังกล่าวไว้ในมาตรา 16 หรือมาตรา 17 เมื่อลูกหนี้มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหนี้ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ในกรณีเช่นนี้หากเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับเจ้าหนี้นั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา"

ดังนี้จะเห็นได้ว่า ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้ก่อให้เกิดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าควบคุมดูแลกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ และเป็นการจำกัดสิทธิ หน้าที่ และหรืออำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เช่นเดียวกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ทั้งนี้การรวบรวมทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น เป็นการเก็บนำมารวบรวมหรือยึดถือไว้แทนเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ลูกหนี้ยักย้ายถ่ายเท หรือนำทรัพย์สินนั้นไปเสีย ให้พ้นจากการติดตามของเจ้าหนี้เท่านั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมิได้มีอำนาจในการนำทรัพย์สินต่าง ๆ ดังกล่าวที่อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ นำออกขายทอดตลาดนำเงินเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เนื่องด้วยคดียังอยู่ในการพิจารณาของศาลล้มละลายกลาง แต่ทั้งนี้ ผลของคำสั่งเช่นว่าก็มีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินกิจการ หรือการ

ประกอบอาชีพของลูกหนี้ เนื่องด้วยผลของคำสั่งในส่วนที่เป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้และโดยผลการแต่งตั้งจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายในการเข้าควบคุมกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะประกอบกิจการ หรือดำเนินการใดๆ อันเกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินของตนได้ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามปกติของธุรกิจการค้าของตนก็ตาม

เนื่องด้วยสภาพของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวที่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา มิใช่คำสั่งที่มีสภาพเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดแห่งคดี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวที่อาจเรียกได้ว่ามีสภาพบังคับที่อ่อนกว่าคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด คือหากลูกหนี้เห็นว่าคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้ไม่มีความจำเป็นในการนำมาใช้แก่ตน ลูกหนี้ก็สามารถที่จะคัดค้านคำร้องที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ยื่นขอต่อศาลล้มละลายกลาง หรือหากภายหลังจากที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งเช่นว่าแล้ว หากปรากฏภายหลังว่าไม่จำต้องมีคำสั่งเช่นว่านี้ ก็อาจมีคำร้องต่อศาลขอยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวได้ การพิจารณาว่าจำต้องมีหรือคงไว้ของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้ เป็นอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดของศาลล้มละลายกลาง ในอันที่จะมีคำสั่งให้ไต่สวนและทำคำสั่งยกเลิก หรือยกคำร้องของยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวดังกล่าวของลูกหนี้ได้

ดังนี้กฎหมายล้มละลายจึงได้มีการกำหนดบทบัญญัติในการเยียวยาความเสียหายของลูกหนี้ หากลูกหนี้สามารถที่จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า การมีคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้เป็นการกระทำไปโดยการกลั่นแกล้งของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ในการที่จะให้ลูกหนี้อยู่ภายใต้ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวในอันที่ตกเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิในการดำเนินกิจการและดูแลจัดการทรัพย์สินของตนเอง โดยหากลูกหนี้สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จงใจที่จะกลั่นแกล้งให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวนั้น ลูกหนี้สามารถที่จะมีคำขอเป็นคำร้องขอศาลมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ และหากเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเช่นว่าของศาลแล้ว ศาลล้มละลายกลางก็มีอำนาจบังคับเจ้าหนี้นั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

แต่ทั้งนี้ ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาความล้มละลาย พ.ศ. 2542 ส่งผลให้มีการจัดตั้งศาลล้มละลายขึ้นมาเป็นศาลชำนาญพิเศษที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายเป็นการเฉพาะแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายในปัจจุบันนี้ดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว โดยถือได้ว่าการพิจารณาคดีล้มละลายนี้ต้องพิจารณาอย่างเร่งด่วน เนื่องด้วยเป็นคดีที่เกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน และถือได้ว่าเป็นคดีที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประเทศ ซึ่งแตกต่างจากก่อนที่จะมีการจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง โดยการพิจารณาคดีล้มละลายในศาลยุติธรรมนี้ เนื่องด้วยคดีในศาลยุติธรรมมีเป็นจำนวนมากจึงจึงก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล การขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวซึ่งเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาล

จึงมีความสำคัญในการนำมาใช้เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ตามกฎหมาย แต่เนื่องจากการจัดตั้งศาลล้มละลายกลางเป็นการแก้ไขปัญหาความล่าช้าดังกล่าวที่เกิดขึ้นแล้วนี้ ส่งผลให้การขอคุ้มครองชั่วคราว ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้มิได้ถูกนำมาใช้มากในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลายในปัจจุบัน

4.1.2 ปัญหาและผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด (Absolute Receivership Order) เป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีล้มละลายของศาลล้มละลายกลาง ก็ถือเสมือนหนึ่งเป็นคำพิพากษาของศาลยุติธรรมที่ให้โจทก์ชนะคดี และมีสภาพบังคับตามกฎหมายต่อลูกหนี้ตามคำสั่งเช่นว่านี้ แต่ทั้งนี้ โดยกฎหมายล้มละลายมุ่งประสงค์แก่ลูกหนี้ในการที่จะให้โอกาสลูกหนี้อีกครั้งในการเจรจากับเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ได้มีการยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย และเพื่อเป็นการให้เวลาแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการตรวจสอบทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้เพื่อรวบรวมมาชำระหนี้

อนึ่ง ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เมื่อศาลมีคำสั่งเป็นผลทำให้ความครอบครองในทรัพย์สินของลูกหนี้จะถูกโอนไปอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กล่าวคือ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เป็นเสมือนกับหมายของศาลในอันที่จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการเข้ายึดดวงตรา สมุดบัญชี เอกสาร และบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือสิ่งของของบุคคลอื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย

"มาตรา 24 เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน เว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้"

ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ กระทบกับลูกหนี้ในคดีล้มละลายโดยตรงในอันที่จะกำหนดหน้าที่ที่ลูกหนี้ต้องกระทำตามผลของคำสั่งเช่นว่านั้น และยังเป็นการจำกัดสิทธิโดยชอบธรรมในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง โดยลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ตกอยู่ภายใต้ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น ไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อทรัพย์สินหรือกิจการต่าง ๆ ของตนเองได้เสมือนบุคคลทั่วไป เนื่องจากผลของกฎหมายที่ว่าลูกหนี้ดังกล่าวไม่มีความสามารถในการจัดการกับทรัพย์สินและหนี้สินของตน จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของตน โดยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จะส่งผลให้เกิดการกำหนดหน้าที่และข้อจำกัดสิทธิของลูกหนี้ ดังนี้

1. ลูกหนี้จำต้องไปในการประชุมเจ้าหนี้ทุกครั้ง และจำต้องตอบคำถามของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และจำต้องกระทำการอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่ง[70]

2. ลูกหนี้จำต้องเป็นธุระในการช่วยจำหน่ายทรัพย์สิน และแบ่งทรัพย์สินระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้โดยเต็มความสามารถ และหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าลูกหนี้ควรที่จะต้องมีการทำสัญญาประกันชีวิต ลูกหนี้ก็ต้องดำเนินการจัดทำตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ[71]

3. หากเจ้าพนักงานเห็นว่าลูกหนี้หลีกเลี่ยง หรือประวิง หรือออกไปหรือกำลังจะออกไปนอกเขตอำนาจศาลหรือนอกราชอาณาจักร หรือกระทำการใดๆ ที่เป็นการขัดข้องแก่กระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย หรือมีพฤติการณ์ที่เข้าข่ายการกระทำที่เป็นการฉ้อโกงเจ้าหนี้ หรือกระทำการอย่างใดๆ ที่ขัดต่อพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดไว้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขออำนาจศาลล้มละลายกลายในการออกหมายจับลูกหนี้มาขังไว้ได้ จนกว่าลูกหนี้จะให้การประกันจนเป็นที่พอใจ แต่ทั้งนี้ไม่ให้เกินกว่าหกเดือน[72]

4. เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ แล้วก่อให้เกิดหน้าที่ของลูกหนี้ในการที่จะต้องขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดจำนวนเงินเพื่อใช้จ่ายเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวตามสมควรแก่ฐานานุรูป โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้อนุญาตให้ลูกหนี้จ่ายจากเงินที่ลูกหนี้ได้มาในระหว่างล้มละลายและลูกหนี้จะต้องส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือนั้นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดพร้อมด้วยบัญชีรับจ่าย ทุกครั้งที่ลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับทรัพย์สินอย่างใดจะต้องรายงานเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ โดยแสดงรายละเอียดเท่าที่สามารถจะทำได้ภายในเวลาอันสมควร และไม่ว่าในกรณีใด ลูกหนี้จะต้องแสดงบัญชีรับจ่ายเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทุกระยะหกเดือน และทั้งนี้ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะออกไปนอกราชอาณาจักรได้ เว้นแต่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะอนุญาตเป็นหนังสือและถ้าจะย้ายที่อยู่ ต้องแจ้งตำบลที่อยู่ใหม่เป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร[73]

ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นผลกระทบโดยตรงต่อตัวลูกหนี้ในคดีล้มละลาย คือมีผลในการกำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติตาม ไม่ว่าจะเป็นการรายงานตัวต่อเจ้า

---

[70] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 64.

[71] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 65.

[72] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 66.

[73] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 67.

พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในทุกๆ ครั้งที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งให้เข้ารายงานตัวเพื่อตอบข้อซักถาม หรือตอบคำถามแก่ที่ประชุมเจ้าหนี้ มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการรวบรวมทรัพย์สินต่างๆ ที่มีเพื่อนำออกขายทอดตลาดและนำเงินมาเข้าสู่กองทรัพย์สินเพื่อการแบ่งสรรชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของตน ทั้งนี้ การดำเนินการอย่างใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ก็จะถูกจำกัดไว้โดยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นด้วย

ทั้งนี้ ผลของคำสั่งมิใช่เป็นผลแต่กับเพียงทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงอย่างเดียว แต่หากกระทบต่อการดำเนินชีวิตตามปกติของลูกหนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการห้ามออกจากราชอาณาจักรก่อนได้รับอนุญาต ไม่ว่าการออกไปนั้นจะเป็นการออกไปเพื่อการใดๆ ก็ตามก็จำต้องได้รับอนุญาตจากศาล หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นหนังสือก่อนเสมอ หรือแม้แต่การย้ายที่อยู่ก็จำต้องแจ้งที่อยู่ใหม่ให้พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบด้วยทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อที่ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถที่จะเรียกพบเพื่อสอบถามหรือเพื่อกระทำการอย่างใดๆ ได้

ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ยังก่อให้เกิดอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมเงินรายได้ของลูกหนี้ โดยการอายัดเงินในส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินฝากในบัญชีต่าง ๆ ของธนาคาร หรือแม้แต่เงินเดือน เงินค่าจ้าง และเงินได้ทุกชนิดของลูกหนี้ที่ได้มาระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินเพื่อใช้จ่ายในการครองชีพของลูกหนี้และครอบครัวตามที่เห็นสมควร ถือเป็นมาตรการในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของลูกหนี้ การกระทำดังกล่าวอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งการบริหารการใช้จ่ายเงินของลูกหนี้ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นมาตรการทางกฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้อย่างมากด้วย ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์อาจส่งผลให้ลูกหนี้ที่ประกอบอาชีพในบางสายงานจำต้องออกจากงาน และไม่สามารถประกอบอาชีพของตนได้อีก อาทิเช่น งานในสายอาชีพนักบัญชี งานในสายงานของการจัดการ หรืองานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

ในส่วนของลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการเข้ายึดดวงตรา และเข้าควบคุมการประกอบกิจการของลูกหนี้นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้าไปเพื่อการควบคุมและรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำออกขายนำเงินมาเข้าสู่กองทรัพย์สินเพื่อการชำระหนี้ได้ ส่งผลให้การดำเนินกิจการของลูกหนี้ต้องหยุดลงโดยทันที ไม่สามารถที่จะประกอบกิจการของตนต่อไปได้ การควบคุมนี้เป็นการเข้าควบคุมเพื่อการชำระบัญชี มิใช่การเข้าควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินกิจการของลูกหนี้ยังคงดำเนินต่อไปเช่นการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลต้องมีการจดทะเบียนเลิกกิจการไปในที่สุดโดยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

4.1.3 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสมบูรณ์ของการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตากฎหมาย

"เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์" หมายความเป็นเจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายล้มละลาย จากคำนิยามของกฎหมายล้มละลาย คำว่า "เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์" ให้หมายความรวมตลอดถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจกระทำการดังต่อไปนี้

1. จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าทำการยึดทรัพย์ รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วนำมาเพื่อจำหน่าย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการขายทรัพย์ตามวิธีที่สะดวกและเป็นผลดีที่สุด แต่หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขายด้วยวิธีอื่นนอกเหนือจากการขายทอดตลาดนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้เสียก่อน และกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป กล่าวคือมีลักษณะของการชำระบัญชี มุ่งในการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยเร็ว ต่างจากเรื่องของการฟื้นฟูกิจการที่มุ่งเน้นในการรักษากิจการให้ดำเนินต่อไปเพื่อการชำระหนี้ แต่ทั้งนี้ หากการดำเนินกิจการต่อไป เป็นทางที่ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้สูงสุด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็น่าจะมีอำนาจในการดำเนินกิจการของลูกหนี้

2. เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น โดยในการรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินที่จะตกแก่ลูกหนี้ หรือลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่นมีวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมทรัพย์สิน ในการที่จำใช้เรียกร้องที่ลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากบุคคลอื่น ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 118 และมาตรา 119 ซึ่งอาจเรียกได้ว่า "การทวงหนี้" การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะใช้วิธีการตามมาตรา 118 และมาตรา 119 ได้นั้น จะต้องเป็นสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้มีอยู่แล้วก่อนที่จะถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เช่นสิทธิตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีต่อบุคคลภายนอก ที่มีมาก่อนก่อนการพิทักษ์ทรัพย์ การใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มีข้อสังเกตว่าสิทธิเรียกร้องนั้นต้องเป็นสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ แต่ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องของบุคคลอื่น หรือถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นอีกทอดหนึ่ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจในการเช่นว่านั้น อนึ่งเพื่อให้การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เสร็จไปโดยเร็ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจนำสิทธิเรียกร้องดังกล่าวออกขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้

3. เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้อง หรือสู้คดีใดๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่

อยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินดังกล่าวนี้ หมายความถึงคดีที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือการที่อาจต้องเสียไปซึ่งทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วของลูกหนี้ และเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในการเข้าทำการต่อสู้ ฟ้องร้อง และดำเนินกระบวนพิจารณาต่าง ในชั้นศาลตลอดจนชั้นบังคับคดี ทั้งนี้มิรวมถึงการโต้แย้งกระบวนพิจารณาใดๆ ในคดีล้มละลาย ที่ลูกหนี้ยังคงมีสิทธิที่จะเข้าต่อสู้ได้โดยตนเอง

การเข้าว่าคดีแพ่งแทนลูกหนี้เช่นว่านั้น กฎหมายถือว่าเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และทั้งนี้ต้องเป็นคดีแพ่งเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หรือสิทธิที่จะบังคับเอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ หากเป็นคดีแพ่งที่ไม่มีผลกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่นคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ที่ไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินแล้ว ไม่อยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

จากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แต่เนื่องด้วยตามการปฏิบัติหน้าที่โดยปกติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ประกอบกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายนั้น เป็นข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถในด้านกฎหมาย มิใช่ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการประกอบธุรกิจ จึงไม่อาจที่เข้าไปบริหารกิจการของลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่โดยส่วนมากแล้วตั้งขึ้นมาเพื่อประกอบกิจการด้านธุรกิจด้านการค้า และเพื่อหวังผลกำไร ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่เข้าไปดำเนินการแทนลูกหนี้ในการประกอบธุรกิจของลูกหนี้ต่อไป และทั้งในส่วนที่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปว่าความแทนลูกหนี้ในคดีแพ่งใด ๆ การเข้าไปกระทำการแทนดังกล่าวก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ เนื่องจากการไม่เข้าใจในสภาพข้อเท็จจริงแห่งคดีได้เท่ากับตัวลูกหนี้เอง ซึ่งไม่เหมือนกับระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ที่ประชุมเจ้าหนี้ หรือศาล อาจตั้งบุคคลผู้เข้ามาดำเนินการหรือดูแลกิจการ หรือทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเฉพาะ

แต่ทั้งนี้การดำเนินการอย่างๆ ใดของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้จะมีผลสมบูรณ์ แม้ต่อมาภายหลังจะได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้นก็ตาม และความสมบูรณ์ของการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นี้มีผลกับกรณีที่การยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ด้วยเหตุที่ลูกหนี้ไม่จำต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษายกฟ้องของศาลฎีกาด้วย เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 137

"มาตรา 137 คำสั่งยกเลิกการล้มละลายไม่กระทบถึงการใดที่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กระทำไปแล้ว ส่วนทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายให้ตกแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดตามที่ศาลกำหนด หรือถ้าไม่ได้กำหนด ก็ให้คืนแก่บุคคลล้มละลาย"

ดังจะเห็นได้ว่า การดำเนินการใด ๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพ์ระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ ได้รับคุ้มครองตามกฎหมายในการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มิจำต้องจัดการให้ทรัพย์ต่างๆ ของลูกหนี้กลับคืนมาดังเดิม กฎหมายเพียงบัญญัติให้มีการคืนตามสภาพที่

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

คงเหลืออยู่เท่านั้น ดังนี้หากในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ผู้ถูกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวของศาล และได้ใช้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาลล้มละลายกลางต่อศาลฎีกา และระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกานี้ การดำเนินการต่างๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ยังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการยึดทรัพย์ การอายัดเงินต่างๆ ของลูกหนี้ การนำทรัพย์ของลูกหนี้ออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้

การจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์จำนองของเจ้าหนี้เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดมาเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อจัดสรรแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายตามสิทธิที่เจ้าหนี้แต่ละรายจะพึงมีต่อลูกหนี้ การขายทอดตลาดทรัพย์เป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้เป็นส่วนใหญ่ในการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าการขายทอดตลาดนั้น เป็นการขายที่ทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดมูลค่าลงจากความเป็นจริงอย่างมาก[74] เนื่องด้วยการขายทอดตลาดนั้นตามกฎหมายระบุให้มีการขายต่ำกว่าราคาประเมินทรัพย์ค่อนข้างมาก เพื่อเป็นการดึงดูดใจแก่ผู้เข้าสู้ราคาในอันที่จะเข้าซื้อทรัพย์ต่างๆ จากการขายทอดตลาด ทั้งนี้เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาดแล้ว ย่อมทำให้จำนวนเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินดังกล่าวไม่มากพอที่จะชำระหนี้ และบ่อยครั้งที่ลูกหนี้สามารถที่จะจัดหาผู้ซื้อทรัพย์ที่จะอาจให้ราคาที่สูงกว่าราคาขายดังกล่าวได้ ซึ่งอาจเป็นผลให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ที่มากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ไม่สามารถที่จะกระทำการ เนื่องด้วยลูกหนี้มิใช่ผู้มีสิทธิที่จะดำเนินการอย่างใด ๆ กับทรัพย์สินของตนอีกต่อไปแล้ว

การอายัดเงิน ไม่ว่าจะเป็นเงินฝากในบัญชีของลูกหนี้ หรือแม้แต่เงินเดือนที่ได้รับจากการทำงานของลูกหนี้นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็มีอำนาจในการเข้าดำเนินการดังกล่าวได้ การดำเนินการดังกล่าวอาจส่งผลเสียต่อลูกหนี้ ซึ่งอาจถึงขนาดทำให้ลูกหนี้ต้องออกจากงานได้

4.1.3 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ลูกหนี้ตามมติของที่ประชุมเจ้าหนี้ตามมาตรา 61

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 มาตรา 24

---

[74] การกำหนดราคาเริ่มต้นของเจ้าพนักงานกำหนดดังนี้

1. ครั้งแรกในราคาร้อยละ 80 ของราคาประเมิน
2. ครั้งที่ 2 ในราคาร้อยละ 50 ของราคาประเมินแต่ต้องไม่น้อยกว่าราคาที่มีผู้เสนอสูงสุดในครั้งก่อน.

"มาตรา 24 ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการฎีกา คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลาย เว้นแต่

(1) คำพิพากษายกฟ้อง หรือคำสั่งยกคำร้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย

(2) คำสั่งยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ

(3) คำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

(4) คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด

(5) คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งที่เกี่ยวพันกับคดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย"

กฎหมายล้มละลายได้มีการวางบทบัญญัติในส่วนของการยื่นอุทธรณ์ไว้ตามมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้คู่ความในคดีล้มละลายมีสิทธิในการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลายกลางไปยังศาลฎีกา โดยกฎหมายกำหนดให้คู่ความที่ประสงค์จะใช้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาต้องยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวต่อศาลภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 1065/2499 ในคดีล้มละลายนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 14 แล้ว จำเลยย่อมอุทธรณ์ต่อไปได้

ดังนี้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ถือได้ว่าเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลล้มละลายกลาง ที่ลูกหนี้สามารถอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาได้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง พ.ศ. 2542 มาตรา 24 วรรคสอง (4)

อนึ่ง ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของลูกหนี้นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ชอบที่จะดำเนินการตามอำนาจที่ตนได้รับแต่งตั้งมาจากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และทั้งนี้ก็รวมถึงการจัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้ด้วย และจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 61[75] มติของที่ประชุมเจ้าหนี้ที่ให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือมติที่ประชุมเจ้าหนี้ที่ไม่

---

[75] พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 61

"มาตรา 61 เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานว่า เจ้าหนี้ได้ลงมติในการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกหรือในคราวที่ได้เลื่อนไป ขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ดีหรือไม่ลงมติประการใดก็ดี หรือไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุมก็ดี หรือการ

เห็นชอบด้วยคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้ ส่งผลให้เจ้าพนักพิทักษ์ทรัพย์ชอบที่จะรายงานต่อศาลให้ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ โดยในบทบัญญัติดังกล่าวหาได้มีข้อยกเว้นให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มิจำต้องรอคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลฎีกาเสียก่อน จึงจะสามารถรายงานศาลให้มีคำพิพากษาล้มละลาย หรือรอการจัดการทรัพย์สินเพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษทรัพย์สามารถที่จะนำทรัพย์สินต่าง ๆ ทั้งหมดของลูกหนี้นำออกขายเพื่อนำเงินเข้าสู่กองทรัพย์สิน และสามารถจัดสรรให้แก่เจ้าหนี้แต่ละรายได้ตามกฎหมายต่อไป

ดังนี้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการตามอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และโดยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาล จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อลูกหนี้ในคดีล้มละลายในอันที่จะถูกจำกัดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของตน ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมย์ทรัพย์ อาทิเช่น ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง บ้านพักอาศัย รถยนต์ เงินฝากในที่ต่างๆ เงินเดือนที่ทำมาหาได้ในแต่ละเดือน ถูกจำกัดสิทธิในการใช้จ่ายเงิน ในการทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ และในรายที่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายไม่เฉพาะแต่การโดยจำกัดสิทธิ การยึดหรือการอายัดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการถูกนำออกขายซึ่งทรัพย์สินต่างๆ ของตนอีกด้วย

บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลาย มิได้มีการวางบทบัญญัติไว้ในส่วนของการเยียวยาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับลูกหนี้ ในกรณีที่ศาลฎีกามิเห็นด้วยกับคำสั่งของศาลล้มละลายกลางที่มีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด ซึ่งหากปรากฏภายหลังว่าศาลฎีกามีคำพิพากษากลับคำวินิจฉัยของศาลล้มละลายให้ยกฟ้องเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ คำพิพากษาดังกล่าวก็จะมีผลเป็นการยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย แต่เมื่อมองถึงการกระทำต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้กระทำการไปแล้วนั้น กฎหมายได้วางบทบัญญัติในการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้ดำเนินการต่าง ๆ ตามกฎหมายให้มีผลสมบูรณ์และไม่จำต้องรับผิดใดๆ ต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้กับลูกหนี้ อีกทั้งความเสียหายบางประการก็มิอาจสามารถเยียวยาได้โดยง่าย อาทิเช่น การถูกออกจากงาน หรือการถูกให้ออกจากราชการจากผลของคำพิพากษาล้มละลาย หรือการที่นิติบุคคลต้องถูกชำระบัญชี เป็นต้น การเยียวยาความเสียหายต่อลูกหนี้ในกรณีนี้มิได้มีการกล่าวถึงไว้แต่อย่างใดในกฎหมายล้มละลายของ

ประนอมหนี้ไม่ได้รับความเห็นชอบก็ดี ให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายเพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำพิพากษาในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ ในคำโฆษณาให้ระบุชื่อ ตำบลที่อยู่ อาชีพของลูกหนี้และวันที่ศาลได้มีคำพิพากษา".

ประเทศไทย การเยียวยาความเสียหายคงมีแต่ในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นในกรณีการกลั่นแกล้งของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ในการขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวแก่ลูกหนี้เท่านั้น

4.2 ปัญหาของการไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

"มาตรา 28 ให้นำบทบัญญัติของส่วนที่ 1 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ในหมวด 3 วิธีพิจารณาคดีล้มละลาย และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีที่มีการอุทธรณ์ตามมาตรา 24 ในศาลฎีกาโดยอนุโลม"

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2542 ได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลล้มละลายกลางไว้ โดยกำหนดให้มีการนำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้โดยอนุโลม

แต่ทั้งนี้ หลักในการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลายนี้ ได้ถูกมองว่าเป็นการกระทำที่มีความแตกต่างไปจากการขอทุเลาการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตาม 231 เนื่องด้วยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้อาจกระทบต่อบุคคลหลายฝ่าย หาใช่เฉพาะแต่คู่ความในคดีเท่านั้น ศาลฎีกาจึงได้มีการวางหลักไว้ว่าการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช่นว่านี้ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องด้วยมิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้และไม่สามารถนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 28 ที่ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมได้

"คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 112/2518 (ประชุมใหญ่) ในคดีล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จำเลยจะขอทุเลาการบังคับคดีตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาหาได้ไม่"

"คำพิพากษาฎีกาที่ 760/2530 ในคดีล้มละลาย เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของจำเลยแล้ว เป็นอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะเข้าไปจัดการทรัพย์สินของจำเลยตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จำเลยจะมาขอทุเลาการบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231 ดังเช่นคดีธรรมดาหาได้ไม่" (คำพิพากษาฎีกาที่ 5016/2547 ในทำนองเดียวกัน)

เนื่องด้วยหลักเกณฑ์ของการบัญญัติกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายในอันที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายที่มากขึ้นจากการไม่ชำระหนี้

ของลูกหนี้ และเนื่องด้วยกระบวนการพิจารณาที่แตกต่างจากคดีแพ่งสามัญ การนำมาใช้ซึ่งการขอทุเลาการบังคับคดีตามวิธีพิจารณาความแพ่งจึงไม่อาจนำมาใช้ได้ในวิธีพิจารณาคดีล้มละลายในปัจจุบัน และกฎหมายเห็นว่าการมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ ไม่ใช่มีผลเฉพาะแต่ลูกหนี้กับเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายเท่านั้น แต่ยังคงมีผลต่อเจ้าหนี้รายอื่นๆ ของลูกหนี้ และผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดยังก่อให้เกิดหน้าที่ในการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย และหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้ารวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย ด้วยลักษณะของคดีล้มละลายนี้แตกต่างไปจากคดีแพ่งทั่วไป

หากจะพิจารณาระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศต่างๆ แล้วพบว่า ระบบกฎหมายล้มละลายที่มีความใกล้เคียงกันระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยอย่างเช่นระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษก็ได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไว้

ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษถือว่าการยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวมิได้เป็นการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งเช่นว่า ถ้าลูกหนี้ผู้ยื่นอุทธรณ์ต้องการที่จะให้ศาลทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น จำต้องยื่นคำร้องต่อศาลให้ศาลมีอำนาจในการพิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ลูกหนี้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช่นว่านั้น แต่ทั้งนี้การยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เช่นว่านั้น หากศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์ มีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ คำร้องขอทุเลาที่ได้ยื่นมาด้วยก็จำต้องตกไปด้วยเช่นกัน

Rehman v Boardman (No.2)[76]

Rehman ยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของตนเองต่อศาล และยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้น แต่ทั้งนี้ พิจารณาแล้วพบว่าการยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวของ Rehman นั้นเกินกว่าระยะเวลาที่สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ อุทธรณ์ของ Rehman จึงตกไป ส่งผลให้คำร้องขอทุเลาที่ยื่นมานั้นตกไปด้วย

การยื่นคำร้องต่อศาลขอศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ มิได้กำหนดรูปแบบที่แน่นอนของการขอทุเลา ว่าการขอทุเลาการบังคับนี้จำต้องทุเลาในส่วนใด อย่างไรเป็นรายกรณีไป อาทิเช่น การขอทุเลาการประกาศคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การขอทุเลาการบังคับเอาแก่ทรัพย์สิน เป็นต้น เป็นการพิจารณาจากความเป็นจริงเป็นรายกรณีถึงผลความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายในการได้รับชำระหนี้

---

[76]Rehman V. Boardman (No.2). [2004] EWHC 065; [2004] B.P.I.R. 1020. (Chancery Division, 2004), at www.westlaw.co.uk, (last visited August 9, 2007)

อนึ่ง เมื่อศาลเห็นว่ามีข้อเท็จจริงบางประการที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งคำสั่ง หรืออาจเป็นกรณีที่ลูกหนี้ยังคงมีข้อต่อสู้ว่าตนยังมิได้เป็นบุคคลที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ศาลอาจพิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้ก่อน เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลสูง เพื่อพิจารณาให้ศาลสูงพิจารณาและมีคำสั่งหรือคำพิพากษา แต่ทั้งนี้ ในบางกรณี ศาลอาจเห็นว่าไม่มีเหตุจำเป็นที่ หรือไม่มีข้อเท็จจริงใดที่อาจยื่นอุทธรณ์ได้ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้ หรืออาจเป็นการประวิงการชำระหนี้ให้ล่าช้าลง หรือการอนุญาตให้ทุเลาดังกล่าวอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น ศาลผู้พิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวที่ยื่นมาก็ได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับเช่นว่านี้ ถือได้ว่าเป็นดุลยพินิจของศาลในการพิจารณาและทำคำสั่งตามสภาวะและข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ปรากฏต่อศาล

จะเห็นได้ว่าการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ แม้ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษจะได้มีการนำมาใช้แก่ลูกหนี้ในระหว่างการยื่นอุทธรณ์ แต่การที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทุเลาตามคำร้องเช่นว่านี้ ก็เฉพาะแต่กรณีมีเหตุอันควรที่จะคุ้มครองลูกหนี้ และไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายเท่านั้น มิใช่กรณีที่จะได้รับการคุ้มครองในทุก ๆ กรณีที่มีการยื่นคำร้องขอการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ การมีคำสั่งตามคำร้องของศาลจะมีการพิจารณาข้อเท็จจริงแห่งคดีและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อคู่ความทุกฝ่ายและต่อบุคคลภายนอกแล้ว การที่ศาลจะมีคำสั่งเช่นว่านั้นก็ถือได้ว่าเป็นดุลพินิจของศาลที่ทำคำสั่งนั้น

การทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ถือเป็นกลไกหนึ่งในการมุ่งคุ้มครองลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ในอันที่จะให้ลูกหนี้สามารถใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้จนถึงที่สุดเสียก่อนที่จะถูกบังคับตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือตามกฎหมายล้มละลาย การไม่มีบทบัญญัติที่ให้ลูกหนี้สามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ที่ยังมีข้อต่อสู้และยังประสงค์ที่จะต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์ ไม่มีโอกาสที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ในอันที่จะบรรเทาผลกระทบของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าควบคุม และดูแลจัดการเอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในระหว่างการยื่นอุทธรณ์คำสั่งเช่นว่านี้ต่อศาลฎีกา กรณีมิใช่เพื่อต้องการให้เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือบุคคลอื่นๆ ได้รับความเสียหาย

และทั้งนี้ เมื่อศึกษาถึงบทบัญญัติว่าด้วยกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์แล้ว แม้วิธีการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีล้มละลายของประเทศสิงคโปร์จะมีความแตกต่างไปจากการกระบวนพิจารณาของประเทศไทยในบางส่วนก็ตาม แต่ทั้งนี้บทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ก็ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือได้มีการบัญญัติไว้ใน

Bankruptcy Act (Chapter 20, section 166) Bankruptcy Rule ที่วางบทบัญญัติไว้ให้มีการทุเลาคำสั่งล้มละลาย (Bankruptcy Order) ของศาลสูงได้

ดังจะเห็นได้ว่าปัญหาของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น ผู้เขียนเห็นว่ามีปัญหาที่ให้ทำการวิเคราะห์เป็น 2 ทางคือ ประการที่หนึ่ง การแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 61 ให้ศาลชั้นต้นไม่มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายจนกว่าศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในอุทธรณ์ของลูกหนี้ และประการที่สอง คือ การกำหนดบทบัญญัติที่ว่าด้วยการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย โดยผู้เขียนขอเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของทั้งสองแนวทาง ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายตามมาตรา 61 ให้ศาลชั้นต้นไม่มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายจนกว่าศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในอุทธรณ์ของลูกหนี้

ข้อดี

1. การแก้ไขดังกล่าวจะเป็นการสะดวกในการดำเนินการของทั้ง ศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในอันที่จะไม่จำต้องดำเนินการเพื่อเป็นการจัดการต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างการยื่นอุทธรณ์ และจะเป็นผลให้ไม่จำต้องพิจารณาถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ศาลฎีการมีคำพิพากษายกฟ้องและให้เพิกถอนคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นด้วย

2. ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใด ๆ ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างการยื่นอุทธรณ์ เพราะกฎหมายจะยังไม่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการดำเนินการจัดการจำหน่าย จ่าย โอน ซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้

ข้อเสีย

1. การกำหนดให้มีการแก้ไขดังกล่าว จะนำมาซึ่งการหาประโยชน์ของลูกหนี้ในการที่จะประวิงไม่ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับชำระหนี้ เนื่องด้วยหากมีบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว จะเป็นช่องทางให้แก่ลูกหนี้ในการที่จะยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เพื่อหวังผลให้การดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายของเจ้าพนักงานต่อทรัพย์สินของตนก็จะไม่สามารถกระทำได้ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้

ประการที่สอง การกำหนดบทบัญญัติที่ว่าด้วยการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

ข้อดี

1. การกำหนดให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้จะเป็นการวางแนวทางในการป้องกันความเสียหายที่อาจมีขึ้นตามผลของกฎหมายในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ระหว่างการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

2. การวางหลักเกณฑ์การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ จำต้องเป็นการวางหลักเกณฑ์ให้ศาลล้มละลายกลางจำต้องพิจารณาคำร้องของลูกหนี้ โดยการไต่สวนให้ได้มาซึ่งความจริงในอันที่สมควรจะสั่งให้มีการทุเลาการบังคับได้ จึงส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะนำมาเป็นช่องทางในการประวิงไม่ให้เจ้าพนักงานดำเนินการตามกฎหมาย หรือเพื่อประวิงให้เจ้าหนี้ไม่สามารถได้รับชำระหนี้ได้

ข้อเสีย

1. การวางหลักเกณฑ์การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ เป็นการเพิ่มหน้าที่ให้แก่ศาลในการที่จะต้องมาพิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้

การกำหนดบทบัญญัติในเรื่องของการขอให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายนี้ การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมของการนำมาบังคับใช้ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องด้วยเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าคดีล้มละลายเป็นคดีที่เกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การกำหนดให้มีการขอทุเลาในทุกๆ กรณีก็จะเป็นการก่อให้เกิดการล่าช้าในการดำเนินการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนี้ การกำหนดมาตราการที่เหมาะสมสำหรับการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จึงมีความสำคัญอย่างมาก ดังนี้ผู้เขียนขอศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการทุเลาการบังคับตามผลของกฎหมายต่างๆ เพื่อนำมากำหนดมาตราการที่เหมาะสมของการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ต่อไป

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และการขอทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่งสามัญ

หลักการในการบังคับคดีแพ่ง คือ หากภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวของศาล ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใด เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็มีสิทธิ์ที่จะยื่นคำขอต่อศาลให้มีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น การร้องขอให้มีการบังคับคดีนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ในอันที่จะดำเนินการให้ครบถ้วนตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด ในอันที่จะบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

แต่ทั้งนี้คู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาล สามารถใช้สิทธิ์ในการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลได้ตามกฎหมาย การยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวมิได้มีผลให้เกิดการทุเลาการบังคับคดีตามผลของคำพิพากษาดังกล่าวของศาล หากคู่ความที่แพ้คดีต้องการที่จะให้มีการทุเลา

การบังคับตามคำพิพากษาจำต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาอุทธรณ์ หรือฎีกานั้น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีไว้เพื่อรอคำวินิจฉัยของศาล

การทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231

"มาตรา 231 การยื่นอุทธรณ์ย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น แต่คู่ความที่ยื่นอุทธรณ์อาจยื่นคำขอต่อศาลอุทธรณ์ไม่ว่าเวลาใดๆ ก่อนพิพากษาโดยทำเป็นคำร้องชี้แจงเหตุผลอันสมควรแห่งการขอให้ศาลอุทธรณ์ทุเลาการบังคับไว้

คำขอเช่นว่านั้น ให้ผู้อุทธรณ์ยื่นต่อศาลชั้นต้นได้จนถึงเวลาที่ศาลมีคำสั่งอณุญาตให้อุทธรณ์ ถ้าภายหลังศาลได้มีคำสั่งเช่นว่านี้แล้วให้ยื่นตรงต่อศาลอุทธรณ์ ถ้าได้ยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นก็ให้ศาลรีบส่งคำขอนั้นไปยังศาลอุทธรณ์ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อศาลชั้นต้นได้รับคำขอไว้ ก็ให้มีอำนาจทำคำสั่งให้ทุเลาการบังคับไว้รอคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลอุทธรณ์ในคำขอเช่นว่านั้น

ถ้าผู้อุทธรณ์วางเงินต่อศาลชั้นต้นเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษารวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องร้องและการบังคับคดี หรือได้หาประกันให้สำหรับเงินจำนวนเช่นว่านี้จนเป็นที่พอใจของศาล ให้ศาลที่กล่าวมาแล้วงดการบังคับคดีไว้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 (6)

เมื่อได้รับคำขอเช่นว่านี้ ศาลอุทธรณ์จะอนุญาตให้ทุเลาการบังคับไว้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินก็ได้โดนมิต้องฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ในกรณีเช่นว่านี้ให้ถือว่าคำสั่งนี้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้ฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งในภายหลัง ถ้าศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีไว้ตามที่ขอคำสั่งนี้อาจอยู่ภายใต้เงื่อนไขใดๆ หรือไม่ก็ได้ ศาลจะทีคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ยักย้ายจำหน่ายทรัพย์สินของตนในระหว่างอุทธรณ์ หรือให้หาประกันมาให้ศาลให้พอกับเงินที่ต้องใช้ตามคำพิพากษาหรือจะให้วางเงินจำนวนนั้นต่อศาลก็ได้ ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นศาลจะสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้อุทธรณ์นั้นก็ได้ และถ้าทรัพย์สินเช่นว่านั้นหรือส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ ศาลอาจมีคำสั่งให้เอาออกขายทอดตลาดก็ได้ ถ้าปรากฏว่าการขายนั้นเป็นการจำเป็นและสมควร เพราะทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของเสียได้ง่ายหรือการเก็บรักษาไว้ในระหว่างอุทธรณ์น่าจะนำไปสู่ความยุ่งยากหรือจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก"

หลักเกณฑ์และองค์ประกอบของการขอทุเลาการบังคับคดี

1. การขอศาลมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีต้องทำเป็นคำร้อง

การยื่นอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการบังคับคดี[77] ผู้อุทธรณ์ต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาล หากประสงค์ที่จะให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับคดีระหว่างการรอผลคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ การที่ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ มีผลทำให้คำร้องขอทุเลาการบังคับคดีย่อมตกไปด้วย หรือศาลอาจมีคำสั่งให้ยกคำร้องนั้น การยื่นขอทุเลาการบังคับคดีกระทำได้เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดแห่งคดีแล้ว แต่จะต้องยื่นก่อนที่ศาลอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ได้ยื่นนั้น และจะต้องก่อนที่จะมีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้าได้มีการบังคับไปแล้ว ก็ไม่ใช่กรณีที่จะขอทุเลาการบังคับคดีได้[78]

2. การขอทุเลาการบังคับคดีได้นั้น จำต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษา ถ้าไม่มีการบังคับ ก็ไม่อาจมีเหตุให้มีการขอทุเลาการบังคับคดี และจำต้องแสดงให้เห็นเหตุสมควรในการที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดี

3. การยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี ผู้อุทธรณ์อาจยื่นต่อศาลชั้นต้นได้จนกว่าจะถึงเวลาที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้อุทธรณ์ แต่ถ้าภายหลังศาลได้มีคำสั่งรับอุทธรณ์แล้วให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ กรณีมีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง ศาลชั้นต้นอาจมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีไว้ชั่วคราวได้ โดยอาจจะกำหนดให้มีการวางหลักประกันตามสมควร

การพิจารณาคำขอทุเลาการบังคับคดีเป็นการพิจารณาที่ไม่สามารถกระทำได้ฝ่ายเดียว ศาลจำต้องให้มีการจัดส่งสำเนาให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ไม่มีโอกาสในการคัดค้าน แต่ทั้งนี้หากเห็นว่าไม่สมควรอาจยกคำร้องได้โดยมิต้องฟังอีกฝ่ายหนึ่งก่อนการขอทุเลาการบังคับคดีระหว่างอุทธรณ์เป็นเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ หากได้มีการยื่นฎีกาการขอทุเลาการบังคับคดีระหว่างฎีกาย่อมอยู่ในเขตอำนาจของศาลฎีกา

4. คำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดี เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ไม่สามารฎีกาได้ และทั้งนี้การอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับคดีได้นั้น ศาลอุทธรณ์อาจการกำหนดเงื่อนไขใดๆ ในการอนุญาต หรืออาจจะกำหนดให้ผู้ขอทุเลาการบังคับคดีทำทัณฑ์บนในการที่จะไม่ยักย้ายจำหน่ายทรัพย์ หรือให้มีการวางเงินต่อศาล ผลของการไม่ปฏิบัติตามทำให้ศาลอาจมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์ได้

การขอทุเลาการบังคับคดี หากศาลได้มีการยกคำร้องดังกล่าว คู่ความสามารถที่จะยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีได้ใหม่อีก

ดังจะเห็นได้ว่า การทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่งนี้ เป็นการขอทุเลาการบังคับตามผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดี ถือได้ว่าเป็นคำวินิจฉัยของศาลในประเด็นแห่งคดี

---

[77] คำพิพากษาฎีกาที่ 655/2521.

[78] คำพพิพากษาฎีกาที่ 2672/2525 และคำพิพากษาฎีกาที่ 331/2538.

เช่นเดียวกับการทำคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย แต่หากผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งนั้นมีผลผูกพันเฉพาะแต่คู่ความในคดีในอันที่จะบังคับกันตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ที่จะมีผลกระทบต่อทั้งคู่ความในคดี และเจ้าหนี้รายอื่นๆ ทั้งหมดของลูกหนี้ และอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น ๆ ด้วย

แต่ทั้งนี้ หากพิจารณาในส่วนของมาตราการในการนำมาบังคับในส่วนของการขอทุเลาการบังคับคดีแพ่งแล้วพบว่า กฎหมายได้มีการกำหนดให้คู่ความที่มีความประสงค์จะขอทุเลาการบังคับคดีนี้ จำต้องมีการยื่นคำร้องขอประกอบกับการยื่นอุทธรณ์ กล่าวคือการยื่นคำร้องดังกล่าวจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้มีการยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลแล้วเท่านั้น กรณีมิใช่การบังคับโดยอัตโนมัติของกฎหมาย การพิจารณาคำร้องดังกล่าวนี้ ให้อำนาจแก่ศาลผู้รับคำร้องดังกล่าวมีอำนาจพิจารณาและทำคำสั่งได้ แต่ทั้งนี้กฎหมายกำหนดให้จำต้องรับฟังคำคัดค้านของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อนำข้อเท็จจริงมาพิจารณา เพื่อทำคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับคดีดังกล่าว และทั้งนี้กฎหมายยังกำหนดให้ศาลผู้รับคำร้องเช่นว่านี้มีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการให้ทุเลาการบังคับคดีตามที่คู่ความได้มีการร้องขอ หรือกำหนดให้คู่ความที่ร้องขอทุเลาการบังคับคดีทำทัณฑ์บนในการที่จะไม่ยักย้ายจำหน่ายทรัพย์ หรือกำหนดให้มีการวางประกันจนกว่าจะเป็นที่พอใจ ในอันที่จะคุ้มครองไม่ให้เกิดความเสียหายจากการอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับคดีดังกล่าวได้ด้วย และหากปรากฏคู่ความที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับคดีเช่นว่านี้ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลก็จะมีผลทำให้ศาลอาจมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์ได้

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และสภาวะพักการชำระหนี้

กฎหมายฟื้นฟูกิจการมีวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการดูแลรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้ให้คงอยู่ในสภาพเดิมหรือตามสภาพเดิมไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงให้ลดน้อยลง ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้มีระยะเวลาที่จะปรับโครงสร้างทั้งองค์กรและโครงสร้างหนี้ของตนเองได้ โดยมิต้องกังวลการถูกบังคับชำระหนี้

มาตรการในการให้ความคุ้มครองลูกหนี้ ที่เรียกว่า “สภาวะพักการชำระหนี้” (Automatic Stay หรือ Moratorium) ซึ่งมีผลกระทบอย่างสำคัญและกว้างขวางไม่เฉพาะแต่กับตัวลูกหนี้เท่านั้น หากแต่ยังกระทบถึงเจ้าหนี้ทั้งหลายด้วย โดยพิจารณาได้ตามรายการและเงื่อนไขในการคุ้มครองตามมาตรา 90/12

สภาวะพักการชำระหนี้ตามกฎหมายล้มละลายว่าด้วยเรื่องของการฟื้นฟูกิจการนี้ ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าตาม

บทบัญญัติของมาตราดังกล่าว แม้ศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือเห็นชอบด้วยแผนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ก็มีผลให้ลูกหนี้ได้รับการคุ้มครองตามสภาวะพักการชำระหนี้แล้ว

คำว่า "ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอ" หมายความว่า ศาลที่มีเขตอำนาจและผู้พิพากษาของศาลนั้นเป็นผู้ตรวจและรับคำร้องขอแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องขอไว้พิจารณาต่อไป สภาวะพันการชำระหนี้ก็จะเกิดขึ้นในทันที โดยมีเงื่อนไขการคุ้มครองดังนี้

1. ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

2. ห้ามมิให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ และห้ามมิให้นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น

3. ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 90/4 (6) แล้วแต่กรณีสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

4. ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งหนี้นั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

5. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ในกรณีที่ได้ดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือการบังคับคดีได้สำเร็จบริบูรณ์แล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอ หรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันดังกล่าวนั้น

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นของเสียง่าย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขายได้โดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควรแล้วให้กักเงินไว้ ถ้าศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมอบเงินนั้นแก่ผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถ้าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดและยังเหลือเงินอยู่ ให้ส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไป

6. ห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ

7. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมาย ยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้

8. ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์ดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว ถ้ามีการฟ้องคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณี ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์ หรือค่าเช่าตามสัญญา สองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

9. ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

10. คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ยึด อายัด ห้ามจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณานั้น ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับผลบังคับไว้ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ถ้าต่อมาศาลนั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ก็ให้มีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควรต่อไป

11. ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ หรือหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณีไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ สองคราวติดต่อกัน แต่ทั้งนี้ไม่ห้ามผู้ประกอบการสาธารณูปโภคที่จะมีคำร้องให้ศาลที่รับคำร้องขอมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตามที่ศาลเห็นสมควร

อนึ่ง ผลของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หรือคำสั่งของนายทะเบียนนิติบุคคลที่มีคำสั่งแย้งกับความคุ้มครองตามสภาวะพักการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมมีผลเป็นโมฆะ

บทบัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายล้มละลายที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่ทั้งนี้การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้เป็นการเฉพาะแก่นิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด ที่มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท แต่ทั้งนี้การคุ้มครองลูกหนี้ตามผลของสภาวะพักการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการนี้ไม่จำต้องมีการทำเป็นคำร้องเพื่อขอได้รับการคุ้มครองแต่อย่างใด เพียงการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้รับคำร้องเช่นว่านั้นไว้พิจารณาก็ต่อให้เกิดสภาวะพักการชำระหนี้โดยอัตโนมัติตามผลของกฎหมาย

สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) นี้เป็นมาตราการในการคุ้มครองกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในอันที่จะไม่จำต้องถูกบังคับชำระหนี้ เพื่อคงไว้ซึ่งกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อที่จะนำมาฟื้นฟูกิจการให้ได้มูลค่าที่เพิ่มขึ้น หรือไม่ลดน้อยลงกว่าในขณะที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องของฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้นั่นเอง

หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองตามสภาวะพักการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการนี้ มีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์การคุ้มครองในส่วนของการขอทุเลาการบังคับคดีแพ่ง กล่าวคือ การขอทุเลาการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งนี้ จะเป็นการขอทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาเฉพาะในส่วนของการบังคับคดีเท่านั้น อาทิเช่น การบังคับเอากับทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ตามหมายบังคับคดี ที่มีผลบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของจำเลยในอันที่จะนำทรัพย์เพื่อนำออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ หมายบังคับคดีไม่มีสภาพบังคับในอันที่จะทำให้กิจการหรือธุรกิจของลูกหนี้ต้องหยุดหรือเลิกดำเนินการแต่อย่างใด เป็นต้นการขอทุเลาการบังคับคดีนั้น ศาลผู้มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับนี้สามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยผู้ร้องขอต้องผูกพันกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนด หรืออาจต้องมีการทำทัณฑ์บน หรืออาจกำหนดให้ต้องมีการนำเงินมาวางเพื่อเป็นประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งต่างจากการคุ้มครองตามสภาวะพักการชำระหนี้ที่มิจำต้องกระทำการใดๆ เพราะการคุ้มครองเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายในทันที นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหลักความคุ้มครองตามสภาวะพักการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการเป็นหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ ที่มีผลของความคุ้มครองที่กว้างกว่าการคุ้มครองโดยผลของคำสั่งทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่งอย่างมาก แต่ทั้งนี้หากพิจารณาตามเหตุแห่งการคุ้มครองแล้ว จะเห็นได้ว่าการทุเลาการบังคับคดีนั้นเป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ศาลได้มีการพิจารณาคดีและมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีนั้น ๆ ก่อนการมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าว การขอทุเลาการบังคับคือการขอความคุ้มครองเพื่อไม่ให้คู่ความที่ชนะคดีสามารถที่จะบังคับคดีเอาแก่คู่ความฝ่ายแพ้คดี หรือฝ่ายที่

ร้องขอความคุ้มครองได้ในทันทีเพื่อรอผลคำวินิจฉัยของศาลในอันที่จะทำให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน การนำคำพิพากษาดังกล่าวมาบังคับคดีได้ กรณีเป็นเรื่องที่แตกต่างจากการคุ้มครองโดยผลของสภาวะพักการชำระหนี้ที่ให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้มิให้ต้องหยุดชะงักหรือมีมูลค่าน้อยลง ในระหว่างที่ศาลดำเนินกระบวนพิจารณาตามคำร้องขอฟื้นฟูกิจการดังกล่าว การคุ้มครองตามสภาวะพักการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการนี้ไม่ได้มุ่งคุ้มครองเฉพาะแต่ทรัพย์สินหรือกิจการของลูกหนี้เพื่อประโยชน์ของลูกหนี้เท่านั้น แต่เป็นการกำหนดหลักเหณฑ์ที่ให้ความคุ้มครองเพื่อมิให้ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นกับกิจการและกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่าเป็นการมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ในอันที่จะพึงได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินหรือกิจการที่ได้รับความคุ้มครองนั้น เมื่อมีการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว หรือเมื่อเข้าสู่การจัดสรรแบ่งชำระหนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย หากการฟื้นฟูดังกล่าวไม่สำเร็จผลตามที่ได้มีการกำหนดไว้ด้วย

3. วิเคราะห์หลักเกณฑ์การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ

การทุเลาการบังคับตามกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศนั้น การจะนำกฎหมายในส่วนดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อหาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการนำมาบังคับใช้กับระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้น จำต้องศึกษาถึงระบบกฎหมายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลายของประเทศนั้น ๆ ประกอบด้วย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามาโดยตลอดในระยะเวลาที่ได้มีการนำมาบังคับใช้ โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่ามีการนำกฎหมายล้มละลายของประเทศต่างๆ มาศึกษาวิเคราะห์และได้มาซึ่งกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนี้โดยส่วนใหญ่แล้วได้มีการนำบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษมาเป็นต้นแบบในการร่างและบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมาย แต่ในส่วนขอการแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งบทบัญญัติในส่วนของการฟื้นฟูกิจการนั้นเป็นไปตามหลักกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักเกณฑ์การทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ตามระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว คู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวของศาลก็สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาลได้ การยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวไม่เป็นการทุเลาการบังคับคดีตามคำสั่งของศาล หากจำเลยประสงค์จะขอทุเลาการบังคับจำต้องยื่นขอต่อศาลที่พิจารณาอุทธรณ์เป็นกรณีไป การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนี้ มิได้มีบทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า การขอทุเลาการ

บังคับเช่นว่านี้จะเป็นการขอทุเลาในส่วนใด หรือในขั้นตอนใด อย่างแน่ชัด จากการศึกษาพบว่า การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนี้ คู่ความที่ตกอยู่ภายใต้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาล สามารถที่จะร้องขอการทุเลาการบังคับได้เท่าที่ตนเองได้รับความเสียหาย ระหว่างการรอผลการพิจารณาพิพากษาของศาลสูง กล่าวคือ หากคู่ความที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาล ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลสูงอ้างเหตุตามข้อเท็จจริงว่าตนไม่สมควรที่จะตกเป็นบุคคลล้มละลายตามกฎหมาย หรืออ้างเหตุที่ตนมีความสามารถในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้นั้น การร้องขอการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ สามารถร้องขอให้ศาลทุเลาการประกาศคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ต่อสาธารณะ โดยให้ถือเสมือนว่าตนยังมิได้เป็นผู้ตกอยู่ภายใต้ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ศาล แต่ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดให้มีการวางประกันจนเป็นที่พอใจ เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดต่อเจ้าหนี้ได้ตามสมควร หรืออาจกำหนดให้ลูกหนี้ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้จัดการทรัพย์ หรือบุคคลอื่นตามที่ศาลกำหนด[79] หรืออาจเป็นการขอทุเลาการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินบางอย่างของลูกหนี้ เพื่อการที่จะไม่มีการนำยึดทรัพย์ดังกล่าวหรือการนำออกขายก็ได้[80] ทั้งนี้ การอนุญาตให้มีการทุเลาการบังคับเช่นว่านี้ ถือได้ว่าเป็นดุลยพินิจของศาลในการพิจารณาและทำคำสั่งตามสภาวะและข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ปรากฏต่อศาล

หลักเกณฑ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายของประเทศอังกฤษนี้ ศาลของประเทศอังกฤษได้วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างแน่ชัดในส่วนของการจะรับคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้ เป็นกรณีที่คู่ความจะยื่นคำร้องเช่นว่าได้ก็ต่อเมื่อคู่ความดังกล่าวประสงค์ที่จะยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาล หมายความว่าการขอทุเลาเช่นว่านี้จะกระทำในช่วงเวลาระหว่างการดำเนินการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้น หรือระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของศาลสูงเท่านั้น การยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ภายหลังจากกำหนดระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์ที่เป็นผลให้ศาลมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์นี้จะส่งผลให้คำร้องขอทุเลาคำสั่งเช่นว่านี้ตกไปด้วย[81] ดังจะเห็นได้ว่าการพิจารณาของศาลประเทศอังกฤษว่าจะอนุญาตให้มีการทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามที่คู่ความร้องขอหรือไม่นั้น จำต้องมีการ

---

[79] Emap Active Ltd. V. Hill. [2007] EWHC 1592 (Ch); [2007] B.P.I.R. 1228. (Chancery Division, 2007), at www.westlaw.co.uk; (last visited August 9, 2007)

[80] Vooght V. Hoath. [2002] EWCA Civ 1318. (Court of Appeal (Civil Division), 2002), at www.westlaw.co.uk, (last visited August 9, 2007)

[81] Rehman V. Boardman (No.2). [2004] EWHC 065; [2004] B.P.I.R. 1020. (Chancery Division, 2004), at www.westlaw.co.uk, (last visited August 9, 2007)

พิจารณาควบคู่ไปกับการพิจารณาอุทธรณ์ของคู่ความฝ่ายที่ร้องขอด้วย หากปรากฏต่อศาลว่าการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ มิได้มีข้อเท็จจริงอื่นที่แสดงให้เห็นว่าสมควรที่จะได้รับการพิจารณา หรือศาลมีคำสั่งไม่รับพิจารณาอุทธรณ์ของลูกหนี้แล้ว คำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้ยื่นมาด้วยนี้ก็จะตกไปด้วย โดยมิต้องมีการพิจารณาการทุเลาการบังคับตามคำขออีก

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์แล้ว พบว่าภายใต้ Bankruptcy Act (Chapter 20) นั้นการวางระบบการดำเนินกระบวนพิจารณาล้มละลายที่มีความแตกต่างจากกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายของประเทศอังกฤษในบางส่วน คือกำหนดให้อำนาจในการพิจารณาพิพากษาและมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย (Bankruptcy Order) เป็นอำนาจของศาลสูง และทั้งนี้จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์นั้น ถือได้ว่าเป็นการดำเนินกระบวนวิธีพิจารณาคดีล้มละลายที่มีความกระชับ และรวดเร็ว แต่ทั้งนี้ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ประกอบกับบทบัญญัติว่าด้วย Bankruptcy Rule ก็ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า คำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้นสามารถที่จะขอทุเลาได้ตามกฎหมาย การขอทุเลาดังกล่าวจากการวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายดังกล่าวนั้น ถือได้ว่าเป็นการให้อำนาจแก่ศาลในการที่จะทุเลาการดำเนินการอย่างใดๆ โดยผลของคำสั่ง เพราะได้มีการกำหนดไว้ว่าคู่ความสามารถที่จะได้รับการทุเลาคำสั่งล้มละลายได้

หลักเกณฑ์การทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เนื่องด้วยระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาในส่วนที่การเข้าสู่ระบบล้มละลายของลูกหนี้โดยไม่สมัครใจนั้น เป็นการเข้าสู่กระบวนการของกฎหมายในส่วนที่เรียกได้ว่าเป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้กระบวนการ “Reorganization” หรือเสมือนกับการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลายในส่วนของการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย กล่าวคือหากเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาล จะเป็นการนำกิจการและกองทรัพย์สินของลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการของการฟื้นฟูกิจการก่อนการนำเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย การเข้าสู่กระบวนตาม Chapter 11 ของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกานี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองภายใต้ “สภาวะพักการชำระหนี้” หรือ “Automatic Stay” ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่มีการยื่นคำร้องต่อศาลของให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยผลของการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้นเป็นผลให้กิจการและกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้รับคุ้มครองตามกฎหมาย ระบบการทุเลาการบังคับเอากับกิจการและกองทรัพย์สินของลูกหนี้โดยการตกอยู่สภาวะพักการชำระหนี้นี้

กฎหมายล้มละลายของไทยก็ได้มีการให้ความคุ้มครองภายใต้สภาวะพักการชำระหนี้เช่นเดียวกัน Chapter 11 ของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่มีเฉพาะแต่ในส่วนของกฎหมายล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีผลบังคับใช้เพียงแต่ลูกหนี้ซึ่งเป็น

บริษัทจำกัด และมีหนี้สินมากว่าทรัพย์สินถึงสิบล้านบาท ลูกหนี้ที่ไม่เข้าด้วยองค์ประกอบดังกล่าว จึงไม่อาจได้รับความคุ้มครองตามวิธีการดังกล่าวด้วย

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 5
สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การศึกษาถึงวิธีการของกฎหมายล้มละลายว่าด้วยการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ โดยมุ่งวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือการพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยการศึกษานี้จะเป็นการศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากลูกหนี้ อันเกิดจากการถูกจำกัดสิทธิ หรือจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทั้งระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ และภายหลังจากที่ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาแล้ว และการศึกษาในส่วนของการทุเลาการบังคับคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและสภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay หรือ Moratorium) ในกฎหมายว่าด้วยเรื่องของการฟื้นฟูกิจการ ประกอบการศึกษาระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษที่ถือได้ว่าเป็นระบบกฎหมายล้มละลายต้นแบบของระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือได้ว่าเป็นระบบกฎหมายล้มละลายที่มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ให้สามารถดำเนินการเพื่อนำมาซึ่งการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการศึกษาระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ ที่ถือได้ว่าเป็นระบบกฎหมายล้มละลายที่วางบทบัญญัติในการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายที่มีความสะดวก รวดเร็วในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล

จากการศึกษาข้างต้น พบว่ากฎหมายล้มละลายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ หรือก็คือพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นกฎหมายที่มีผลบังคับต่อคดีล้มละลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร โดยได้มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงหลายต่อหลายครั้งในช่วงเวลาที่มีผลบังคับใช้เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องด้วยมีการเล็งเห็นแล้วว่ากฎหมายล้มละลาย เป็นกลไกหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นภายในประเทศได้ ทั้งนี้การแก้ไข เปลี่ยนแปลงซึ่งกฎหมายล้มละลายนี้ เมื่อพิจารณาในส่วนที่มีการแก้ไขใหม่แล้วนั้น เล็งเห็นได้ว่าเป็นการแก้ไขที่มุ่งเน้นในการช่วยเหลือลูกหนี้ให้สามารถฟื้นสู่สภาวะปกติได้มากขึ้นกว่ากฎหมายล้มละลายเดิม อาทิเช่น การปลดจากล้มละลายของลูกหนี้โดยอัตโนมัติเมื่อครบกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด และมีหนี้สินมากกว่าสิบล้านบาท เป็นต้น แต่ทั้งนี้ บทบัญญัติของ

กฎหมายล้มละลายดังกล่าวก็ยังคงไว้ซึ่งแนวคิดของการลงโทษลูกหนี้อย่างรุนแรง มากกว่าแนวคิดของการให้อภัย ดังนี้อาจสรุปปัญหาในการให้ความคุ้มครองลูกหนี้จากผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อเสนอแนะวิธีการในการให้ความคุ้มครองลูกหนี้จากผลของความเสียหาย โดยสามารถแยกพิจารณา ดังนี้

5.1.1 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

ภายหลังจากที่มีคำสั่งรับฟ้องหรือระหว่างการพิจารณาคดีล้มละลาย เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์อาจร้องขอต่อศาลให้ศาลได้โปรดมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราวได้ หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้มีการยักย้าย จำหน่ายทรัพย์สิน เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 17 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้ก่อให้เกิดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้าควบคุมดูแลกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ และเป็นการจำกัดสิทธิ หน้าที่ และหรืออำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เช่นเดียวกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่ทั้งนี้การรวบรวมทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้ตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น เป็นการเก็บนำมารวบรวมหรือยึดถือไว้แทนเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ลูกหนี้ยักย้ายถ่ายเท หรือนำทรัพย์สินนั้นไปเสียให้พ้นจากการติดตามของเจ้าหนี้เท่านั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมิได้มีอำนาจในการนำทรัพย์สินต่างๆ ดังกล่าวออกขายทอดตลาดนำเงินเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่ทั้งนี้ ผลของคำสั่งเช่นว่าก็มีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินกิจการ หรือการประกอบอาชีพของลูกหนี้ เนื่องด้วยผลของคำสั่งในส่วนที่เป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้และโดยผลการแต่งตั้งจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายในการเข้าควบคุมกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะประกอบกิจการ หรือดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินของตนได้ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามปกติของธุรกิจการค้าของตนก็ตาม

ด้วยสภาพของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวที่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา มิใช่คำสั่งที่มีสภาพเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดแห่งคดี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวจึงอาจเรียกได้ว่ามีสภาพบังคับที่อ่อนกว่าคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายได้มีการกำหนดบทบัญญัติในการเยียวยาความเสียหายของลูกหนี้ หากลูกหนี้สามารถที่จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า การมีคำร้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนี้เป็นการกระทำไปโดยการกลั่นแกล้งของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ ในการที่จะให้ลูกหนี้อยู่ภายใต้ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว จึงถือได้ว่ากฎหมายได้มีการบัญญัติไว้ซึ่งวิธีการเยียวยาผลของความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ลูกหนี้ได้โดยละเอียดแล้ว แต่ทั้งนี้ ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาความล้มละลาย พ.ศ. 2542 ส่งผลให้มีการจัดตั้งศาลล้มละลายขึ้นมาเป็นศาลชำนาญพิเศษที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายเป็นการเฉพาะแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การ

ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายในปัจจุบันนี้ดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว โดยถือได้ว่าการพิจารณาคดีล้มละลายนี้ต้องพิจารณาอย่างเร่งด่วน ซึ่งแตกต่างจากก่อนที่จะมีการจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง การขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวซึ่งเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาลจึงมิได้มีการนำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในปัจจุบันแล้ว

5.1.2 ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด (Absolute Receivership Order) เป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีล้มละลายของศาลล้มละลายกลาง และมีสภาพบังคับตามกฎหมายต่อลูกหนี้และกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นก่อให้เกิดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในอันที่จะเข้าควบคุม ดูแลซึ่งทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ กล่าวคือ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เป็นเสมือนกับหมายของศาลในอันที่จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการเข้ายึดดวงตรา สมุดบัญชี เอกสารและบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือสิ่งของของบุคคลอื่นอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย และยังส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการกิจการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินหรือกิจการของลูกหนี้แทนลูกหนี้ได้

ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนี้ กระทบกับลูกหนี้ในคดีล้มละลายโดยตรงในอันที่จะกำหนดหน้าที่ที่ลูกหนี้ต้องกระทำตามผลของคำสั่งเช่นว่านั้น และยังเป็นการจำกัดสิทธิโดยชอบธรรมในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง โดยลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ตกอยู่ภายใต้ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น ไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อทรัพย์สินหรือกิจการต่าง ๆ ของตนเองได้เสมือนบุคคลทั่วไป เนื่องจากผลของกฎหมายที่ว่าลูกหนี้ดังกล่าวไม่มีความสามารถในการจัดการกับทรัพย์สินและหนี้สินของตน จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของตน ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดมิได้ส่งผลแต่กับเพียงทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงอย่างเดียว แต่หากกระทบต่อการดำเนินชีวิตตามปกติของลูกหนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการห้ามออกจากราชอาณาจักรก่อนได้รับอนุญาต หรือการกำหนดให้ต้องมีการแจ้งหรือแสดงตนแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งถิ่นที่อยู่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมีอำนาจในการกำหนดอัตราค่าครองชีพของลูกหนี้ โดยการอายัดเงินในส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินฝากในบัญชีต่าง ๆ ของธนาคาร หรือแม้แต่เงินเดือน เงินค่าจ้าง และเงินได้ทุกชนิดของลูกหนี้ที่ได้มาระหว่างที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินเพื่อใช้จ่ายในการครองชีพของลูกหนี้และครอบครัวตามที่เห็นสมควร ถือเป็นมาตรการในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของลูกหนี้ การกระทำดังกล่าวอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งการบริหารการใช้จ่ายเงินของลูกหนี้ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นมาตรการทางกฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้อย่างมากด้วย ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์อาจส่งผลให้ลูกหนี้ที่ประกอบอาชีพในบางสายงานจำต้องออกจาก

งาน และไม่สามารถประกอบอาชีพของตนได้อีก อาทิเช่น งานในสายอาชีพนักบัญชี งานในสายงานของการจัดการ หรืองานในสายงานที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ เป็นต้น

ในส่วนของลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าทำการเข้ายึดควงตรา และเข้าควบคุมการประกอบกิจการของลูกหนี้นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้าไปเพื่อการควบคุมและรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำออกขายนำเงินมาเข้าสู่กองทรัพย์สินเพื่อการชำระหนี้ได้ ส่งผลให้การดำเนินการควบคุมเพื่อการชำระบัญชี มิใช่การเข้าควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินกิจการของลูกหนี้ยังคงดำเนินต่อไปเช่นการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ส่งผลให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลต้องมีการจดทะเบียนเลิกกิจการไปในที่สุดโดยผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

กฎหมายล้มละลายได้มีการวางบทบัญญัติในส่วนของการยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาลล้มละลายไว้ กล่าวคือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของศาลล้มละลายกลางให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น แต่ทั้งนี้การใช้สิทธิในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของลูกหนี้ หาได้เป็นการทำให้เกิดการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดดังกล่าวของศาลล้มละลายการไม่ ในระหว่างที่ศาลฎีกาพิจารณาอุทธรณ์ของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอย่างๆ ใดในการจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ และหากกรณีปรากฏต่อมาว่าที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือไม่รับคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้แล้วนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ชอบที่จะรายงานต่อศาลขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ ตามมาตรา 61 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยมิได้มีบทบัญญัติที่แสดงข้อยกเว้นในส่วนของการรอฟังผลคำพิพากษาของศาลฎีกาแต่อย่างใด

ประกอบกับตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 137 ได้มีการกำหนดให้การดำเนินการอย่างๆ ใดของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นี้จะมีผลสมบูรณ์ แม้ต่อมาภายหลังจะได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้นก็ตาม ซึ่งมีผลกับกรณีที่การยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ด้วยเหตุที่ลูกหนี้ไม่จำต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษายกฟ้องของศาลฎีกาด้วย ดังนี้แม้คดีล้มละลายจะถึงที่สุดด้วยคำพิพากษาของศาลฎีกาว่าลูกหนี้มิจำต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย แต่ด้วยการดำเนินการตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในอันที่จะก่อให้เกิดมูลค่าที่ลดลงของกองทรัพย์สินของลูกหนี้นั้น ก็ยังคงมีผลสมบูรณ์หากได้มีการดำเนินการ โดยชอบด้วยกฎหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะในการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาลในคดีล้มละลาย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2542 ได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลล้มละลายกลางไว้ โดยกำหนดให้มีการนำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้โดยอนุโลม แต่ทั้งนี้ หลักในการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลายนี้ ได้ถูกมองว่าเป็นการกระทำที่มีความแตกต่างไปจากการขอทุเลาการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231 จึงส่งผลให้ไม่สามารถนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลมได้ เนื่องด้วยหลักเกณฑ์ของการบัญญัติกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายในอันที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายที่มากขึ้นจากการไม่ชำระหนี้ของลูกหนี้ และถือว่าเป็นกฎหมาที่ไม่ได้มีผลที่เกิดขึ้นเฉพาะแต่ลูกหนี้กับเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายเท่านั้น แต่ยังคงมีผลต่อเจ้าหนี้รายอื่นๆ ของลูกหนี้ ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดยังก่อให้เกิดหน้าที่ในการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย และหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเข้ารวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย ด้วยลักษณะของคดีล้มละลายนี้ แตกต่างไปจากคดีแพ่งทั่วไป

ตามระบบกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ ได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้มีการขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของศาล เช่น ระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษ และระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศสิงคโปร์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายนี้ มิใช่บทบัญญัติที่จะทำให้เจ้าหนี้เสียประโยชน์ หากแต่เป็นมาตราหนึ่งที่มุ่งคุ้มครองลูกหนี้ ในอันที่จะให้โอกาสแก่ลูกหนี้ได้แสดงข้อเท็จจริงต่อศาลถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ตน และมีผลต่อกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ด้วย เป็นการคุ้มครองให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมอย่างหนึ่ง

จากการศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้เขียนเห็นว่าสมควรที่จะให้มีการเพิ่มบทบัญญัติที่ว่าด้วยการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของลูกหนี้ในคดีล้มละลายในอันที่จะได้มีโอกาสใช้สิทธิตามกฎหมายอย่างถึงที่สุด ก่อนการถูกบังคับตามผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลาย ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิและหน้าที่ในทรัพย์สิน และอาจกระทบถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของลูกหนี้ด้วย

แต่ทั้งนี้ ต้องมีการวางหลักเกณฑ์การขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดดังกล่าวนี้ให้ชัดเจน กล่าวคือต้องมีการกำหนดว่าการขอทุเลานี้มิใช่ผลโดยตรงจากการใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวของศาล หากแต่เป็นการใช้สิทธิของลูกหนี้ในการทุเลาผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไว้เพื่อรอฟังคำวินิจฉัยของศาลฎีกา และถือเป็นบทบัญญัติที่ให้โอกาสแก่ลูกหนี้แสดงถึงความจำเป็นของการร้องขอคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเช่นว่านั้นเป็นรายกรณีไป โดยการจะพิจารณาว่าลูกหนี้สมควรได้รับความคุ้มครองตามสิทธิดังกล่าวหรือไม่นั้น ย่อมเป็นดุลยพินิจของศาลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงแห่งคดี ประกอบกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับตัวลูกหนี้ หรือผลกระทบกับกองทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือผลกระทบและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการได้รับชำระหนี้ที่ล่าช้าของเจ้าหนี้ทั้งหลายด้วย และทั้งนี้การอนุญาตให้มีการทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลายนี้ อาจมีการกำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดเงื่อนเวลาในการให้ทุเลาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น หรืออาจกำหนดให้ลูกหนี้จำต้องวางหลักประกัน เพื่อการประกันความเสียหายอันอาจเกิดแต่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ลูกหนี้ใช้หลักเกณฑ์ของการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลายนี้ในการประวิงการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ได้รับชำระหนี้

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บรรณานุกรม

หนังสือ

วิชา มหาคุณ. คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2549.

วิชา มหาคุณ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยล้มละลายเรื่องกระบวนพิจารณาเกี่ยวกัการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550.

เอื้อน ขุนแก้ว. คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: กรุงสยาม, 2550.

พิพัฒน์ จักรางกูร. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาและการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2543.

วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์. วิ.แพ่งพิสดาร เล่ม 3. ม.ป.ท: 2546.

สมชัย ฑีฆาอุตมากร. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 3 อุทธรณ์และฎีกา พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นติ้ง, 2549.

สมชัย ฑีฆาอุตมากร. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 วิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: พลสยามพริ้นติ้ง, 2551.

บทความ

กมล กมลตระกูล. ภูมิคุ้มกันคอร์รัปชัน. กรุงเทพธุรกิจ (13 สิงหาคม 2550).

วิทยานิพนธ์

สุดเขต อยู่เจริญ. "วิธีการคุ้มครองชั่วคราวในคดีล้มละลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.

อภิรดี คงเจริญ. "ลำดับการชำระหนี้ในคดีล้มละลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2550.

รายงานการวิจัย

สุธี ศุภนิตย์ และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง ระบบกฎหมายล้มละลายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542.

The Insolvency Rule 1986.

United States code: Title 11 Bankruptcy.

Bankruptcy Act (chapter 20) of 1995.

สื่อไม่ตีพิมพ์

Singapore Law. at http://www.singaporelaw.sg. (last visited 10 November 2010).

Insolvency Law. at http://www.lawonline.com.sg. (last visited 20 November 2010).

Insolvency asia. at http://www.insolvencyasia.com. (last visited 20 November 2010).

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	:	นางสาวภูริยา ภู่พัฒนกูล
วัน เดือน ปีเกิด	:	17 เมษายน 2522
สถานที่เกิด	:	จังหวัดลำปาง
วุฒิการศึกษา	:	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ประสบการณ์ทำงาน	:	ทนายความอิสระ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	:	-

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY